

goggle.sl

Stereotypering en 'othering' in het nieuws-discourse over de
burgeroorlog van Sierra Leone.

goggle.sl

Stereotypering en 'othering' in het nieuws-discourse over de
burgeroorlog van Sierra Leone.

Sjoerd Kroon

Afstudeerscriptie Master Culturele Geografie

Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen, RijksUniversiteit Groningen

Groningen/Sappemeer Januari 2006- Januari 2008

Begeleidster: Dr. B. van Hoven

Tweede corrector: Dr. V.D. Mamadouh

“[B]ut there is a third [task of geography], perhaps still greater; that of dissipating the prejudices in which we are reared with regard to the so-called 'lower races'-and this precisely at an epoch when everything makes us foresee that we soon shall be brought into a much closer contact with them than ever”

P. Kropotkin (1885), “What geography ought to be”.

Voorwoord

31 Januari 2008

Voor jullie ligt het uiteindelijke resultaat van een naar mijn gevoel eeuwigdurend proces. De persoonlijke aanleiding voor het schrijven van dit stuk was in principe, dat ik meer inzicht wilde krijgen in de manier waarop andere gebieden in het collectieve westerse geheugen bestaan. Ik werd, op zijn zachtst gezegd, behoorlijk nijdig van de manier waarop altijd wordt teruggegrepen op bepaalde stereotypen, om elk mogelijk gebied te kenmerken dat als ‘anders’ te bestempelen is. Vandaar dat ik bedacht deze stereotypen in beeld te brengen, om te laten zien uit welke stereotypen het gefixeerde beeld over een ander gebied bestaat. Zo kan er mogelijk naast dit denkraam van vaste beelden, een evenwichtiger beeld ontstaan over wat er daadwerkelijk speelt en wat de valkuilen van classificatie zijn.

De keuze voor Sierra Leone is puur op eigen interesse gebaseerd. Tegen de tijd dat ik aan deze scriptie begon, was de VN-macht die in dit land aanwezig was net bezig zich terug te trekken uit Sierra Leone. Desondanks was naar mijn gevoel de oorlog nog niet afgelopen aldaar, waarop ik mij afvroeg hoe het kon dat dit leger al vertrok uit Sierra Leone. Na enige verdieping in dit land bleek de oorlog al te zijn afgelopen. En dat terwijl ik bij het lezen over Sierra Leone nog steeds naar mijn gevoel werd overspoeld met beelden die aan de oorlog refereren. De keuze voor het nieuws als onderzoeksobject lag daarbij voor de hand, omdat dit de manier is waarop ik over het algemeen aan mijn recente kennis over andere gebieden kom.

Tussen dit idee, en het uiteindelijke eindproduct, is inmiddels een hoop gebeurd. Daarbij ben ik een hoop dank verschuldigd aan iedereen die ik ken, voor de steun die ik van allen heb ontvangen in deze hele, soms moeilijke periode. In de eerste plaats wil ik al mijn familie bedanken, met in het bijzonder mijn moeder en mijn zuster. Ondanks dat niet altijd duidelijk was waarom het zo lang duurde met ‘de studie’, is de eerste nu afgerond. Weer een zorg minder.

Tevens ben ik grote dank verschuldigd aan de Pa en Ma Schepers, zonder wie ik uiteindelijk waarschijnlijk helemaal niet was begonnen aan een studie, laat staan dat ik het af zou ronden. Jullie inspiratie was groot. Vervolgens wil ik natuurlijk ook mijn begeleidster Bettina bedanken voor de inspiratie en het getoonde geduld, zodat ik van dit project geen haastklus hoefde te maken. Zo kon ik eindelijk laten zien wat ik in mijn mars heb.

Verder wil ik al mijn vrienden bedanken, zowel binnen de studie als daarbuiten. Mans, bedankt dat je me af en toe uit de dagelijkse sleur hebt getrokken. Carolien, bedankt dat je me er weer in hebt getrokken. Teule, bedankt voor de lay-out van met name de tabellen, ondanks dat ik ze bijna allemaal naar de bijlagen heb verbannen. Pekito bedankt voor de eindeloze gesprekken tot soms diep in de ochtend. Renske en Ina, bedankt voor alle steun en het toelaten van deze gek tot jullie gezelschap. Job, Annelies, Jos, Paul, Arne, Karel, Reinder, Michel, Bill en Auke, bedankt voor jullie vriendschap. Annemarie, bedankt voor je adviezen tijdens het schrijven van de scriptie. Ook wil ik alle andere klasgenoten bedanken die ik in de twee master-jaren heb versleten. Het was een leuke ervaring om met jullie lessen te hebben gevolgd, en de steun van sommigen van jullie zal mij altijd bijblijven. Tenslotte wil ik meester Druiven, meester Grootte, meester Huigen, meester Strijker, meester Ashworth en juf Haartsen bedanken voor de lessen die ik bij hen heb gevolgd in de bachelor en de Master CG. Jullie lessen waren altijd heel inspirerend en ik heb genoten van de nieuwe inzichten die de lessen boden.

Ik wens jullie allen het beste toe.

Op die...

Samenvatting

In deze scriptie is geanalyseerd of groepen in de oorlog van Sierra Leone als 'anderen' worden weergegeven in het nieuws. In de eerste plaats is geanalyseerd of dezelfde terminologie om de oorlog te kenschetsen is gebruikt als naar voren kwam in het onderzoek van Myers et al. (1996). Vervolgens is gekeken op welke manier de verschillende groepen aan stereotypen over Afrika in het nieuws worden verbonden.

Uit de analyse van de terminologie van 'andere' oorlogen tegenover westerse oorlogen, valt te concluderen dat het beeld over 'andere oorlogen' in het onderzoek van Myers et al. (1996) niet in zijn geheel naar voren komt in de representatie van Sierra Leone. Er wordt wel gebruik gemaakt van termen die aan barbaarsheid refereren, echter in tegenstelling tot het beeld geschetst in het onderzoek van Myers et al. (1996), wordt de terminologie die bij burgeroorlog hoort meer gebruikt in de representatie van Sierra Leone.

De andere eigenschappen van het nieuws die worden beschreven in Myers et al. (1996) om een oorlog in Afrika te kenschetsen tegenover een oorlog in het westen, komen wel voor in het nieuws van Sierra Leone. Zo wordt het conflict tevens naar voren gebracht alsof het al lang aan de gang is, en wordt er binnen de berichtgeving vooral gebruik gemaakt van westerse bronnen. Daarnaast worden beelden die primitiviteit impliceren tevens naar voren gebracht in het nieuws. Het primitief wapengebruik wordt hierbij vooral verbonden aan de tegenstanders van de westerse inmenging. Mogelijk maakt dit beeld onderdeel uit van de rechtvaardiging van de acties bij de westerse groepen, door hiermee te laten zien dat de tegenstander 'anders' is dan de westerse inmenging.

Vervolgens is in de analyse te zien, dat de groepen uit Sierra Leone voornamelijk worden weergegeven door gebruik te maken van stereotypen. Daarbij worden de tegenstanders van de westerse inmenging direct verbeeld door gebruik te maken van de stereotypen. De regering wordt voornamelijk beeldgegeven in counter-stereotypen. Ondanks dat de stereotypen hierbij niet direct aan de regering worden verbonden, wordt er in de berichtgeving bij de regering geen gebruik gemaakt van andere beelden dan deze tegengestelden van de stereotypen. Zo wordt de regering dus nog steeds voornamelijk in stereotypen weergegeven.

De rechtvaardiging van westerse inmenging speelt in het gebruik van bepaalde stereotypen mogelijk ook een rol. Door de tegenstanders voornamelijk te verbeelden als groeperingen die 'crimineel' en 'gewelddadig' zijn, en dit als voornaamste karaktereigenschappen van de groepering te zien, wordt de westerse inmenging gerechtvaardigd om het land en de bevolking te ontdoen van deze 'andere' groeperingen.

Executive summary

The main focus in this thesis is to analyse whether the different groups in the civil war of Sierra Leone were perceived as 'others' in the news. The first method that is used in this analysis, is to see whether the same terminology and aspects are used in the representation of Sierra Leone, as shown in the outcomes of the research of Myers et al. (1996). Second, the use of stereotypes to characterize the different groups is analysed.

From the research done in this thesis, first it can be concluded that, in the representation of Sierra Leone, the 'languages of war' for Africa were not completely used in the same way as in the research of Myers et al (1996). The 'language of savagery' is coming forward in the imaging of Sierra Leone, and groups from Sierra Leone, but the 'language of civil war' is used much more in the news. In the analysis of Myers et al. (1996), the war in Africa was more characterized in images of savagery, rather than in images of civil war.

The other aspects of the news about war in Africa, coming forward in the analysis of Myers et al. (1996), are more present in the news about Sierra Leone. The war in Sierra Leone is also seen as an ongoing war. Next, Western sources were more used in the news too, than sources from Sierra Leone or Africa. The implication of savagery and tribalism is also coming forward in the content analysis done in this thesis. Primitive weapons, and primitive weapon-use are therein mostly used to characterize the opponents of the western intervention in the war. Possibly, these images are used to perceive these opponents as different than the western groups, and in this are usable in the justification against these groups, by imaging them as different than the 'normative', modern western groups.

In the second part of the analysis within this thesis, the main conclusion is that the groups from Sierra Leone are mostly imaged by using stereotypes. The opponents of the intervention are imaged directly through using the stereotypes. The government of Sierra Leone, in contrast, is more represented by using counter-stereotypes. The government is thus not directly imaged by using the stereotypes. On the other hand, there hasn't been made use of other images than the stereotypical frame of groups from Africa in the news. The government is therefore still mostly represented by using the stereotypes in the representation.

The justification of western intervention also might play a part in the use of certain stereotypes. By imaging the opponents as for instance 'criminals' or 'aggressive', and seeing these aspects as the main characteristics of the opponent, intervention from a western army is possibly justified, to help the civilisation of Sierra Leone get rid of this group.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1. Inleiding.....	5
1.1. Aanleiding.....	5
1.2. Indeling van de scriptie.....	6
Hoofdstuk 2. Theoretisch kader.....	7
2.1. Inleiding.....	7
2.2. Cultuur en representatie.....	7
2.3. 'Othering' en de representatie van andere gebieden.....	9
2.4. Conceptueel raamwerk	11
2.4.1. Geanalyseerde beelden in representatie Sierra Leone (1).....	11
2.4.2. Geanalyseerde beelden in representatie Sierra Leone (2).....	13
Hoofdstuk 3. Methoden en data.....	17
3.1. Inleiding.....	17
3.2. Representatie en discours.....	17
3.2.1 Representatiesystemen.....	17
3.2.2. Constitutionele benadering van representatie.....	18
3.2.3. Representatie en het verband met discourses	19
3.2.4. Intertekstualiteit	20
3.2.5. Neo-koloniale discours en de representatie van Sierra Leone	21
3.3. Data en tekstanalyse.....	22
3.4. Beperkingen scriptie.....	23
Hoofdstuk 4. Achtergrond van Sierra Leone.....	25
4.1. Inleiding.....	25
4.2. Ligging en politieke verdeling van het land.....	25
4.3. Welke groepen zijn betrokken bij de oorlog.....	26
4.3.1. Revolutionary Unified Front (RUF)	27
4.5.2. Regeringsleger.....	27
4.5.3. Internationale inmenging.....	28
4.4. Achtergronden van Sierra Leone in onderzochte periode.....	29
4.4.1. Achtergronden (Juni 2000-December 2001).....	29
4.4.2. Achtergronden (Januari 2002- Juni 2003).....	33
Hoofdstuk 5. Analyse (1): beeldvorming van oorlog in Sierra Leone als 'andere' oorlog.....	34
5.1. Inleiding.....	34
5.2. 'Talen van oorlog' en de berichtgeving van Sierra Leone.....	34
5.2.1. 'Othering' in het gebruik van 'talen van oorlog'.....	35
5.2.2. 'Othering' tussen tegenstanders en westerse inmenging in gebruik 'talen van oorlog'.....	36
5.2.3. 'Othering' tussen regering en westerse inmenging in gebruik 'talen van oorlog'.....	39
5.3. Eigenschappen van het nieuws over Rwanda, toegepast op Sierra Leone.....	40
5.3.1. Gebruik van beelden uit het verleden in het nieuws over Sierra Leone.	40
Implicatie van tribale groepen in het nieuws.....	41
Verwijzingen naar 'war-lords' in het nieuws.....	42
'Othering' en het gebruik van primitieve wapens in het nieuws.....	43
5.3.2. Kenschetsen van conflict in Sierra Leone als tijdloos.....	44
5.3.3. Citaten in het nieuws, en hun herkomst.....	46

Hoofdstuk 6. Analyse (2): Stereotypering en de representatie van groepen uit Sierra Leone	49
6.1. Inleiding	49
6.2. Stereotypering in het nieuws over Sierra Leone	49
6.3. Verschil tussen periode van oorlog en vrede in beeldgeven van stereotypen	52
6.4. ‘Othering’ door gebruik te maken van stereotypen	54
6.4.1. Het gebruik van stereotypen tegenover counter-stereotypen	54
6.4.2. ‘Othering’ in het gebruik van stereotypen tussen verschillende groepen	58
6.4.3. Stereotypering en rechtvaardiging van westerse inmenging	60
Hoofdstuk 7. Conclusie	64
7.1. Inleiding	64
7.2. Representatie en gebruik van beelden van 'oorlog in Afrika'	64
7.3. Representatie van groepen door gebruik stereotypen	66
7.4 'Othering' van groepen binnen het 'circuit of culture'	67
7.5. Aanbevelingen voor vervolgonderzoek	68
Bronnen	69
Literatuur	69
Websites	74
Appendices bij Goggle.sl: Stereotypering en ‘othering’ in de nieuws-discourse over burgeroorlog van Sierra Leone	75
Appendix 1. Kaart van politieke verdeling Sierra Leone in districten en subdistricten	76
Appendix 2: Gebruikte ANP-nieuwsberichten	77
Appendix 3. Geschiedenis Sierra Leone van kolonisatie tot burgeroorlog (uitgebreid)	82
3.1 (post-) koloniale tijd tot burgeroorlog	82
3.2 Burgeroorlog (1991-2001)	84
3.3 motieven RUF in de oorlog	89
Appendix 4. Beeldgeving van de oorlog in Sierra Leone als oorlog in Afrika (gedetailleerde verantwoording)	90
4.1 Verschillende ‘talen van oorlog’	90
4.2. Taal van burgeroorlog (language of civil war)	91
4.2.1. Leaders & commandanten	91
4.2.2. Militaire eenheden	93
4.2.3 Tactieken en strategieën	96
4.3 Taal van barbaarsheid (language of savagery)	101
4.3.1. Bloedig	102
4.3.2 Bendes en terreur	103
4.3.3. Aanvulling op taal van barbaarsheid	104
4.4 Gebruik van tribale beelden over Rwanda in representatie Sierra Leone	105
4.4.1. Inleiding	105
4.4.2. Tribale categorisering	105
4.4.3 Primitieve wapens	108
4.4.4 Gebruik van primitieve wapens	112
Appendix 5. Verantwoording stereotypen per groep	115
5.1 Inleiding	115
5.2 Analyse stereotypen die meer voorkomen in periode van oorlog	117
5.2.1 Stereotype 1: Groepen vechten met elkaar	117
5.2.2 Stereotype 2: Afrikanen vernietigen hun eigen landen	122
5.2.3 Stereotype 3: Afrikanen kunnen niet geloofd of vertrouwd worden	124
5.2.4 Stereotype 4: Afrikaanse groepen zijn hongerig naar macht	126

5.3 Analyse stereotypen die meer voorkomen in periode van vrede.....	127
5.3.1 Stereotype 5: Sierraleoonse groepen zijn corrupt (of crimineel).....	128
5.3.2 Stereotype 6: Groepen zijn gewelddadig.....	132
5.3.3 Stereotype 7: Afrikaanse groepen zijn anti-democratisch en onderdrukkend	136
5.3.4 Stereotype 8: groepen hebben geen respect voor rechten mens	139
5.3.5 Stereotype 9: Afrikanen kunnen niet onderhandelen of vrede maken.....	142
5.3.6 Stereotype 10: Groepen doden elkaar	145
5.4 Analyse van stereotypen: tegengestelden van stereotypen in het nieuws.....	147
5.4.1 Tegengestelde van ‘Afrikanen kunnen geen vrede maken of overleggen’.....	148
5.4.2 Tegengestelde van ‘Afrikanen hebben geen respect voor de mensenrechten’	151
5.4.3 Tegengestelden van andere stereotypen.....	153
Afrikanen zijn anti-democratisch en onderdrukkend.....	153
Afrikanen zijn corrupt of crimineel.....	155
Afrikanen vechten met elkaar.....	155
Afrikanen zijn agressief.....	156

Tabellen

Tabel 3.1 taalgroepen in de 'implicatie van others' in de berichtgeving van oorlog.....	12
Tabel 3.2 Stereotypen over Afrika in het Britse nieuws	14
Tabel 4.1 Tijdslijn belangrijkste gebeurtenissen Sierra Leone van 1787 tot Juni 2000.....	30
Tabel 5.1 Gebruik verschillende talen van oorlog in berichtgeving Sierra Leone.....	35
Tabel 5.2. Aantal citaten in ANP-nieuws tussen 06-2000 en 06-2002, naar herkomst.....	47
Tabel 6.1. Gebruik stereotypen in periode van oorlog en vrede (%).....	50
Tabel 6.2. Gebruik van counter-stereotypen in periode van oorlog en vrede (in %).....	51
Tabel 6.3. Aantal alinea's waarin groep aan stereotypen en counter-stereotypen wordt verbonden (in %)......	55
Appendices	75
Tabel 1. Taal van burgeroorlog: militaire structuur.....	94
Tabel 2. Taal van rebellie in militaire structuur.....	95
Tabel 3. Taal van burgeroorlog: strategieën en tactieken.....	98
Tabel 4. Doelen van de acties weergegeven in het nieuws, per groep.....	99
Tabel 5. taal van barbaarsheid naar groep, thema.....	102
Tabel 6. Verwijzingen naar bewapening in ANP-berichtgevingen, per groep.....	110
Tabel 7. Verschillende termen te relateren aan het gebruik van tribale wapens.....	112
Tabel 8. Gebruik stereotypen in periode van oorlog en periode van vrede (%).....	116
Tabel 9. Groepen in gevecht met elkaar.....	119
Tabel 10. Afrikanen vechten met elkaar.....	121
Tabel 11. Afrikanen vernietigen hun eigen landen.....	123
Tabel 12. Afrikanen kunnen niet geloofd of vertrouwd worden.....	125
Tabel 13. Afrikanen zijn hongerig naar macht.....	127
Tabel 14. Afrikanen zijn corrupt of crimineel.....	129
Tabel 15. Afrikanen zijn gewelddadig of agressief.....	133
Tabel 16. Afrikanen zijn antidemocratisch en onderdrukkend.....	137
Tabel 17. Afrikanen hebben geen respect voor mensenrechten.....	140
Tabel 18. Afrikanen kunnen geen vrede maken of overleggen.....	143
Tabel 19. Afrikanen doden elkaar.....	145
Tabel 20. Totaal per stereotype dat het tegengestelde in het nieuws wordt vermeld.....	147
Tabel 21. omgekeerde van Afrikanen kunnen geen vrede maken of overleggen.....	149
Tabel 22. Omgekeerde van ' Afrikanen hebben geen respect voor mensenrechten'.....	151
Tabel 23. Omgekeerde van ' Afrikanen zijn antidemocratisch en onderdrukkend'.....	154

Figuren

Figuur 2.1. Circuit of culture.....	7
Figuur 3.1 Kaart van locatie Sierra Leone.....	26

Hoofdstuk 1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Deze scriptie zal gaan over de beeldvorming bij een deelgebied in de periferie van ‘the global village’. Een land waar je slechts sporadisch iets over hoort in Nederland. En als je eindelijk iets hoort in het nieuws, dan gaat het over ellende, en hoe de mensen die er wonen er toch iets van proberen te maken. Want dat is het enige wat wij eigenlijk willen weten volgens degenen die dit nieuws selecteren. Maar in hoeverre wordt dan de waarheid weergegeven. Of wordt er slechts een selectie weergegeven, aangepast op ons begripsniveau over dit gebied. Een selectie, die gebaseerd is op stereotypen en beelden uit het verleden, waardoor wij het nieuws kunnen consumeren.

Centraal in deze scriptie staat de representatie van Sierra Leone en zijn bewoners. Daarbij dient vermeld te worden dat het hierbij in wezen gaat over ‘ons’ Sierra Leone. De scriptie gaat namelijk niet over het land Sierra Leone, maar over de manier waarop het land Sierra Leone en zijn bewoners in het Nederlandse nieuws worden verbeeld.

De keuze van Sierra Leone is vooral gebaseerd op het feit dat er in dit land een burgeroorlog was in de jaren negentig, waardoor het een periode regelmatig in het Nederlandse nieuws kwam. Inmiddels wordt het land als voorbeeld genoemd van succesvolle vredesoperaties van de VN, en kan Sierra Leone volgens de VN als een institutioneel succesverhaal beschouwd worden sinds het einde van de oorlog, eind 2001. Daarnaast was de burgeroorlog van Sierra Leone een van de eerste oorlogen waarbij vooral gebruik is gemaakt van Afrikaanse interventielegers (UN, 2005).

Door in deze scriptie de onderliggende referentiekaders in het nieuws zichtbaar te maken, wordt er mogelijk duidelijk in hoeverre er in het nieuws over Sierra Leone verwezen wordt naar ‘andere’ en stereotype beelden. Daarnaast zal tevens geprobeerd worden om duidelijk te maken op welke manier de koloniale en stereotype beelden worden overgedragen naar andere conflicten op het continent. Dit is gedaan door te kijken of er veranderingen zijn tussen de periode van oorlog en vrede en of er gebruik wordt gemaakt van rechtvaardiging van westerse inmenging in Sierra Leone, en bij welke groepen dit wordt gedaan.

1.2. Indeling van de scriptie

De scriptie is als volgt ingedeeld. In hoofdstuk twee zal een theoretische kader gegeven worden op het representeren van plaatsen. In eerste instantie zal weergegeven worden hoe ‘andere’ plaatsen gerepresenteerd worden in de nieuwsmedia. In de laatste paragraaf van dit hoofdstuk zal het conceptuele raamwerk dat gebruikt is in de analyse worden beschreven.

In hoofdstuk drie zal vervolgens uiteengezet worden op welke manier de tekst is geanalyseerd. Als inleiding hierop zal beschreven worden op welke manier beelden die tot een discours behoren, mogelijk naar voren worden gebracht in de tekst.

In hoofdstuk vier zal een korte geschiedenis worden weergegeven van Sierra Leone zelf. In de eerste plaats zijn hierbij de verschillende groepen beschreven die in de oorlog een rol spelen. Vervolgens zijn de achtergronden bij de onderzochte perioden beschreven. De geschiedenis, en gebeurtenissen voor 2000 zijn in een tijdslijn kort samengevat. Deze geschiedenis staat uitgebreider beschreven in appendix 3. Het doel van dit hoofdstuk is het benoemen en positioneren van verschillende groepen binnen de oorlog. Hoofdstuk vier dient echter niet als een absolute geschiedenis van het gebied in de burgeroorlog zelf en de periode erna.

Vervolgens zal in hoofdstuk vijf worden onderzocht in hoeverre de oorlog in Sierra Leone als ‘andere’ oorlog werd gezien, in vergelijking met een westerse oorlog. Daarbij is tevens geanalyseerd in hoeverre ‘westerse legers’ in de burgeroorlog anders worden gerepresenteerd in het nieuws dan legers afkomstig uit Sierra Leone. De uitgebreide analyse van de specifieke beelden, die als verantwoording dient voor de analyse in hoofdstuk vijf, staat beschreven in appendix 4. In hoofdstuk zes wordt het gebruik geanalyseerd van stereotypen voor de verschillende groepen in de oorlog. De specifieke verantwoording bij de analyse van de individuele stereotypen staat in appendix 5 beschreven. In hoofdstuk zes zal een algehele analyse van de stereotypen gegeven worden, gebaseerd op de bevindingen in appendix 5. In de conclusie zal tot slot antwoord gegeven worden op de hoofdvraag:

In hoeverre wordt de oorlog in Sierra Leone en de groepen binnen deze oorlog in het ANP-nieuws weergegeven, door gebruik van beelden over ‘andere’ gebieden en stereotypen?

Hoofdstuk 2. Theoretisch kader

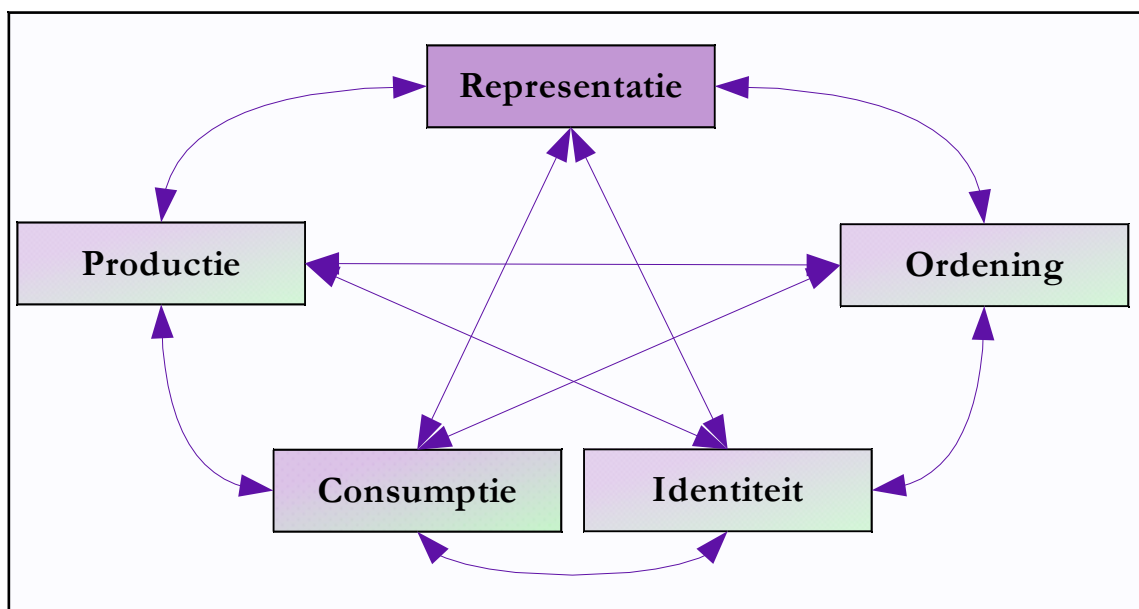
2.1. Inleiding

In dit hoofdstuk zal een theoretische kader geboden worden bij het representeren van plaatsen in het algemeen, en van Afrika in het bijzonder. De theorieën zijn van belang om een beeld te krijgen van de manier waarop ‘andere’ plaatsen worden gerepresenteerd in de media en welke factoren meespelen in de representatie van een ‘ander’ gebied. Omdat deze scriptie in verband met de master Culturele geografie is geschreven, zal om te beginnen het verband tussen cultuur en representaties worden getoond.

2.2. Cultuur en representatie

Met culturen worden ‘de systemen van gedeelde betekenissen bedoeld, die door mensen die tot dezelfde groep, natie of samenleving behoren worden gebruikt om de wereld om zich heen te interpreteren en deze te begrijpen’ (naar Hall, in Morley & Chen, 1996). Deze systemen zijn het product van een wisselwerking tussen de verschillende factoren in het ‘circuit of culture’, dat schematisch staat weergegeven in figuur 2.1 (Hall, 1997, pg. 1).

Figuur 2.1. Circuit of culture

Bron: du Gay et al., 1997. in Hall, 1997. pg. 1

2. Theoretisch kader

Ten eerste worden de betekenissen binnen een cultuur 'geproduceerd' tijdens elke sociale en persoonlijke interactie waar een persoon aan meedoet die behoort tot deze cultuur. Naast persoonlijke interactie gaat het hierbij bijvoorbeeld ook om de interactie van personen met massa-media. Door deze manier van globale communicatie is het mogelijk geworden om met hoge snelheid en ongekeerde schaal betekenissen uit te wisselen tussen verschillende culturen. Binnen het nieuws over Sierra Leone, het onderwerp van deze scriptie, zijn de journalisten en de redacteurs die de berichten maken te kenmerken als producenten van cultuur.

'Representatie' is 'elke manier van communicatie zelf, die door mensen wordt gebruikt om elkaar over de wereld te vertellen en informatie te delen' (eigen vertaling naar Holloway & Hubbard, 2001, pg 144). De rol van representatie in het 'circuit of culture', is dat in de representaties, zoals teksten, verhalen en beelden, ook betekenissen worden overgebracht. Door middel van representatiesystemen als een 'gemeenschappelijke taal', met bijbehorende beeldspraak en symboliek, worden de beelden overgebracht. Daarbinnen worden vervolgens de gemeenschappelijke betekenissen gecreëerd (Hall, 1997). In dit onderzoek behoren de nieuwsteksten van het ANP zelf tot de categorie van 'representatie'.

Ten derde organiseren en 'ordenen' de betekenissen ons gedrag en gewoontes. Ze helpen de regels, normen en overeenkomsten te bepalen waarop het sociale leven wordt geordend en beheerst. Betekenissen worden daarbinnen gecreëerd, doordat degene die over anderen willen leiden, het gedrag en de ideeën van hun volgelingen proberen te structureren en te vormen (Hall, 1997). Ten aanzien van deze scriptie gaat het hierbij om de mogelijke rechtvaardiging van acties in de oorlog door de bronnen die in het nieuws worden gebruikt. De betekenissen van tegenstanders of Sierra Leone worden hierbij voor de lezer van het bericht gevormd door de groep die zijn acties in de oorlog wil rechtvaardigen voor het publiek dat het nieuws leest.

De betekenissen geven ten vierde inzicht in de eigen 'identiteit'. Betekenissen worden daarbij gecreëerd door de associaties die gelegd worden met de manier waarop de eigen identiteit binnen de groep is afgebakend, en hoe deze in verhouding staan met andere groepen (Hall, 1997). Door in het nieuws een groep of een land als 'anders' weer te geven, wordt tevens verbeeldt dat de identiteit van deze groepscultuur als geheel mogelijk anders is dan de 'eigen' identiteit.

Tot slot worden de betekenissen tevens gemaakt in de 'consumptie' van beelden. Door de betekenissen in te lijven in de alledaagse rituelen en gebruiken, en ze daarbij betekenissen te geven, worden de betekenissen mogelijk veranderd door er verhalen en illusies omheen te bedenken (Hall, 1997). Met betrekking tot het onderzochte nieuws gaat het hierbij bijvoorbeeld om de generalisatie, dat hetgeen wat in Sierra Leone gebeurde, de alledaagse gang van zaken op het gehele continent Afrika weergeven.

2.3. 'Othering' en de representatie van andere gebieden

Binnen de representatie van Sierra Leone in het nieuws, is in dit onderzoek gekeken in hoeverre en op welke manier er gebruik wordt gemaakt van 'othering' in het nieuws. 'Othering' is de aanname in betekenisgeving dat mensen die op een bepaalde manier anders zijn, extreme tegenstellingen vertonen met degenen die als norm of gewoon worden gezien (Hall, 1997). Oorspronkelijk is deze term afkomstig uit de feministische wetenschap, waarbij de 'blanke modaal-verdienende mannelijke veertiger' als norm wordt beschouwd, en de vrouw als tegengestelde hiervan (Beauvoir, in Johnston et al., 2000).

In de analyse van de ANP-berichten zal worden gekeken of (post-)koloniale beelden in het nieuws worden gebruikt om de oorlog in Sierra Leone en verschillende Sierraleoonse groepen als 'anders' te kenmerken. Hierbij zal gekeken worden in hoeverre de koloniale beelden uit het verleden worden gebruikt in het weergeven van Sierra Leone in het hedendaagse nieuws.

Van oorsprong werd de koloniale 'other' gekenschetst op basis van een paar simpele, essentiële karaktertrekken alsof ze 'bepaald zijn door de natuur', bij mensen met een andere etnische achtergrond. Dit staat in tegenstelling tot de westerse 'zelf', die in termen van cultuur wordt verbeeldt (Fanon, in Hall, 1997; Johnston et al., 2000).

Een voorbeeld van het gebruik van koloniale beelden is het oriëntalisme, zoals onder andere beschreven door Saïd (1978). In deze theorie werd de 'Oriënt' in het verleden gerepresenteerd door gebruik te maken van meer 'natuurlijke' eigenschappen, als romantisch, exotisch, mysterieus en gevaarlijk. Deze 'andere' maatschappij wordt vervolgens gespiegeld aan de rationele, westerse mens, die aan deze natuurlijke kenmerken is ontstegen (Saïd, 1978).

2. Theoretisch kader

De geografische referentiekaders van de 'Oriënt' in het verleden, die door deze beeldvorming ontstonden in Europa, werden daarbij als absolute waarheid gezien door de gebruikers van deze referentiekaders. Gevolg van dit oriëntalisme is dat koloniale beelden zo betekenissen creëerden over mensen afkomstig uit 'gekoloniseerde' plaatsen. Deze mensen worden, door de gecreëerde machtsrelatie tussen kolonisator en gekoloniseerde, als ondergeschikt en onbelangrijk gezien tegenover de machtige en rationele, westerse 'zelf' (Saïd, 1978). Door in de representatie gebruik te maken van deze beelden, wordt duidelijk gemaakt en herhaalt dat op basis van bepaalde karakteristieken een groep anders is dan de norm, en dat iedereen die wordt gecategoriseerd als anders, zich gedraagt conform deze 'andere' norm (Hall, 1997).

Een zelfde soort tegenstelling als bij het oriëntalisme is ook van toepassing in de hedendaagse beelden gevormd in het Westen over Afrika. Er dient echter wel een kanttekening gemaakt te worden op de toepassing van dit begrip. Het is niet zo dat de beelden als de absolute waarheid worden gezien in deze tijd. Ze worden echter ook niet beschouwd als geheel niet waar, en bepalen op deze manier toch een gedeelte van de beeldvorming over de 'meeste' mensen uit ex-gekoloniseerde gebieden. Deze twee facetten bestaan naast elkaar in de representatie van 'andere' gebieden en mensen (Bhabha, 1994).

De verschuiving in beeldvorming heeft te maken met het feit dat de macht van het creëren van beelden over andere gebieden niet meer alleen afhankelijk is van de verhalen van westerse mensen die in 'andere' landen zijn geweest. Mensen in de westerse maatschappij komen ook daadwerkelijk in aanraking met mensen uit 'andere' gebieden (Bhabha, 1994).

Er bestaan echter nog steeds stereotypen over andere gebieden. Deze generalisaties van de werkelijkheid zijn echter erg dubbelzinnig geworden in de kennisgeving over en identificatie van 'anderen'. De stereotypen geven aan de ene kant de beelden weer die in een bepaalde 'andere' plaats thuishoren. Aan de andere kant worden de stereotypen over een gebied wel herhaald in het nieuws. Dit staat in relatie met het niet of in mindere mate weergeven van andere beelden, die niet passen in het stereotype beeld over 'andere' gebieden (Bhabha, 1994. pg. 95). De hoofdvraag van deze scriptie is gebaseerd op deze visie op 'othering', in relatie met de oorlog in Sierra Leone. De beelden die zijn onderzocht zijn gericht op het continent Afrika, en vervolgens is gekeken in hoeverre ze gebruikt worden in het nieuws over Sierra Leone.

2.4. Conceptueel raamwerk

In deze paragraaf zullen de verschillende beelden in het stereotype frame van Sierra Leone worden beschreven. Deze beelden zullen vervolgens dienen als conceptueel raamwerk voor zowel de analyse in hoofdstuk vijf en zes, als de specifiekere analyse van de beelden in appendix vier en vijf. In hoofdstuk vijf zullen de verschillende beelden uit het onderzoek van Myers et al (1996) worden geanalyseerd, met betrekking tot het nieuws uit Sierra Leone. In de analyse is gebruik gemaakt van de 'termen' die 'others' weergeven in de analyse van Myers et al. (1996). Daarbij is tevens gekeken in hoeverre de verschillende termen in het nieuws aan verschillende groepen uit Sierra Leone worden toegedicht. Vervolgens zal het nieuws geanalyseerd worden aan de hand van vier door Myers et al. (1996) beredeneerde onderdelen van de representatie van primitieve oorlogen tegenover 'gewone' burgeroorlogen. Ondanks dat het in het onderzoek van Myers et al. (1996) over de representatie van Rwanda gaat, is het doel van dit onderzoek om 'othering' in de berichtgeving van oorlog in Afrika aan te geven (Myers et al, 1996). Er zou dus geen verschil moeten zijn tussen de representatie van Rwanda en Sierra Leone, als het gaat om de algemene representatie van burgeroorlog als primitieve oorlog in Afrika.

In hoofdstuk zes is geanalyseerd in hoeverre er in het nieuws over Sierra Leone vooral stereotypen worden weergegeven die passen in het 'westerse' referentiekader over Afrika. Daarbij is gebruik gemaakt van de door Brookes opgesomde stereotypen, gebaseerd op het stereotype frame over Afrika, dat naar voren kwam uit een analyse van Britse krantenkoppen (Brookes, 1995).

2.4.1. Geanalyseerde beelden in representatie Sierra Leone (1)

Beelden over 'other places' worden onder andere door de nieuwsmedia gemaakt. Onder media worden hierbij alle kanalen verstaan waarbij een gespecialiseerde groep mensen technische apparaten bedient om symbolische inhoud over te brengen aan publiek (Janowitz, in Burgess et al., 1985). De meeste media-netwerken (zoals TV, films en nieuwsbrengrers) hebben daarin als kenmerk dat het nieuws wordt gemaakt door een organisatie met specifieke productiemethoden en werkgewoontes, waarbij op de achtergrond commerciële of institutionele belangen meetellen (Burgess et al., 1985).

2. Theoretisch kader

In kranten gebeurt het creëren van 'andere plaatsen' enerzijds door middel van gebruik van teksten, die berichten over mensen en gebeurtenissen in deze andere gebieden. Anderzijds wordt gebruik gemaakt van foto's van de mensen of de gebeurtenissen in het gerepresenteerde gebied, of ander beeldmateriaal als spotprenten¹. Zoals onder andere door Friedman et al.(2006) is aangetoond zijn de nieuwsmedia een belangrijke beeldvormer voor andere plaatsen (Friedman et al. 2006, pg. 862).

In de eerste plaats is het gebruik van de taalgroepen geanalyseerd, die volgens Myers et al. (1996) worden gebruikt om een Afrikaans conflict als 'anders' te zien. Het gaat hierbij om termen, die in het taalgebruik rond een oorlog in Afrika wel worden gebruikt, en bij een oorlog in het 'westen' niet, of andersom. Deze termen zijn opgesomd in tabel 3.1.

<i>Tabel 3.1 taalgroepen in de 'implicatie van others' in de berichtgeving van oorlog</i>	
'language of civil war'	commandanten of leiders
	tactieken ¹
	strategiën ¹
'language of savagery'	bende(s)
	terreur ¹
	bloedig, bloedvergieten; bloeddorstig
	Orgie ¹
'language of ethnicity & tribalism'	Etnisch
	stammen; stam-; stamverband
bron: Myers et al. 1996.	
¹ met vervoegingen van het woord	

In de tweede plaats zal in hoofdstuk vijf onderzocht worden of dezelfde eigenschappen van het weergeven van Rwanda in het nieuws (naar Myers et al, 1996) ook in de berichtgeving over Sierra Leone voorkomen. Deze onderdelen van de representatie van 'primitieve' oorlogen zijn:

1. 'Het gebruik van tribale beeldspraak en categorisering'. Hiermee wordt het weergeven van groepen aan de hand van fysieke kenmerken bedoeld. Daarnaast is ook gekeken naar de wapens die worden gebruikt door de groepen uit Sierra Leone, in tegenstelling tot de wapens die gebruikt worden door de westerse inmenging.

¹ Voor analyse van onder andere foto's en 'othering': zie Hall, 1997; voor een analyse van spotprenten in Irak, zie bijvoorbeeld Falah et al. 2006.

2. 'Het conflict als tijdloos afschilderen', door aan te geven dat het conflict al uit de oudheid stamt of al erg lang bezig is, en er geen eind aan lijkt te komen.
3. 'De afhankelijkheid van niet-Afrikaanse bronnen', waarbij voor commentaren bij gebeurtenissen vrijwel alleen gebruik wordt gemaakt van Europese, Amerikaanse of VN-bronnen.
4. 'Het plaatsloos laten samensmelten van Sierra Leone en Afrika', waarbij de gebeurtenissen niet weergegeven worden als dingen die specifiek in de oorlog in het land zelf bekeken, maar als iets wat in heel Afrika gebeurd (Myers et al., 1996).

2.4.2. Geanalyseerde beelden in representatie Sierra Leone (2)

Dat de landen in Afrika onder andere in het nieuws worden 'ontplaatst', zoals het laatste beeld van Myers beschrijft, is in zekere zin een onontkoombaar probleem. Dit komt doordat de stereotypen onderdeel uitmaken van het referentiekader dat de nieuwsmakers en 'lezers' hebben bij het gebied Afrika. Mediaproductanten en -consumenten kunnen de wereld alleen waarnemen en weergeven, en daarmee dus representeren, door gebruik te maken van hun eigen 'referentiekaders' (van Ginneken, 2002). Volgens Goffman kan, door gebruik te maken van deze primaire referentiekaders, een oneindig aantal concrete gevallen worden gelokaliseerd, waargenomen, geïdentificeerd en geëtiketteerd in de belevingswereld van de gebruikers van deze referentiekaders (Goffman, in van Ginneken, 2002. pg. 148). Dit betekent echter nog niet dat de referentiekaders de absolute waarheid weergeven.

Zoals gezegd worden in hoofdstuk zes verschillende stereotypen geanalyseerd over Afrika. Daarbij is gekozen voor stereotypen die voortkomen uit het nieuws. Op deze manier is gekeken in hoeverre Sierra Leone wordt 'ontplaatst' in het nieuws, door alleen te refereren aan het stereotype referentiekader van Afrika. In tabel 2.2 staan alle stereotypen van Brookes (1995) opgesomd, die in het stereotype denkkader over Afrika passen. Van deze stereotypen zullen de beelden over politieke en militaire groepen worden gebruikt in de analyse. Welke stereotypen dit zijn is tevens in de tabel weergegeven.

Tabel 3.2 Stereotypen over Afrika in het Britse nieuws	
Stereotypen die zijn geanalyseerd	<i>'Afrikanen vermoorden elkaar of vechten met elkaar'</i>
	<i>'Afrikanen kunnen niet onderhandelen en kunnen geen vrede maken'</i>
	<i>'Afrikanen zijn niet te besturen, en zijn buitensporig gewelddadig'</i>
	<i>'Afrikanen hebben geen respect voor mensenrechten'</i>
	<i>'Afrikaanse regeringen en leiders zijn anti-democratisch en onderdrukkers'</i>
	<i>'Afrikanen kunnen niet geloofd worden, en zijn niet te vertrouwen'</i>
	<i>'Afrikaanse leiders zijn hongerig naar macht'</i>
	<i>'Afrikaanse overheden zijn corrupt'</i>
	<i>'Afrikanen vernietigen hun eigen landen'</i>
	<i>'Afrikanen zijn bijgelovig'</i>
Stereotypen die niet zijn geanalyseerd	<i>'Er gaan veel mensen dood in Afrika'</i>
	<i>'Afrikanen zijn hulpeloos'</i>
	<i>'De vraag of het westen Afrika zou moeten helpen'</i>
	<i>'Westerlingen niet veilig in Afrika, Afrikanen gevaarlijk voor westerlingen'</i>
Bron: Brookes, 1995, pg. 466-467	

De reden dat sommige stereotypen niet zijn meegenomen in de analyse, is omdat er met deze stereotypen niet direct aan oorlog wordt gerefereerd. Het beeld van 'veel Afrikanen die dood gaan' kan over de oorlog gaan, maar ook over bijvoorbeeld sterfte door een ziekte onder de bevolking. Het meenemen van dit stereotype zou de focus op de burgeroorlog vertroebelen, en is daarom niet meegenomen.

Daarnaast zijn de stereotypen die alleen refereren aan westerlingen in het conflict niet meegenomen in de analyse. Het gaat in deze scriptie om de representatie van Sierra Leone en Sierraleonse groepen, en niet over de beeldvorming van westerse groepen in Sierra Leone.

Tot slot kwam het stereotype dat 'Afrikanen bijgelovig zijn' niet voor in de nieuwstekst. Het stereotype dat 'Afrikanen ruzie met elkaar maken' kwam mogelijk wel voor in de berichtgeving, maar er was erg veel overlap in dit beeld met het stereotype dat 'groepen met elkaar vechten' of dat 'groepen niet kunnen onderhandelen of geen vrede kunnen maken'. Omdat dit stereotype valt te classificeren binnen deze andere stereotypen, is het niet meegenomen in de analyse.

2. Theoretisch kader

In de analyse van de stereotypen is gekeken of er een verschil te zien is in de representatie tussen de periode van oorlog en de tijd dat er officieel vrede in het land is. Dit is gedaan om te zien of de stereotypen over oorlog tevens herhaald worden in de tijd dat er geen oorlog heerst. In deze thesis is de focus gelegd op de nieuwsberichten, dus de 'representatie' zelf. In deze berichten wordt mogelijk gebruik gemaakt van beeldspraak en symbolen, die 'anderen' in het nieuws impliceren.

Door in de representatie (het nieuwsbericht) echter bijvoorbeeld alleen te focussen op oorlog in een land in Afrika, ook in de periode van vrede, en andere beelden niet als 'nieuwswaardig' genoeg te beschouwen, wordt er in het nieuws een beeld gecontinueerd dat er in Afrika altijd ergens oorlog is. Als vervolgens vooral in het nieuws wordt herhaald dat groepen in gevecht zijn, wordt het beeld gecontinueerd dat de politieke problemen anders worden opgelost in Afrika dan in het 'Westen'. In de 'rationele' westerse gebieden zou men immers tot een oplossing van problemen komen door middel van discussies en diplomatieke middelen (Saïd 1978).

In de selectie van het nieuws zijn betekenis-'producerende' groepen in de nieuwsmedia bedoeld of onbedoeld verantwoordelijk voor het herhalen van het beeld van de 'other' in de nieuwstekst (Hall, 1997).

Een onderwerp dat in de analyse-hoofdstukken vijf en zes verweven zit, is het gebruik van beelden waarin Sierra Leoners 'anders' worden weergegeven dan de 'westerlingen' die in het conflict betrokken zijn. Verder is gekeken of bepaalde groepen in het conflict mogelijk meer verbonden worden met koloniale beelden dan andere groepen. Hiermee is gekeken naar de mogelijke rechtvaardiging die in het gebruik van de stereotypen een mogelijke rol speelt. De stereotypen zouden vooral aan de vijanden van de westerse inmenging kunnen worden verbonden in de representatie van het conflict, om hiermee de westerse inmenging in Sierra Leone te rechtvaardigen en de 'andere' vijand te bevechten (Falah et al., 2006).

Door bepaalde groepen meer te zien als vechtende groepen dan andere groepen, en vooral door te laten zien wie volgens een bron het gevecht is begonnen, wordt het beeld gebruikt om acties tegen deze groep te rechtvaardigen (Lazar & Lazar, 2004). Op deze manier wordt het beeld van de 'other' herhaald in de 'ordering' van het conflict door de gebruikte bron in het nieuws (Hall, 1997).

2. Theoretisch kader

Omdat deze processen in de representatie zelf naar voren komen, zijn de facetten 'productie' en 'ordering' ook op de achtergrond meegenomen in de analyse. Het effect van de berichten op de betekenissen voor de ontvanger van de berichten, zowel binnen de 'identiteit' als de 'consumptie', zijn niet geanalyseerd. De nadruk in de analyse ligt op wat er in de tekst zelf naar voren komt en niet op de manier waarop deze berichten vervolgens worden gelezen.

Hoofdstuk 3. Methoden en data

3.1. Inleiding

In dit onderzoek zal dus gekeken worden of en in hoeverre stereotypen uit het stereotype frame van Afrika in het nieuws over de oorlog in Sierra Leone voorkomen. In dit hoofdstuk zal in de eerste plaats, door een verband te leggen tussen representatiesystemen en discoursen, dieper ingegaan worden op de benadering van de tekst die is gekozen voor de analyse in deze thesis. Vervolgens zal kort beschreven worden op welke manier en met gebruik van welke teksten de representatie van Sierra Leone is geanalyseerd. Tot slot zal verwoord staan wat de beperkingen zijn aan de analyse in deze scriptie.

3.2. Representatie en discours

3.2.1 Representatiesystemen

Zoals in paragraaf 2.1 beschreven staat, worden representaties naar voren gebracht door middel van representatiesystemen. Een voorbeeld van een representatiesysteem is een gemeenschappelijke 'taal' om de gedeelde betekenissen over te brengen. Met 'taal' wordt hierbinnen niet alleen spreektaal bedoeld, maar ook bijv. lichaamstaal en beeldtaal.

Door gebruik van een gemeenschappelijke taal kunnen betekenissen onder andere in de vorm van tekst worden overgebracht. Middelen om deze tekst-betekeningen over te brengen, zijn onder andere het nieuws of boeken. Daarnaast kunnen door gesprekken over andere gebieden bijvoorbeeld reiservaringen worden uitgewisseld tussen mensen. Beelden over andere plaatsen kunnen ook overgebracht worden door bijvoorbeeld muziek, foto's, schilderijen of reclame (Rose, 2001).

Binnen een gezamenlijke taal is vervolgens sprake van een representatiesysteem, en niet van individuele representaties. Dit komt doordat een representatie niet op zichzelf staat, maar bestaat uit een systeem waarbij denkbeelden op verschillende manieren worden georganiseerd, verzameld, gerangschikt en geclassificeerd. Door deze methoden van informatieverwerking, en complexe relaties hiertussen, ontstaat een denksysteem waarbinnen een enkele representatie door de ontvanger in een hokje geplaatst kan worden (Hall, 1997).

3. Methoden en data

Hall (1997) onderscheidt vervolgens drie manieren waarop een taal benaderd kan worden om de beïnvloeding van een gemeenschappelijke taal op gemeenschappelijke betekenissen te analyseren. Ten eerste is er de spiegelbenadering. Hierbij wordt een object, persoon of gebeurtenis alleen op zichzelf weergegeven binnen een taal, zonder dat er verdere betekenissen aan verbonden zijn. In deze benadering wordt taal slechts gebruikt als een spiegel op de werkelijkheid, om de betekenis te geven zoals het object, de persoon of een gebeurtenis in het echte wereld bestaat. De kritieken op deze benadering is dat de spiegelbenadering alleen uit gaat van de realiteit die wordt overgebracht. Daarmee worden betekenissen vergeten die met woorden gepaard gaan. Taal wordt volgens deze theorie alleen gebruikt om de waarheid te reflecteren (Hall, 1997).

Een tweede benadering is de intentionele benadering. Met deze theorie wordt bedoeld dat de schrijver van een stuk alleen zijn eigen unieke interpretaties van de wereld overbrengt door middel van taalgebruik. In deze benadering van taal wordt echter vergeten dat de schrijver tot een cultuur behoort, met een gezamenlijke taal en betekenissen, in plaats van allemaal individuele talen en betekenissen.(Hall, 1997).

De benadering die in deze scriptie is gebruikt, wordt de constructionele benadering genoemd. Deze benadering houdt rekening met het feit dat dingen niet op zichzelf staan in de betekenisgeving, noch alleen afhankelijk zijn van individuele gebruikers die betekenissen geven. Dingen betekenen niet zomaar iets, maar een cultuur construeert de betekenissen door gebruik te maken van concepten en tekens in de representatie. Volgens deze benadering moeten we de echte wereld, waarin 'echte' mensen en dingen bestaan, niet verwarren met de symbolische werkelijkheden en processen waar representaties, betekenissen en taal deel van uitmaken (Hall, 1997).

3.2.2. Constitutionele benadering van representatie

De constructionele benadering van taal kan gebruikt worden om te leren begrijpen hoe de 'echte' en conceptuele wereld om ons heen geconstrueerd worden door mensen (en daarmee binnen culturen). Dit betekent dus ook dat er meer inzicht gegeven kan worden in de manier waarop mensen en plaatsen in onze gedachten worden geconstrueerd, als een nieuwsbericht wordt gelezen.

3. Methoden en data

Door deze benadering van taal te gebruiken, kan vervolgens onderzocht worden hoe beelden van plaatsen en mensen (als goed of slecht, ontwikkeld of onderontwikkeld) de manier beïnvloeden waarop er over deze mensen en plaatsen wordt gedacht (Sibley, in Holloway & Hubbard, 2001). Daarnaast is er binnen de analyse naar representaties, ook sprake van een representatiesysteem waarbij alle objecten, mensen en gebeurtenissen worden verbonden met een set concepten of ‘mentale representaties’, die wij in ons hoofd meedragen. Zonder deze ‘mentale representaties’ zouden we geen betekenisvolle interpretatie van de wereld om ons heen kunnen hebben. Betekenissen zijn, naast de gezamenlijke taal, dus tevens afhankelijk van het systeem van bedachte beelden die wij over de wereld hebben. Hierbij wordt het mogelijk gemaakt om naar dingen te kunnen verwijzen die zich zowel binnen als buiten ons referentiekader bevinden.

Door gebruik van deze beelden worden vervolgens individuele ‘conceptuele kaarten’ van de persoonlijke leefomgeving gecreëerd, van waaruit een beeld wordt gecreëerd op de rest van de wereld. Deze ‘conceptuele kaarten’ kunnen per individu verschillen, maar doordat de mensen tot dezelfde cultuur behoren, kunnen zij de conceptuele kaarten van elkaar begrijpen (Hall, 1997).

De conceptuele kaart van Afrika in het nieuws, die uiteengezet is door Brookes, blijkt echter vooral te bestaan uit stereotypen (Brookes, 1996). De invloed van deze stereotype conceptuele kaart in het nieuws op het beeld van hedendaags Afrika door de lezers van deze nieuwsberichten, is echter onbekend.

3.2.3. Representatie en het verband met discoursen

In de constitutionele benadering is representeren niet alleen een proces van betekenisgeving geworden, maar in zekere mate ook een proces van het creëren van kennis. Door bepaalde groepen of objecten te verbinden met andere, symbolische, betekenissen wordt een beeld gecreëerd over de groepen of objecten. Het analyseren van deze ‘productie van kennis’, door Foucault ‘discourse’ genoemd, maakt het mogelijk om te analyseren hoe mensen zichzelf zien binnen een cultuur. Daarnaast laat een analyse van deze discoursen ook zien hoe de kennis over sociale en belichaamde individuen en gedeelde betekenissen geconstrueerd zijn binnen een cultuur. Daarbij worden de machtsrelaties blootgelegd die in deze productie van kennis meespelen (Foucault, in Hall, 1997. pg. 43).

Met een discours wordt een aantal beweringen bedoeld die een bepaald referentiekader produceren, waarin het vervolgens mogelijk wordt gemaakt over bepaalde onderwerpen te praten. Deze beweringen maken het vervolgens mogelijk kennis over het onderwerp te produceren en te representeren. Doordat elk sociaal patroon echter een bepaalde betekenis heeft, en deze betekenissen bepalen wat wij denken en doen, heeft elk denkpatroon wel een bepaalde mate van discours in zich (Hall, 1992, pg. 291). Het verband tussen discours en het representeren van plaatsen is dus, dat het bij een discours gaat om de beelden die over een gebied worden overgebracht, en over de manier waarop de beelden binnen vaste denkpatronen worden geplaatst door degene die de 'representatie' produceert. De beelden kunnen vervolgens op de consument van het verhaal worden overgebracht door middel van een representatie die uit deze 'denkmallen' bestaat.

3.2.4. Intertekstualiteit

Naast dat discoursen door allerlei soorten verbale en visuele beelden en teksten direct overgebracht kunnen worden, is ook de 'intertekstualiteit' in de productie van betekenissen belangrijk. Met intertekstualiteit wordt bedoeld dat beelden en teksten niet alleen van de beelden of teksten zelf afhankelijk zijn, maar ook van betekenissen van andere beelden en teksten die in dezelfde context gezien worden (Rose, 2001).

In deze context gaat het enerzijds om de semiotiek, ofwel de leer van de beelden en tekens die wordt overgebracht in teksten en in de betekenissen door de maker en de gebruiker van deze tekens. Anderzijds gaat het hierin om de dubbele betekenissen die bepaalde woorden of zinnen met zich meedragen, en daarmee in de tekst naar voren worden gebracht (Kristeva (1980). in Allen, 2004; Hall, 1997). In de rest van deze paragraaf zal aan de hand van een voorbeeld voor beide manieren laten zien hoe intertekstualiteit in zijn werk gaat.

Binnen representaties wordt gebruik gemaakt van tekens ('signs') om betekenis te geven aan de representatie. Doordat deze tekens binnen een bepaalde cultuur op dezelfde manier gebruikt worden, impliceren representaties het bestaan van een gedeeld systeem van betekenisgeving die op verschillende manieren gebruikt kan worden om te communiceren over bijvoorbeeld andere plaatsen (Holloway & Hubbard 2001, pg. 145).

3. Methoden en data

Groen is bijvoorbeeld, naast de verwijzing naar de kleur, tevens in Nederland een verwijzing naar de natuur voor degenen die tot het gedeelde systeem van betekenissen van Nederland behoren. Deze boodschap kan echter aan de mensen voorbij gaan, die niet tot dit gedeelde systeem van betekenissen behoren. Voor mensen die in de woestijn wonen, zou de kleur groen mogelijk geen verband opwekken met natuur, en is de kleur van het zand meer de kleur die de associatie van natuur opwekt.

Naast het gebruik van semiotiek is ook de dubbele betekenis die in verschillende zinnen, woorden en beelden schuilt van belang bij het analyseren van een discours. Zo is de kleur groen bijvoorbeeld niet alleen te verbinden aan Nederlandse natuur. Door naast groen te refereren aan Latijns Amerika of Afrika, wordt mogelijk ook de verbinding gemaakt met het tropische regenwoud, die ook wel 'de groene longen van de wereld' worden genoemd.

In het conceptuele model zijn een aantal beelden beschreven die mogelijk te classificeren zijn binnen de neo-koloniale discours over Afrika. In de conclusie zal vervolgens gekeken worden, in hoeverre de intertekstualiteit in het nieuws mogelijk van invloed is op de beeldvorming van Sierra Leone.

3.2.5. Neo-koloniale discours en de representatie van Sierra Leone

Bij de analyse van de berichten van het ANP in deze thesis wordt gekeken of de (post-)koloniale beelden in de hedendaagse berichtgeving over Sierra Leone worden gebruikt. Daarin wordt onderzocht hoe de beeldvorming over de mensen en gebeurtenissen in het gebied wordt beïnvloed door (post-)koloniale beeldvormingen, die in het nieuws gerelateerd worden aan bepaalde groepen.

Er wordt een post-koloniale discoursanalyse gedaan op de berichtgeving van het ANP. Hierbij worden westerse stereotypen in een referentiekader gezet, en wordt vervolgens gekeken in hoeverre ze in de verslaggeving gebruikt worden. In deze paragraaf zal uitgelegd worden wat met een post-koloniale discours wordt bedoeld. Vervolgens zal er gekeken worden wat de mogelijke rol van het proces van 'othering' zou kunnen zijn in de representatie van andere gebieden. Beide onderdelen zullen in de analyse binnen deze scriptie naar voren komen. Ze zijn daarmee cruciaal in het begrijpen van de achterliggende constructies die doorweeft zitten in de representatie van Sierra Leone.

Met een koloniale discours analyse wordt het bestuderen van koloniale ideeën, beelden en verbeeldingen bedoeld. Op deze manier wordt geprobeerd om de kern en de effectiviteit van koloniale macht en kennis te laten zien, zowel in beelden van het verleden als van het heden² (Blunt & Wills, 2000).

Post-kolonialisme is hierin de manier van betekenis geven, waarbij het effect van de kolonisatie op hedendaagse culturen en samenlevingen in post-koloniale gebieden wordt onderzocht (Ashcroft, in Blunt & Wills, 2000). De koloniale beelden uit het verleden en de impact die deze beelden hebben in het weergeven van gebieden in het heden worden hierbij onderzocht. Hiermee worden de verbindingen tussen koloniale vormen van macht in het hedendaagse macht-kennis systeem blootgelegd (Blunt & Wills, 2000).

In het conceptuele raamwerk ligt de nadruk op beelden, die enerzijds uitsluitend voor Afrika gelden, en anderzijds laten zien op welke schaal er gebruik wordt gemaakt van stereotypen over Afrika. De beelden die aan de koloniale discours refereren, zijn voornamelijk de beelden, die primitiviteit of achtergesteldheid impliceren bij bepaalde groepen uit Sierra Leone. De post-koloniale discourse van Afrika wordt daarnaast geanalyseerd, door naast de beelden uit het verleden tevens te kijken naar het hedendaagse westerse 'framework' van de algehele situatie in Afrika ten Zuiden van de Sahara. Beide vormen zitten verweven in zowel de beelden van Myers et al (1996) als in de stereotypen van Brookes (1995). Op deze manier is getracht tot een soort neo-koloniale discours-analyse van de oorlog in Sierra Leone te komen.

3.3. Data en tekstanalyse

De data die worden onderzocht in de scriptie bestaan uit schriftelijke nieuwsberichten van het Algemeen Nederlands Persbureau (ANP). De reden dat voor dit persbureau is gekozen is dat het ANP een groot deel van de buitenlandse verslaggeving in Nederland verzorgt, en daarnaast de Nederlandse vertegenwoordiging voor de berichtgeving van de AFP (Agence France Presse), DPA (Deutsche Press Agentur), EFE (grootste Spaanstalige persbureau) en Belga (het persbureau van België) (ANP, 2006). Het ANP is daarmee één van de belangrijkste nieuwsvormers in Nederland.

² Volgens Loomba wordt met de koloniale discoursanalyse gewezen op een nieuwe manier van denken, waarbij culturele, intellectuele, economische en politieke processen als een geheel worden gezien in het vormen, vereeuwigen en ontmantelen van kolonialisme (Loomba, in Blunt & Wills, 2000, pg 182).

3. Methoden en data

De nieuwsberichten die in het onderzoek gebruikt worden zijn de artikelen die in de LEXIS-NEXIS database voorkomen van het ANP uit de periode van juni 2000 tot juni 2003. Eerst zijn hierbij alle berichten gekozen waarin het woord 'Sierra Leone' voorkomt. In totaal waren dit 300 nieuwsartikelen.

Vervolgens zijn de artikelen geselecteerd waarbij meer dan tien woorden over Sierra Leone gaan. Uiteindelijk zijn door deze selectie 156 artikelen overgebleven voor de analyse. Omdat daarvan in 137 artikelen wordt verwezen naar de oorlog in Sierra Leone, zal de nadruk hierop liggen in de analyse van het nieuws binnen deze scriptie. De andere artikelen zijn echter ook in de analyse meegenomen, en daarbij is ook gekeken of er beelden in voorkwamen die binnen het stereotype frame van Afrika passen.

De nieuwstekst is in eerste instantie open gecodeerd met het programma QSR N4, door de verschillende beelden die in het nieuws voorkwamen, direct in het codering weer te geven. De geanalyseerde berichten zijn per alinea gecodeerd, naar beelden die in een alinea voorkomen. Vervolgens zijn de verschillende beeld-codes verdeeld op basis van de groepen waaraan een bepaald beeld werd verbonden. Staat er bijvoorbeeld in het nieuws dat twee groepen 'met elkaar in gevecht zijn', dan is dit beeld eerst aan de code 'vechten met elkaar', en vervolgens is het beeld verbonden aan de naam van de groep. Tot slot zijn de codes samengevoegd door gebruik te maken van het conceptuele raamwerk, dat in paragraaf 2.4 uiteen is gezet.

3.4. Beperkingen scriptie

Bij deze scriptie is alleen gebruik gemaakt van een dataset, namelijk die van het ANP. Om deze reden kan wat onderzocht is in deze scriptie niet gezien worden als een algemeen beeld over Sierra Leone, gegeven door het nieuws uit Nederland. Het is in de eerste plaats mogelijk dat het nieuws herschreven is door de media die het nieuwsbericht publiceren. Bij dit herschrijven kunnen ook andere bronnen gebruikt zijn. Ten tweede is het mogelijk dat een buitenlandse respondent van een van de Nederlandse kranten vanuit Sierra Leone bericht heeft gedaan. De berichtgeving die in deze scriptie wordt beschreven is daarom dus ook niet het volledige nieuws dat in Nederland over de burgeroorlog van Sierra Leone is verspreid.

3. Methoden en data

Met betrekking tot de analyse is de vertaling naar het Nederlands van de 'talen van oorlog' van Myers et al. (1996) een mogelijke beperking. De termen zijn vertaald uit eerder onderzoek in het Engels. Daarbij was het niet geheel duidelijk of in de term 'orgy' werd verwezen naar een 'orgie van geweld' of een 'seksuele' orgie. In het kader van het onderwerp van de bron ben ik er vanuit gegaan dat er in Myers et al. (1996) verwezen werd naar een orgie van geweld, daar dit directer associaties opwekt met oorlog. De andere vertaling, die mogelijk tot uitdrukking zou kunnen komen in het beeld van massaverkrachtingen, is niet meegenomen, omdat dit geen directe associaties opwekt met oorlog. Er is in deze thesis tevens gekeken naar andere termen, die mogelijk dezelfde associaties opwekken als de termen van oorlog vertaald uit Myers et al (1996), om zo tot een evenwichtiger beeld te komen van het gebruik van 'talen van oorlog' in de nieuwstekst.

In hoofdstuk zes kunnen de resultaten vervolgens niet met de resultaten van het onderzoek van Brookes (1996) vergeleken worden. Reden hiervoor is dat niet duidelijk was welke beelden in het onderzoek van Brookes (1996) onder de individuele stereotypen zijn geschaard. De dubbele betekenissen die in de stereotypen schuilen, maken de vergelijking tussen dit onderzoek en het onderzoek van Brookes onmogelijk.

Ten aanzien van de schrijver van de thesis dient tot slot te worden opgemerkt dat hij nog nooit in Sierra Leone is geweest. Daar de analyse in wezen alleen ingaat op het Nederlandse nieuws over Sierra Leone, zou dit geen probleem moeten zijn. Desondanks ben ik niet in staat om de achtergronden in hoofdstuk vier volledig onbevooroordeeld te brengen, daar ik hiervoor afhankelijk ben van derde bronnen. En ondanks dat de geschiedenis op meerdere bronnen is gebaseerd, wordt er in de westerse geschiedschrijving waarschijnlijk ook gebruik gemaakt van dezelfde discoursen over Afrika als in het nieuws.

Hoofdstuk 4. Achtergrond van Sierra Leone

4.1. Inleiding

Voordat er aan de eigenlijke analyse wordt begonnen in de these, zal eerst een beschrijving gegeven worden van Sierra Leone, en de groepen uit Sierra Leone die veelvuldig in het nieuws voorkomen. In paragraaf 4.3 zijn de verschillende groepen beschreven, die een rol speelden in de oorlog. Hierbij is de aandacht voornamelijk gevestigd op het Revolutionary Unified Front (RUF) en het 'regeringsleger'. Vervolgens staat in paragraaf 4.4 de voornaamste gebeurtenissen en achtergronden beschreven in de onderzochte periode. Dit zal ingeleid worden door een tijdslijn, waarin de gebeurtenissen voor en tijdens de burgeroorlog beschreven staan. De achtergronden bij de gebeurtenissen voor de onderzochte periode staan beschreven in appendix 3.

4.2. Ligging en politieke verdeling van het land

Sierra Leone ligt aan de westelijke kust van Afrika. Het wordt aan de gehele noordzijde omsloten door Guinee, en aan de Zuidoost zijde door Liberia. In het Zuid-westen grenst het land aan de Atlantische Oceaan (zie figuur 3.1). Sierra Leone had ten tijde van de laatste census in 2004 ongeveer 5 miljoen inwoners, waarvan ongeveer 15,5 procent woonachtig waren in de 'Western urban area', de regio waarin de hoofdstad Freetown ligt (Statistics Sierra Leone, 2006). Naast de Western Area is het land opgedeeld in drie andere provincies, namelijk de 'Northern', 'Eastern' en 'Southern province'. In elk van deze gebieden woont tussen de 19 en 35 procent van de totale bevolking van het land. Politiek gezien is Sierra Leone verder verdeeld in veertien districten. Deze districten zijn vervolgens weer onderverdeeld zijn in een aantal sub-districten³.

³ Zie overzichtskaart in appendix 1 (Ministry of Health and Sanitation, 2006-2007).

4. Achtergrond van Sierra Leone

Figuur 3.1 Kaart van locatie Sierra Leone

Bron: bewerking van UNDFW, 2006 & Universität Hamburg, 2005

4.3. Welke groepen zijn betrokken bij de oorlog

Het conflict in Sierra Leone wordt vooral voorgesteld als een conflict tussen enerzijds de regering en anderzijds het RUF. Als er echter gekeken wordt naar de achtergronden bij het conflict (o.a. Keen, 2005) blijkt dat het conflict hiermee gesimplificeerd wordt. Er waren een groot aantal 'legers' betrokken bij de burgeroorlog.

Uit de getuigenissen die gedaan zijn door slachtoffers voor de 'Truth and Reconciliation Commission' (TRC) van Sierra Leone blijkt dat naast het RUF, onder andere de 'Armed Forces Revolutionary Council' (AFRC), later opgegaan in het 'Sierra Leone Army' (SLA), de Civil Defence Forces (CDF) en de politie van Sierra Leone betrokken waren bij het plegen van misdaden op de bevolking tijdens de oorlog (Conibere et al., 2004). Zowel het AFRC, als de SLA, de CDF en het leger dat onder leiding stond van Valentino Strasser, het NPRC, worden in het nieuws bijna uitsluitend gecategoriseerd als het regeringsleger.

In deze paragraaf zullen de legers uit Sierra Leone uitvoeriger worden beschreven, evenals de legers die op Sierra Leoons grondgebied opereerden. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen het RUF en de verschillende andere legers die in de periode tussen juni 2000 en juni 2002 zijn geclassificeerd als regeringsleger.

4.3.1. Revolutionary Unified Front (RUF)

Het RUF-leger was in eerste instantie opgericht om tegen het regerende APC te vechten, rond 1989. Het leger kwam na 1992 in gevecht met NPRC, die een militaire regering vormde van 1992 tot 1996, en na 1996 kwamen ze in gevecht met het regeringsleger van de democratisch gekozen leider Kabbah. Om deze reden wordt het RUF ook vaak rebellenleger genoemd, zowel door zichzelf als door anderen (Keen, 2005).

Tot het verdrag van Lomé was deze groep vooral militair actief, en heeft in de oorlog vele misdaden tegen de menselijkheid begaan. Het is echter niet zo dat het RUF de enige groep was die in de burgeroorlog geweld gebruikte tegen de bevolking, of inkomsten haalde uit diamanten in Sierra Leone. Geweld werd tevens gebruikt door groepen binnen het leger, die niet meer binnen het nieuwe leger van de democratische regering pasten.

Het RUF kreeg bijvoorbeeld door internationale hulporganisaties de schuld van het geweld tegen de bevolking in de periode tussen 1997 en 1999, en dan voornamelijk van de gruwelen tijdens de coup-poging van januari 1999.⁴ Deze coup-poging, en de militaire acties die tot de misdaden tegen de bevolking leidden, waren echter vooral te wijten aan het AFRC. Het RUF vervulde in de coup-poging slechts een kleine rol (Keen, 2005).

Vanaf het sluiten van het verdrag van Lomé komt de nadruk meer te liggen op de politiek. De groep blijft echter militair actief tot mei 2001, toen werd besloten door de leiders van het RUF, om over te gaan tot volledige ontwapening van de groep.

4.5.2. Regeringsleger

Met het regeringsleger wordt grofweg het leger bedoeld dat voor de regering vocht. In de burgeroorlog van Sierra Leone waren vier verschillende legers die voor de regering vochtten, die elkaar chronologisch opvolgden. In het begin van de oorlog werd het leger van de alleen heersende partij de APC gezien als het regeringsleger. Na de coup van 1992 werd het regeringsleger door de NPRC gevormd, een militaire beweging onder bewind van Kapitein Strasser.

⁴ Zie voor motieven van het RUF tijdens de oorlog, paragraaf 3.3 van de appendix, pg. 89.

4. Achtergrond van Sierra Leone

Tijdens de eerste periode van democratisch bewind werden vele soldaten van het NPRC ontslagen, en werden CDF-soldaten door Executive Outcomes geïntegreerd in het leger van Sierra Leone. Hierdoor ontstond een tweedeling in het regeringsleger tussen de gewone soldaten en de CDF. Een deel van de gewone soldaten van het regeringsleger heeft zich in mei 1997 afgesplitst onder de naam AFRC (Keen, 2005).

In de periode waar in het onderzoek naar is gekeken, tussen juni 2000 en juni 2002, worden met het regeringsleger voornamelijk de troepen bedoeld die onder bewind staan van de democratisch gekozen regering. Na het neerslaan van deze coup van 1998 door de ECOMOG, werden de onderdelen van het leger die aan de AFRC en daarmee aan 'the People's Army'⁵ waren gerelateerd, door de regering ontbonden. Er werd in rap tempo een nieuw leger geremobiliseerd.

In dit leger werden in het begin sommige eenheden van de AFRC gerecruteerd, waartegen geen bewijs is geleverd dat de soldaten mensenrechten hebben geschonden (Keen, 2005). Een voorbeeld van een legereenheid die oorspronkelijk bij het AFRC hoorde, waren de West Side Boys. Deze groep keerde zich in 2000 tegen het Britse leger, één van de geallieerden van het regeringsleger. Nadat de groep naar aanleiding van de gijzeling van Britse soldaten werd aangevallen door het Britse leger, werden de West Side Boys ontbonden (Keen, 2005).

Het nieuwe leger bestond verder uit nieuwe mensen die geen militair verleden hadden en na het vredesakkoord van 1999 de middelbare school hadden afgerond. De CDF maakte in de onderzochte periode ook nog deel uit van het nationale leger van Sierra Leone.

4.5.3. Internationale inmenging

Er zijn twee internationale legers in het conflict betrokken. In de eerste plaats gaat het hierbij om de ECOMOG. Dit is de naam van een internationaal leger, dat alleen bestaat uit troepen die afkomstig zijn uit landen die met elkaar verbonden zijn door middel van de ECOWAS. In Sierra Leone bestond de inmenging vooral uit eenheden afkomstig uit Nigeria. In eerste instantie was dit leger verantwoordelijk voor het neerslaan van de tweede militaire coup, in januari 1998. Ten tweede waren ze tevens betrokken bij de ontwapening, vanaf het sluiten van het Lomé-akkoord in mei 1999, tot het werd overgenomen door de

⁵ People's Army is de benaming voor het samenwerkende leger van rebellerende legereenheden van de regering, en de troepen van het RUF, dat gevormd is na de coup van 1997 (DACO, 2004).

4. Achtergrond van Sierra Leone

VN in mei 2000. Onder de noemer UNAMSIL heeft de VN in samenwerking met de regering de verschillende tegen de regeringstroepen opererende groepen ontwapend, zoals het RUF (Keen, 2005).

Verder speelde het Britse leger in 2000 en 2001 een rol in de oorlog. Dit leger had toezicht over de heropbouw van het regeringsleger na de coup van 1997. Daarnaast waren de Britten verantwoordelijk voor het opleiden van een nieuw regeringsleger na 2000 (Keen, 2005).

4.4. Achtergronden van Sierra Leone in onderzochte periode

In deze scriptie is de periode onderzocht rond het officiële einde van de oorlog. Gebeurtenissen voorafgaand aan de onderzochte periode staan kort beschreven in de tijdslijn, te vinden in tabel 4.1. In deze paragraaf zullen eerst de voornaamste gebeurtenissen van juni 2000 tot het einde van de oorlog in december 2001 worden beschreven. Vervolgens zullen de gebeurtenissen tussen januari 2002 en juni 2003 naast elkaar gelegd worden.

4.4.1. Achtergronden (Juni 2000-December 2001)

De periode voor het beëindigen van de oorlog, waarop in de thesis is ingezoomd, wordt voornamelijk gekenmerkt door nasleep van de afspraken gemaakt in het vredesverdrag van Lomé. Dit verdrag werd op 7 juli 1999 gesloten tussen de democratische regering van Sierra Leone en het RUF, met VS-afgevaardigde dominee Jesse Jackson als bemiddelende partij (Rashid, 2000). De toedracht van het vredesakkoord was de verovering van het gebied tot Freetown door het AFRC in Januari 1999, waarbij gedacht werd dat de coup voornamelijk werd gepleegd door het RUF (Keen, 2005).

In het vredesverdrag is afgesproken dat het RUF acht ministeriële posities kreeg toegewezen, waarbij de leider van het RUF, Foday Sankoh, werd aangewezen als vice-president van Sierra Leone. Er werd ook afgesproken dat de leden van het RUF volledige amnestie kregen. Daarnaast kwamen de onderhandelende groepen met elkaar overeen dat de verschillende legers ontwapend zouden worden. De ECOMOG en de UNAMSIL (United Nations Mission in Sierra Leone), kregen daarbij de rol toebedeeld om de verschillende legers in het conflict te ontwapenen (Keen, 2005).

4. Achtergrond van Sierra Leone

Tabel 4.1 Tijdslijn belangrijkste gebeurtenissen Sierra Leone van 1787 tot Juni 2000

Periode	Maand/Jaar	Gebeurtenis
Koloniaal bewind	1787	Stichting van Freetown, Britse kolonie.
	1896	Officiële bepaling van de grenzen van Sierra Leone, zoals het nu bestaat. Het gebied komt onder Brits bewind te staan.
	1930	Ontdekking diamantmijnen in Kono-district, Sierra Leone.
	1938	diamant grootste exportproduct Sierra Leone.
	1951	Eerste overdracht macht uit Britse handen, en in Sierraleoonse handen.
	1953	Eerste ministeries in handen van gekozen Sierraleoonse ministers.
	1958	Bijna alle ministeries in handen van Sierraleoonse leiders.
	1958	Milton Margai wordt de eerste Sierraleoonse president uit Sierra Leone. Hij is verbonden aan de SLPP (Sierra Leone People's Party).
	1961	Onafhankelijkheid van Groot-Brittannië, na 153 jaar onder Brits koloniaal bewind te hebben gestaan.
Post-koloniaal Bewind	1964	Milton Margai overleden, hij wordt opgevolgd door zijn broer Albert. Onder zijn bewind begint het economische verval van Sierra Leone.
	1964-1967	De nadruk in de politiek begint in deze periode steeds meer op etnische achtergrond te liggen, waarbij het SLPP de partij wordt van de 'Mende', en het nieuw opgekomen APC (All people's Congress) als de partij van de 'Temne' wordt gezien. De 'Temne' en de 'Mende' zijn de twee grootste etnische groeperingen in Sierra Leone. De van oorsprong Temne-bevolking wonen voornamelijk in het noordelijk gedeelte van Sierra Leone. De Mende wonen vooral in het zuidelijk gedeelte.
	1967	Saika Stevens van de APC wordt president van Sierra Leone.
	1971	Één-partijdemocratie afgedwongen. Stevens leider van Sierra Leone.
	1971-1989	Sierra Leone raakt steeds verder in economisch verval.
	1985	Saika Stevens overleden, opgevolgd door majoor-generaal J. Momoh.
Burgeroorlog	1991	Begin burgeroorlog.
	Maart 1991	Eerste overname van dorpen in Oosten van Sierra Leone door het RUF.
	Juli 1991	Na aanvallen op Bo en Kenema trok het RUF terug, de regio's Kono en Kailahun bleven onder bewind van het RUF staan.
	September 1991	Een constitutie over meer-partijstelsel in Sierra Leone wordt aangenomen, onder het bewind van Momoh. Het duurt echter tot begin 1996 voor er daadwerkelijk verkiezingen worden gehouden.
Eerste coup	April 1992	Coup door het NPRC (National Provisional Revolutionary Council). Valentino Strasser wordt geïnstalleerd als leider van Sierra Leone.
	1992-1996	Door de leiders in het Kono-district werden de 'kamajors', ofwel de traditionele 'mende'-jagers, ingesteld als beveiligingsleger (CDF) tegen zowel het RUF, als de Ulimo en het regeringsleger van de NPRC.
	Begin 1995	RUF neemt het gebied van Sierra Leone van Kono tot Freetown in. Strasser huurt in deze periode de Executive Outcomes (EO) in om het leger van de NPRC te trainen, en RUF richting Liberia te verdrijven.
	Juni 1995	Het RUF is naar de Oostelijke regio's van Sierra Leone teruggedrongen. Kailahun en Kono blijven echter in handen van het RUF.
	Juni 1995- Januari 1996	De internationale druk op het militaire bewind om democratische verkiezingen te houden neemt toe, doordat het RUF is teruggedrongen.

4. Achtergrond van Sierra Leone

Tabel 4.1 Tijdslijn belangrijkste gebeurtenissen Sierra Leone van 1787 tot Juni 2000		
Periode	Maand/Jaar	Gebeurtenis
Democratisch bewind (1)	Januari 1996	Einde aan het militaire bewind van de NPRC, verkiezingen in Sierra Leone worden gewonnen door het SLPP.
	Maart 1996	Ahmed Kabbah wordt geïnstalleerd als democratisch-gekozen president van Sierra Leone.
	Maart 1996- April 1997	CDF worden getraind door EO, om een verdedigingsmacht te vormen tegen het RUF. Defensiepact tussen regering en Liberia wordt weer ingesteld, en wordt begin gemaakt aan vredesbesprekingen tussen regering en RUF.
Tweede coup	25 April 1997	Coup op de democratische regering van Sierra Leone, door Armed Forces Revolutionary Council (AFRC), een onderdeel van het toenmalige regeringsleger. Tijdens de coup worden enkele duizenden gevangenen vrijgelaten, waaronder de toekomstige leider van het AFRC, JP Koroma.
	28 April 1997	Het RUF sloot zich aan bij het AFRC.
	1 Juni 1997	Het AFRC en het RUF worden samengevoegd tot het 'People's Army'. Koroma roept zichzelf uit tot leider van het militaire bewind. Foday Sankoh, leider van het RUF, wordt vice-president in militair regime.
	Februari 1998	Coup van de 'People's Army' wordt neergeslagen door ECOMOG-troepen uit Nigeria.
Democratisch bewind (2)	Maart 1998	Kabbah wordt weer geïnstalleerd als president van Sierra Leone. De CDF en verschillende bataljons van het regeringsleger worden onder toezicht gesteld van de ECOMOG. Door ECOMOG werd tevens een begin gemaakt aan de ontwapening van de regeringstroepen.
	Juli 1998	F. Sankoh opgepakt door de ECOMOG, en keerde terug naar Sierra Leone in afwachting van zijn proces.
	Januari 1999	Het 'People's Army', voornamelijk het AFRC, veroverd het gebied van Makeni tot aan Freetown van het nieuwe regeringsleger.
	Mei 1999	Tijdens de vredesbesprekingen tussen de regering en het RUF in Lomé, Togo eist het RUF acht plaatsen in het kabinet van Sierra Leone, en volledige amnestie voor de leden van het RUF-leger.
	1 November 1999	Nieuw kabinet wordt gevormd, met 3 ministers en 4 onderministers die de AFRC en het RUF vertegenwoordigen.
	November 1999 – April 2000	Inmenging van het westen in het conflict wordt groter. Onder de noemer UNAMSIL wordt in samenwerking met de ECOMOG een begin gemaakt aan ontwapening in Sierra Leone.

Bronnen: Keen, 2005; Pratt, 1999; DACO, 2004

4. Achtergrond van Sierra Leone

In april 2000 stonden negen van de twaalf districten onder bewind van deze VN-operatie, in samenwerking met de ECOMOG. De VN weet echter geen toegang te krijgen tot het Kono-district, waar de grootste groep van het RUF-leger bivakkeerde (DACO, 2004). De ontwapening van de legers viel stil rond april 2000, toen de ECOMOG officieel uit de ontwapeningsmissie stapte (Keen, 2005).

In de periode die hierop volgt, werden veel soldaten van de VN gegijzeld door facties van het RUF-leger. In mei 2000 waren ongeveer 500 gegijzelde VN-medewerkers in handen van het RUF-leger. Veel van hen werden echter vrij snel weer vrijgelaten. Daarnaast hadden de West Side Boys 11 Britse soldaten gegijzeld (Keen, 2005). Het vredesakkoord leek hiermee van de baan.

Door deze gijzelingen, en de nasleep ervan, werd echter wel duidelijk wat er mis was gegaan in het vredesproces. Een van de redenen waarom het vredesproces niet kon worden voortgezet, was omdat Liberia, tegen de afspraken in, niet stopte met de handel in wapens met het RUF. Een andere reden was dat het AFRC/SLA niet bij de onderhandelingen in het vredesproces waren betrokken. Daarnaast wordt het gebrek aan financiële ondersteuning vanuit de internationale gemeenschap voor het ontwapenings-, demobilisatie- en herintegratie-programma (DDR) in Sierra Leone, tevens als reden genoemd waarom de vrede niet tot stand kwam (Keen, 2005).

Tot slot werd de ontwapening van het RUF belemmerd door de leiders van deze groep. Doordat de kans in de politiek voor het RUF vrij klein was, wilde Sankoh het Kono-district in handen van het RUF houden, om het politieke en militaire programma van het RUF te bekostigen met de diamanten uit het Kono-district.

Volgens Majoor-generaal V. Jetley van UNAMSIL heeft Sankoh de RUF-troepen in het naastgelegen Kailahun-district zelfs verboden om mee te werken aan het DDR-programma, ondanks dat de troepen zelf wel wilden meewerken. Daarnaast wilde S. Bockarie, een militair leider van het RUF, waarschijnlijk de militaire tak van het RUF voortzetten, en om deze reden het DDR-proces dwarsbomen (Keen, 2005).

In de periode na de gijzelingen wordt er gezocht naar oplossingen voor de bovengenoemde problemen, om het vredesproces weer voort te zetten. Zo wordt het leiderschap van het RUF overgedragen aan Issa Sesay.

4. Achtergrond van Sierra Leone

In tegenstelling tot Sankoh, geeft Sesay volledige toegang aan de UNAMSIL tot het gebied van de RUF. In mei 2001 wordt door hem en andere afgevaardigden van het RUF besloten om de wapens van de VN, die na de gijzelingen zijn geconfisqueerd, weer terug te geven. Daarnaast worden duizenden kindsoldaten vrijgelaten, en wordt volledige medewerking verleend door het RUF aan de ontwapening van de troepen (Keen, 2005).

Door het milder worden van het RUF worden problemen in het land bij andere groepen zichtbaar. Groepen die mogelijk gebaad waren bij de burgeroorlog tegen het RUF, waren sommige politici en facties van de kamajors en het Sierraleoonse leger. De corruptie bij deze groepen kwam naar boven, doordat de grote vijand, het RUF, in het conflict was uitgeschakeld. Desondanks kondigt president Kabbah in januari 2002 aan dat de ontwapening is beëindigd, en dat de oorlog in Sierra Leone voorbij is (Keen, 2005).

4.4.2. Achtergronden (Januari 2002- Juni 2003)

In mei 2002 werden de eerste verkiezingen georganiseerd na de burgeroorlog. Deze verkiezingen werden gewonnen door zittend president Kabbah van de SLPP, met een meerderheid van 70 procent van de stemmen. Het RUF, dat ook meedeed aan de verkiezingen, kreeg 2,2 procent van de stemmen, en bemachtigde geen zetel in het kabinet.

In de periode die hierop volgde, werden verschillende commissies opgericht. Voorbeeld hiervan was de 'Truth and Reconciliation Commission' (TRC), die de misdaden onderzoekt, gepleegd door de verschillende betrokken groepen in de oorlog (DACO, 2004). Verder werd door de regering van Sierra Leone, in samenwerking met de VN, het Special Court of Sierra Leone (SCSL) opgericht. Het doel van deze rechtbank was het berechten van degenen die de grootste verantwoordelijkheid dragen voor de serieuze overtredingen van het Sierraleoonse en internationale recht (Corell & Berewa, 2002).

Daarnaast werd er beleid opgesteld, bedoeld om de economie weer op te bouwen. Een voorbeeld hiervan was het verkopen van opties op mogelijke olievoorraden door de overheid. Feit blijft echter dat de economische situatie van het land erg slecht is (DACO, 2004). Het land staat onderaan de Human Development Index, op plaats 177, in het meest recente Human Development Report (UNDP, 2007).

Hoofdstuk 5. Analyse (1): beeldvorming van oorlog in Sierra Leone als 'andere' oorlog.

5.1. Inleiding

De analyse in dit hoofdstuk komt voort uit de analyse van de tekst, die in bijlage 4 beschreven staat. In deze bijlage staat tot in detail beschreven in hoeverre de beelden en stereotypen in het nieuws beschreven staan. Ter bevordering van het lezen van deze scriptie zal in dit hoofdstuk echter beperkt worden tot de abstracte analyse van de tekst.

5.2. 'Talen van oorlog' en de berichtgeving van Sierra Leone

In de analyse van de beeldvorming rond de oorlog in Sierra Leone is, om te beginnen, gekeken of er parallellen bestaan tussen de berichtgeving over de oorlogen in Sierra Leone en Rwanda. In dit deel van de analyse is gebruik gemaakt van de uitkomsten van het onderzoek van Myers et al. (1996). Hieruit bleek dat Rwanda, als oorlog in Afrika, op een andere manier werd beeldgegeven als de meer 'westerse oorlog' in Bosnië.

In de eerste plaats is gekeken naar de verschillende 'talen van oorlog', die worden gebruikt in de beeldgeving van een Afrikaanse oorlog tegenover een 'westerse' oorlog. De twee 'talen' die hierbij zijn onderscheiden, zijn de 'taal van burgeroorlog' om de 'westerse oorlog' mee te kenmerken, en de 'taal van barbaarsheid' om de oorlog in Rwanda te kenmerken.

In de berichtgeving over Sierra Leone wordt naar termen uit beide 'talen' verwezen. Enerzijds wordt er in het nieuws over Sierra Leone verwezen naar 'leiders', 'commandanten', 'strategieën' en 'tactieken'. Anderzijds wordt er tevens verwezen naar termen als 'bendes', 'bloedig' en 'terreur'. De derde groep termen volgens Myers et al. (1996), de 'taal van etniciteit en tribalisme', kwam in de nieuwsberichten niet voor.

In de analyse is in deze thesis een aanvulling gemaakt op de 'talen van oorlog'. Zo is naast de termen uit Myers et al (1996) in de taal van burgeroorlog tevens gekeken naar namen die militaire eenheden aanduiden. Hierbij gaat het om de termen 'leger', 'militairen', 'milities', 'troepen', 'soldaten', 'offensief' en een '.....-macht' (bijv. vredesmacht). Bij de 'taal van barbaarsheid' zijn de termen 'wreed' en 'gruwelijk' tevens geanalyseerd. In tabel 5.1 is aangegeven hoe vaak er wordt gerefereerd naar de verschillende termen in het ANP-nieuws. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen Westerse en Sierraleoonse groepen.

5. Analyse (1): De beeldvorming van oorlog in Sierra Leone als 'andere' oorlog

Tabel 5.1 Gebruik verschillende talen van oorlog in berichtgeving Sierra Leone					
		Sierraleoonse groepen		Westerse groepen	
Soort 'taal'	Termen	Vermeldingen (in alinea's)	Vermeldingen (in %) ¹	Vermeldingen (in alinea's)	Vermeldingen (in %) ¹
'taal van burgeroorlog'	Leiders/ commandanten/ militaire eenheden	60	24,49%	135	38,03%
	Tactieken/ strategieën	94	38,37%	162	45,63%
'taal van barbaarsheid'	Bloedig	15	6,12%	0	-
	Bendes	14	5,71%	0	-
	Terreur	12	4,90%	0	-
	Wreed	11	4,49%	0	-
	Gruwelijk	8	3,27%	0	-
Bron: ANP 06-2000 / 06-2002					
1. Percentage van het totaal aantal alinea's waarin verwezen wordt naar geclassificeerde groep binnen oorlog (excl. burgerbevolking). In totaal wordt er 245 maal verwezen naar Sierraleoonse groepen, en 355 maal naar Westerse groepen in de periode van juni 2000 en juni 2002.					

Zoals in de tabel is te zien worden beide 'talen' gebruikt in de berichtgeving van de oorlog in Sierra Leone. In de representatie van Rwanda (in Myers et al., 1996) is te zien dat er veel minder wordt verwezen naar tactieken en strategieën dan naar leiders en commandanten. Zoals in de tabel te zien is, is dit in de representatie van Sierra Leone niet het geval. Er wordt bij de representatie van Sierra Leone meer aan strategieën gerefereerd.

Verder wordt er binnen de representatie van Rwanda geen duidelijk verschil is in het aantal maal dat er aan de 'taal van barbaarsheid' gerefereerd, tegenover de 'taal van burgeroorlog' (Myers et al. 1996). In de berichtgeving van Rwanda wordt ongeveer even vaak gerefereerd aan beide 'talen' van oorlog. In de totale representatie van de oorlog in Sierra Leone wordt er wel beduidend meer gerefereerd aan de 'taal van burgeroorlog' dan aan de 'taal van barbaarsheid'.

5.2.1. 'Othering' in het gebruik van 'talen van oorlog'.

In tabel 5.1 is tevens een ander verschijnsel te zien. Er is een duidelijk verschil te zien tussen de groepen uit het Westen en de groepen uit Sierra Leone in het gebruik van beelden. De VN en het Britse leger worden ten eerste meer dan de groepen uit Sierra Leone gerelateerd aan de termen die volgens Myers et al. (1996) te scharen zijn onder de 'taal van burgeroorlog'. Beide soorten termen worden ongeveer twee keer zo vaak gerelateerd aan de westerse legers dan aan Sierraleoonse legers.

5. Analyse (1): De beeldvorming van oorlog in Sierra Leone als 'andere' oorlog

Ten tweede worden de begrippen die horen bij 'de taal van barbaarsheid' niet gebruikt in de berichtgeving om 'westerse' groepen te kenmerken. Deze termen worden alleen gebruikt in de kenschetsing van groepen uit Sierra Leone.

In het gebruik van de talen van oorlog is vervolgens een grove verdeling te maken tussen twee manieren waarop de 'othering' zich manifesteert in het nieuws. In de eerste plaats gaat het hierbij om 'othering' tussen westerse en niet-westerse groepen.

In de tweede plaats is er in de nieuwstekst ook een verschil te zien in de mate waarin niet-westerse groepen in 'andere' termen en beelden worden weergegeven. Daarbij worden de tegenstanders van de westerse inmenging directer door beelden van 'othering' beeldgegeven dan de groepen die als medestander worden gezien. Bij deze 'othering' van de tegenstanders in het conflict speelt ook de rechtvaardiging van de westerse inmenging een mogelijke rol in berichtgeving over de oorlog.

Beide manieren waarop anderen in het nieuws worden gecreëerd, zullen in de rest van deze paragraaf behandeld worden. Daarbij zullen de medestanders en de tegenstanders van de westerse inmenging apart van elkaar geanalyseerd worden.

5.2.2. 'Othering' tussen tegenstanders en westerse inmenging in gebruik 'talen van oorlog'

In de analyse van 'othering' van de tegenstanders zal begonnen worden met de analyse van het gebruik van de 'taal van barbaarsheid'. In tabel 5 van bijlage vier is te zien dat de verschillende termen voornamelijk worden gebruikt om de algemene situatie te schetsen, of door de tegenstanders in het conflict aan te duiden. In het nieuws wordt bijvoorbeeld alleen bij het RUF gerefereerd aan de term 'bendes'. Vervolgens wordt in het nieuws tevens gerefereerd aan onbenoemde bendes. Echter doordat het RUF als enige groep associaties oproept met bendes, worden de begrippen die aan de bendes refereren in zekere zin tevens verbonden aan het RUF.

De termen 'terreur', 'bendes' en 'wreed' worden het meest gebruikt in relatie tot het RUF. De termen 'Bloedig' en 'gruwelijk' worden het meest in verband gebracht met de algemene situatie tijdens de burgeroorlog. Bij deze termen wordt van de groepen uit Sierra Leone echter ook het vaakst wordt gerefereerd aan het RUF. Van de termen van barbaarsheid wordt alleen de term 'bloedig' in relatie gebracht met de regering van Sierra Leone⁶.

⁶ Zie paragraaf 4.3.1 van de appendix, pg. 102-103.

5. Analyse (1): De beeldvorming van oorlog in Sierra Leone als 'andere' oorlog

Binnen de 'taal van burgeroorlog' is te zien dat het RUF ongeveer even vaak gerelateerd is aan leiders als de regering van Sierra Leone. Daarnaast worden bij de West Side Boys, van de groepen uit Sierra Leone, procentueel het vaakst gerelateerd aan leiders en commandanten in de oorlog. Het is dus niet zo dat de leiders van deze groepen niet in het nieuws voorkomen.

De leiders van het RUF en de West Side Boys worden in het nieuws echter alleen weergegeven als ze gevangen zijn genomen⁷. Met deze berichten wordt aan de ene kant juist verbeeld dat de groepen juist leiderloos zijn, doordat de leiders gevangen zijn genomen. Dit beeld wordt versterkt door een maal in het nieuws te verwijzen naar het feit dat de RUF op zoek is naar een nieuwe leider (ANP 2000 07 2), en vervolgens niet te berichten over wie deze nieuwe leider is geworden.

Aan de andere kant worden het RUF, de West Side Boys en oud-leider Strasser op deze manier gecriminaliseerd. Deze criminalisering van tegenstanders draagt mogelijk bij aan de rechtvaardiging van de westerse inmenging tegen deze legers (Lazar & Lazar, 2004).

Tot slot wordt er in een alinea getwijfeld aan het feit of de leider van de West Side Boys een echte militaire leider is. Dit wordt in de nieuws tekst gedaan door de rang van de leider tussen haakjes te plaatsen (ANP 2000 09 5).

In de analyse is vervolgens ook gekeken naar de militaire eenheden waarmee de legers worden benoemd. Hierbij is te zien dat de tegenstanders van de westerse inmenging vrijwel niet worden beschreven in deze termen. Van de groepen uit Sierra Leone, wordt vooral het leger van de regering beschreven in de termen die militaire eenheden aanduiden.

De groepen die als tegenstander worden gezien, worden eigenlijk alleen door middel van een soort 'taal van rebellie' beeldgegeven. Bij de onbenoemde rebellen is dit natuurlijk onontkoombaar, omdat in de naam van de groep zelf al naar rebellie wordt verwezen. Bij het RUF en de West Side Boys is echter eenzelfde beeld te zien. Deze groepen worden bijna niet aangeduid in termen die een militaire structuur impliceren, en worden veel meer aangeduid in termen van 'rebellie'.⁸

Met deze termen van rebellie, tegenover de beelden van militaire eenheden, wordt het conflict in Sierra Leone eenvoudiger weergegeven. De tegenstanders in het conflict worden, door gebruik te maken van andere termen om het leger te verbeelden, als 'tegenovergesteld' weergegeven aan de westerse inmenging en de regering van Sierra Leone. Hierdoor wordt het beeld geschetst van twee legers die tegen elkaar vechten.

⁷ Zie paragraaf 4.2.1 van de appendix, pg. 91-92.

⁸ Zie paragraaf 4.2.2 van de appendix, pg. 95-96.

5. Analyse (1): De beeldvorming van oorlog in Sierra Leone als 'andere' oorlog

Door de tegenstanders vervolgens uitsluitend beeld te geven als 'rebelse' groepen, wordt tevens een vorm van ideologie geïmpliceerd, die anders is dan de westerse norm. De VN en het leger van Groot-Brittannië worden in de tekst weergegeven in niet-ideologische termen, die eigenlijk alleen militaire eenheden aanduiden. Hierdoor wordt de illusie gewekt dat de westerse legers geen bepaalde ideologie nastreven, en alleen vechten voor bepaalde universele waarden als vrede (Lazar & Lazar, 2004).

Door hiernaast de tegenstanders te verbeelden als volgelingen van een tegengestelde ideologie, wordt in zekere zin ook geïmpliceerd dat deze groepen tegen de universele waarden gericht zijn die de westerse legers nastreven (Lazar & Lazar, 2004). Op deze manier worden militaire acties van de westerse inmenging tegen het RUF, de rebellen en de West Side Boys in het nieuws gerechtvaardigd.

Deze 'rechtvaardiging' van acties wordt versterkt door manier waarop de strategieën van de westerse inmenging en hun medestanders worden weergegeven. Bij zowel de medestanders als de tegenstanders van de westerse inmenging worden bepaalde tactieken geïmpliceerd⁹. Bij de VN, het Britse leger, en de regering van Sierra Leone worden in het nieuws normatieve doelen als het 'herstellen van vrede' en het 'creëren van vrede' weergegeven als einddoel voor de strategie die ze gebruiken¹⁰.

De tegenstanders van de Westerse inmenging worden niet aan deze normatieve waarden verbonden. Bij het RUF, de West Side Boys en de onbenoemde rebellen worden wel doelen weergegeven in de berichtgeving. Deze doelen lijken enerzijds echter gericht te zijn op eigen belang en zelfverrijking¹¹. Verder wordt er in het nieuws wel beschreven dat het RUF en de onbenoemde rebellen een vredesakkoord hebben ondertekend. In twee alinea's wordt echter tevens beschreven dat het RUF zich niet aan het vredesverdrag heeft gehouden¹², waarmee dus verder wordt geïmpliceerd dat deze groep de universele waarde van vrede niet nastreeft. Hetzelfde beeld wordt geschetst in twee alinea's over de onbenoemde rebellen¹³.

⁹ Zie paragraaf 4.2.3 van de appendix, pg. 96-101.

¹⁰ Zie paragraaf 4.2.3 van de appendix, pg. 96-101.

¹¹ Zie paragraaf 4.2.3 van de appendix, pg. 96-101.

¹² Zie paragraaf 4.2.3 van de appendix, pg. 96-101.

¹³ Zie paragraaf 4.2.3 van de appendix, pg. 96-101.

5.2.3. 'Othering' tussen regering en westerse inmenging in gebruik 'talen van oorlog'

Naast de 'othering' van tegenstanders in het conflict, wordt de regering van Sierra Leone in het nieuws ook in zekere zin als anders gezien dan de westerse inmenging. De regering wordt in twee alinea's gerelateerd aan de term 'bloedig'. Deze groep wordt dus ook verbonden aan een term die hoort bij de 'taal van barbaarsheid', zei het in mindere mate dan de tegenstanders in het conflict.

In de 'taal van burgeroorlog' komt de 'othering' van de regering van Sierra Leone echter veel genuanceerder naar voren. In tabel 1 van bijlage vier is bijvoorbeeld te zien dat de regering van Sierra Leone, van de groepen uit Sierra Leone, het vaakst aan leiders en aan militaire eenheden wordt gerelateerd. In de tabel is echter verder te zien dat er twee keer zoveel wordt gerefereerd aan leiders en militaire eenheden van de VN of Groot-Brittannië, dan van de regering van Sierra Leone.

Vervolgens lijkt het in de tabel dat de regering van Sierra Leone procentueel gezien ongeveer even vaak als de VN wordt gerefereerd aan leiders en militaire eenheden. De rol van de leiders van de regering is echter heel anders dan de rol van de leiders van de VN. De leiders van de regering in Sierra Leone komen vooral in beeld als ze beleidsveranderingen voorstellen. Bij de VN worden deze beleidsveranderingen naar voren gebracht door 'woordvoerders' van de VN, die in principe geen leidinggevende rol hebben.

Hierdoor treedt een vertekening op in het nieuws. Als de leiders van de VN de beleidsveranderingen zelf naar voren brachten in het nieuws, zou er meer naar leiders van de VN worden verwezen dan nu het geval is.

De regering wordt, in tegenstelling tot de andere groepen in Sierra Leone, wel gekenschetst door gebruik te maken van deze termen die militaire eenheden aanduiden. In de beeldvorming van de regering wordt echter tevens verwezen naar het feit dat het leger van de regering geen homogeen geheel is en geen landelijk gestructureerde hiërarchie heeft (o.a. ANP 2000 06 17). Dit staat in contrast met het Britse leger, die hun strategieën door president Blair krijgen opgelegd (ANP 2000 09 5) en met het VN-leger, die door een generaal wordt geleid (o.a. ANP 2000 09 7).

5. Analyse (1): De beeldvorming van oorlog in Sierra Leone als 'andere' oorlog

Op deze manier worden de westerse legers wel weergegeven als een samenhangend leger, met een duidelijke machtsstructuur binnen het leger. Het regeringsleger is hierbij anders dan de westerse legers, doordat zij niet zo gestructureerd zijn als de westerse legers.

Betreffende de strategieën en tactieken waarmee de overheid van Sierra Leone in verband wordt gebracht, is te zien dat de regering als enige groep vaker wordt verbonden met diplomatieke strategieën dan met militaire tactieken. Verder wordt het regeringsleger, net als de westerse inmenging, in het nieuws weergegeven als een groep die 'vrede' als hoofddoel van de strategieën heeft¹⁴.

In de berichtgeving wordt echter tevens verbeeldt dat de regering zelf niet in staat is om de vrede te bewaren, en verder door Britse soldaten moet worden opgeleid. Hiermee wordt het beeld gegeven dat de regering niet in staat is om het conflict zonder de Westerse militaire inmenging op te lossen. Doordat de regering hulpbehoevend is in het conflict, wordt de inmenging van de VN en het Britse leger wederom gerechtvaardigd.

5.3. Eigenschappen van het nieuws over Rwanda, toegepast op Sierra Leone

Naast de verschillende 'talen' van oorlog, komen er in Myers et al. (1996) vier eigenschappen naar voren, die kenmerkend zijn in het nieuws over Rwanda. Drie van deze eigenschappen zullen in de komende paragraaf behandeld worden. Het gaat hierbij om het in de berichtgeving vermelden van tribale categorisering en primitiviteit om de groepen uit Afrika te kenmerken, het weergeven van het conflict als tijdloos en het gebruik maken van voornamelijk niet-Afrikaanse bronnen in het nieuws (Myers et al., 1996).

5.3.1. Gebruik van beelden uit het verleden in het nieuws over Sierra Leone.

Bij het gebruik van tribale verbeeldingen in het nieuws, om groepen in het 'andere' gebied te kenmerken, zijn twee beelden beschouwd. In de eerste plaats gaat het hierbij om het weergeven in tribale categorisering en beelden uit de geschiedenis in de kenschetsing van groepen uit Sierra Leone. In de tweede plaats wordt tribaliteit in het nieuws mogelijk tot uiting gebracht, door het gebruik van primitieve wapens weer te geven. Het niet weergeven van moderne wapens bij bepaalde groepen is hierbij tevens van belang, evenals de implicatie dat er gebruik wordt gemaakt van primitieve wapens door de legers.

¹⁴ Zie paragraaf 4.2.3 van de appendix, pg. 96-101.

Implicatie van tribale groepen in het nieuws

Zowel de tribale categorisering als het gebruik van primitieve wapens komen voor in het nieuws over Sierra Leone. De tribale categorisering komen echter niet zo expliciet naar voren als in de berichtgeving over Rwanda (Myers et al., 1996). Het is niet zo dat er in het nieuws wordt verwezen naar tribale eigenschappen van de tegenover elkaar staande groepen in het conflict. Er wordt één maal in de nieuwstekst over Sierra Leone verwezen naar kenmerken van groepen, die mogelijk een tribaal samenlevingsverband impliceren.

Als kenmerken van een tribale samenleving worden hierbij in de eerste plaats bedoeld dat de samenleving bestaat uit landbouwers, die in relatief kleine groepen naast elkaar leven. De religieuze uitingen in deze stammen zijn gebaseerd op rituelen, die op basis van een seizoenskalender worden uitgevoerd (Renfrew & Bahn, 2000).

In de nieuwstekst over de vluchtelingen uit Sierra Leone in het grensgebied met Guinee (ANP 2001 05 1) worden deze samenlevings-kenmerken geïmpliceerd. In de eerste plaats staat in dit artikel beschreven dat de mensen aan weerszijde van de grens dezelfde landbouw-methoden gebruiken en hetzelfde dialect spreken. Deze beelden refereren mogelijk naar de rurale samenlevingsschaal van de inwoners van dit gebied. Door vervolgens in hetzelfde artikel te verwijzen naar dezelfde gewoonten die de groepen hebben aan beide zijden van de grens, wordt geïmpliceerd dat deze gewoonten anders zijn dan de gewoonten van zowel andere groepen in de bevolking van Sierra Leone als van de 'westerse norm'.¹⁵

Naast dat deze beelden mogelijk een tribale samenleving impliceren, wordt er met de beelden gerefereerd aan het feit dat de grenzen van Sierra Leone in de koloniale tijd op een kunstmatige manier getrokken zijn. Door in het nieuws alleen naar deze samenlevingsvorm te verwijzen, wordt in zekere zin in het nieuws verbeeld dat de bevolking van Sierra Leone nog steeds op dezelfde schaal is ingericht als in de tijd dat de grenzen zijn getrokken. Dit staat in tegenstelling met de nationale schaal, waarop de normatieve 'westerse' staat is ingericht, en waar in de nieuwstekst over Sierra Leone niet naar verwezen wordt.

¹⁵ Zie paragraaf 4.4.2 van de appendix, pg. 106-107.

Verwijzingen naar 'war-lords' in het nieuws

Een ander beeld dat in het nieuws naar het verleden verwijst, is het beeld van de 'war-lords'. Deze individuele leiders leiden ofwel een onderdeel van het regeringsleger, of ze worden weergegeven alsof ze in hun eentje de leiding geven over een 'rebellenenleger'. Met deze beelden van 'war-lords' wordt een beeld geschetst uit de 'westerse' middeleeuwen, geprojecteerd op hedendaagse oorlogen in andere gebieden (Ignatief, 1994. in Morley 1996).

In het nieuws over Sierra Leone, wordt dit beeld van 'war-lords' naar voren gebracht, door alleen te verwijzen naar het hoofd van het RUF of de West Side Boys, en niet naar andere personen die een leidinggevende rol vervullen in de groepering. Bij het RUF wordt in de onderzochte periode alleen verwezen naar Foday Sankoh als leider, en bij de West Side Boys wordt alleen F Kalley bij naam genoemd in het nieuws.

Bij het regeringsleger wordt het beeld van 'war-lords' tevens gebruikt. Bij dit leger wordt niet zozeer gesproken over een absolute leider. Er wordt echter maar aan één legerleider, JP Koroma, weergegeven bij het regeringsleger. In het nieuws wordt hij weergegeven als de leidinggevende over een eigen privéleger binnen het regeringsleger. Daarnaast wordt in het nieuws gesproken over het feit dat het regeringsleger bestaat uit 'een samenraapsel van rivaliserende legertjes' (ANP 2000 06 17).

Dat er in de journalistiek slechts aan één persoon wordt gerefereerd bij de berichtgeving over een leger lijkt het gevolg te zijn van het feit dat dit de enige 'key-person' is die behoort tot een bepaald leger. Daarmee is deze persoon de enige van die tot de nieuws-'elite' behoort (Galtung & Ruge, 1965). Het effect hiervan is echter dat het nieuws door de lezer opgevat kan worden als dat de groep volledig onder controle staat van één persoon, en dat er verder geen hiërarchische structuur is binnen de legers.

'Othering' en het gebruik van primitieve wapens in het nieuws

In de uitgebreide analyse van het primitief wapengebruik is te zien dat er in de nieuwstekst slechts in drie alinea's wordt verwezen naar specifieke primitieve wapens¹⁶. Deze wapens worden, zij het indirect, in verband gebracht met de tegenstanders van de westerse inmenging in het conflict.

In een alinea wordt er naar het gebruik van een hakmes gerefereerd, om te kenmerken op welke manier de tegenstanders van de Britten vechten (ANP 2000 10 1). Hiermee wordt indirect gerefereerd aan het primitief wapengebruik van de West Side Boys. Vervolgens wordt er beeldgegeven dat de kindsoldaten kapmessen hadden. In een andere alinea wordt vervolgens verwezen naar de onbenoemde rebellen, die een mes gebruikten als pressiemiddel tegen een kindsoldaat (ANP 2000 12 1). Er wordt daarbij niet direct bericht dat deze kindsoldaten onderdeel uitmaken van het RUF. In het nieuws is dit echter de enige groep die in verband wordt gebracht met kindsoldaten. Op deze manier wordt het gebruik van kapmessen als wapen dus indirect ook verbonden aan het RUF¹⁷.

In de meeste alinea's wordt echter, als het over wapengebruik gaat, alleen vermeld dat de groepen bewapend zijn, zonder dat daarbij gerefereerd wordt naar bepaalde wapens. In tabel 6 van bijlage 4 te zien is dat de rebellen, het RUF en de VN vooral worden gerelateerd aan het feit dat ze bewapend zijn, zonder daarbij te vermelden om wat voor wapens het gaat. Daar tegenover worden het Britse leger en het regeringsleger van Sierra Leone uitsluitend verbonden aan het gebruik van moderne wapens in het conflict¹⁸.

Naast dat er naar primitieve wapens zelf wordt gerefereerd, wordt ook het primitief wapengebruik geïmpliceerd in de nieuwstekst. De implicatie van het gebruik van hakmessen bij het RUF, in het beeld dat ze 'ledematen van de inwoners van Sierra Leone hebben afgehakt' (o.a. ANP 2000 08 3), wordt daarbij het vaakst naar voren gebracht. Dit beeld wordt over de hele onderzochte periode zeven maal weergegeven om de acties van het RUF te kenschetsen¹⁹.

Beelden die tevens primitiviteit in het gebruik van wapens impliceren, zijn het beeld van slachting en het willekeurig en chaotisch vermoorden van mensen (Myers et al. 1996). In het nieuws worden de term slachting in relatie tot Strasser gebruikt.

¹⁶ Zie paragraaf 4.4.3 van de appendix, pg. 108-111.

¹⁷ Zie paragraaf 4.4.3 van de appendix, pg. 108-111.

¹⁸ Zie paragraaf 4.4.3 van de appendix, pg. 110.

¹⁹ Zie paragraaf 4.4.4 van de appendix, pg. 112-114.

5. Analyse (1): De beeldvorming van oorlog in Sierra Leone als 'andere' oorlog

Het RUF wordt verder in het nieuws weergegeven als een groep die willekeurig mensen vermoordden, om de bevolking schrik aan te jagen (o.a. ANP 2000 08 3). Bij de kindsoldaten wordt het beeld gegeven dat ze met kapmessen 'tekeer gingen' (ANP 2000 10 2). Hiermee wordt beeldgegeven dat de kindsoldaten, en impliciet bij het RUF, op een chaotische wijze mensen vermoordden²⁰.

De moorden en verminkingen die gepleegd zijn door leden van het RUF en militairen onder het bewind van Strasser, worden op deze manier weergegeven door gebruik te maken van beelden, die associaties opwekken van primitiviteit. Het gebruik maken van primitieve beelden om de tegenstanders van de westerse inmenging te kenschetsen, zou mogelijk kunnen meewerken in de rechtvaardiging van de westerse inmenging (Lazar & Lazar, 2004). Door de tegenstanders als 'minder-geciviliseerd' weer te geven, wordt de tegenstelling tussen het RUF, de West Side Boys en het bewind van Strasser enerzijds en de westerse inmenging anderzijds verduidelijkt in het nieuws.

5.3.2. Kenschetsen van conflict in Sierra Leone als tijdloos

De burgeroorlog in Sierra Leone werd in het nieuws niet gekenmerkt als een conflict dat al sinds de onafhankelijkheid van het land aan de gang was, zoals volgens Myers et al. naar voren kwam in de nieuws-representatie van de burgeroorlog van Rwanda. De oorlog in Sierra Leone werd echter wel gerepresenteerd als een oorlog die een lange tijd aan de gang was, en die waarschijnlijk niet ten einde is, ook al is het officieel vrede.

Het beeld dat de oorlog al een lange tijd aan de gang was, werd in het nieuws vertaald door gebruik te maken van termen als 'jarenlang' (o.a. ANP 2002 01 4), 'langslepend' conflict (ANP 2000 08 3), en dat de oorlog 'al' een aantal jaar aan de gang was (o.a. ANP 2000 12 3). In totaal wordt er in de nieuwstekst negen keer verwezen naar het feit dat de oorlog al een bepaalde tijd aan de gang was. Daarnaast wordt er, door te verbeelden dat oorlog 'dagelijkse realiteit' is in Sierra Leone' (ANP 2000 12 1), een beeld impliceert dat oorlog gebruikelijk is in Sierra Leone, doordat het al lange tijd aan de gang is.

De beelden over vluchtelingen die in de jaren 'negentig' gevlucht waren voor de burgeroorlog (ANP 2001 02 7), verwoord in de berichtgeving van 2001, geeft tevens aan dat de oorlog een bepaalde tijd aan de gang is. Dit is ook te zien in het beeld dat vluchtelingen [uit Sierra Leone] 'langere tijd' in Guinee wonen (ANP 2000 09 9).

²⁰ Zie paragraaf 4.4.4 van de appendix, pg. 112-114.

5. Analyse (1): De beeldvorming van oorlog in Sierra Leone als 'andere' oorlog

De oorlog in Sierra Leone wordt daarnaast verbeeld als een conflict dat niet op lijkt te houden. Enerzijds worden er in het nieuws beelden gegeven van een conflict dat na relatief rustige periodes weer heviger lijkt te worden. Beelden als dat de oorlog in het gebied weer 'oplaait' (ANP 2000 06 9), maar ook dat zowel het regeringsleger als het RUF zich 'niet aan een staakt-het-vuren houdt' (o.a. ANP 2001 04 3), of 'zich niet houden aan de afspraken die zijn overeengekomen in het vredesproces' (o.a. ANP 2000 09 5), dragen bij aan deze beeldvorming.

Anderzijds wordt de oorlog gezien als een 'aanhoudende' strijd (o.a. ANP 2000 09 8). De aanhoudendheid van het conflict wordt ook verwoord door beelden weer te geven als dat de strijd nog steeds 'voort duurt' (ANP 2000 07 3), dat er van het 'einde van de oorlog weinig terecht lijkt te komen' (ANP 2000 07 12) en dat het conflict 'gaande gehouden' wordt door Taylor²¹(ANP 2001 01 2). Daarnaast wordt in een artikel verwezen naar een toneelstuk waarin voorgesteld wordt wat er zal gebeuren met Sierra Leone 'als' de bloedbaden ophouden (ANP 2001 08 1). Hiermee wordt geïmpliceerd dat ze dus nog niet zijn opgehouden, en dat dit de eerst komende tijd ook niet zal gebeuren.

In de rechtvaardiging van 'westerse' oorlogen wordt mogelijk tevens gebruik gemaakt van tijdsbeelden om aan te geven dat zonder westerse inmenging, de criminele acties van de tegenstanders zoals die in het heden en het verleden zijn begaan, in de toekomst voort blijven duren (Lazar & Lazar, 2004). Er wordt in het ANP-nieuws echter niet verwezen naar toekomstige criminele acties van het RUF, de rebellen of de West Side Boys. Er is dus geen sprake van criminalisering van deze groepen op basis van deze factoren. Door echter wel gebruik te maken van het beeld dat de oorlog niet ten einde komt zonder westerse inmenging, is er wel sprake van een soort van rechtvaardiging van de westerse inmenging in de burgeroorlog van Sierra Leone.

Er wordt in het nieuws tevens aangegeven dat de oorlog officieel is geëindigd. In de berichtgeving na de oorlog wordt verder twee keer vermeld dat de burgeroorlog in totaal 10 jaar geduurd heeft (ANP 2002 05 1; 2002 05 3), en hiermee dus beëindigd is. Dit beeld wordt echter onder-gerepresenteerd in het nieuws, mede door het feit dat er sinds het officiële einde van de oorlog minder berichtgeving was over het land²².

In het nieuws wordt verder sceptisch gereageerd op de berichtgeving dat de oorlog is beëindigd. Doordat de gevechten 'zo goed als' beëindigd zijn (ANP 2001 10 1), wordt

²¹ Taylor: president van Liberia van 1997 tot 2003, en volgens de berichten verantwoordelijk voor diamantsmokkel met RUF-leden, en daardoor gedeeltelijk verantwoordelijk voor wat er in de oorlog gebeurde.

²² Zie paragraaf 3.3 van deze scriptie voor verdeling van aantal artikelen over de tijd..

5. Analyse (1): De beeldvorming van oorlog in Sierra Leone als 'andere' oorlog

aangegeven dat de gevechten volgens het nieuws nog niet helemaal beëindigd zijn. Daarnaast wordt in de tekst weergegeven dat Sierra Leone 'momenteel' niet in een conflict betrokken is (ANP 2001 06 2). Hierbij wordt geïmpliceerd dat Sierra Leone in de nabije toekomst elk moment weer in een conflict betrokken kan raken, en dat de vrede van tijdelijke aard is.

5.3.3. Citaten in het nieuws, en hun herkomst

In het laatste onderdeel van de analyse in dit hoofdstuk zal gekeken worden naar de verschillende citaten die gebruikt worden in het nieuws over Sierra Leone. Daarbij wordt de herkomst onderzocht van de bronnen in het nieuws, en uit welke landen of regio's deze bronnen afkomstig zijn. Vervolgens is voor Sierra Leone gekeken welke groepen binnen het land als bron werden gebruikt, in vergelijking met de bronverwijzing naar de VN en Groot-Brittannië. In tabel 5.8 is een overzicht te zien van herkomst van de verschillende mensen/ groepen die in het nieuws over Sierra Leone zijn geciteerd.

Uit de tabel kan geconcludeerd worden dat in de bronnen gebruikt voor de oorlog in Sierra Leone, ongeveer het zelfde beeld te zien is als wordt geschetst in Myers et al. (1996, pg. 36). Dit houdt in dat in de meeste gevallen het commentaar bij de gebeurtenissen wordt geleverd door VN-bronnen, Amerikaanse bronnen en Europese bronnen.

Er wordt in totaal 175 maal gebruik gemaakt van meer westerse bronnen in het nieuws. Daarbinnen wordt het meeste gebruik gemaakt van VN-bronnen, die in 86 nieuwsartikelen commentaar geven bij de gebeurtenissen. Daarna worden bronnen afkomstig uit Groot-Brittannië het meest wordt gebruikt in de berichtgeving. In totaal worden de Britten 49 maal in verschillende berichten geciteerd. De Non-Gouvernementele Organisaties met een voornamelijk westerse oorsprong, zoals Amnesty International en Artsen Zonder Grenzen, worden in 16 ANP-berichten gebruikt als bron.

Het is echter ook weer niet zo eenzijdig als in Myers et al. wordt gesteld, dat er bijna alleen maar gebruik wordt gemaakt van meer westerse bronnen (Myers et al. 1996, pg. 36). Zoals tevens uit de tabel te lezen is, wordt in 33 krantenberichten een bron gebruikt uit Sierra Leone zelf.

Daarnaast worden er in berichten over grensoverschrijdende conflicten tevens bronnen gebruikt die afkomstig zijn uit de buurlanden Liberia en Guinee. Desondanks is het wel zo dat de bronnen uit het Sierra Leone en de buurlanden zijn onder-gerepresenteerd in het nieuws, ten opzichte van meer westerse bronnen.

5. Analyse (1): De beeldvorming van oorlog in Sierra Leone als 'andere' oorlog

Tabel 5.2. Aantal citaten in ANP-nieuws tussen 06-2000 en 06-2002, naar herkomst

Nationaliteit	Herkomst	Aantal maal als bron gebruikt in het nieuws
Afrika	Sierra Leone	33
	Liberia	11
	Guinee	11
	Gambia	1
Internationale organisaties	VN en verschillende onderdelen	86
	Waarvan westerse nationaliteit vermeld bij citaat	13
	Waarvan andere nationaliteit vermeld bij citaat	0
	Non-Gouvernementele organisaties	13
	Andere internationale organisaties	6
Westers	Groot-Brittannië	49
	Amerika	11
	Nederland	16
	België	5
	Overig Europa	8
Azië	Azië	3
Onbekend		4

Bron: ANP 06-2000 / 06-2002

Bij de analyse van de verschillende bronnen binnen Sierra Leone valt op, dat de ministers van de regering van Sierra Leone²³ de enige personen zijn, naast een kindsoldaat (ANP 2000 12 25), die bij naam genoemd worden als bron. In de ANP-tekst wordt zes keer een minister bij naam genoemd, als deze gebruikt is als bron. Mensen binnen het RUF worden in de nieuwstekst wel gebruikt als bron, maar daarbij wordt vervolgens niet genoemd wie er persoonlijk wordt geciteerd.

Daar staat tegenover dat er bij de VN in totaal 27 maal verwezen wordt naar een persoon als bron. Bij Groot-Brittannië wordt tien maal verwezen naar een persoon, en daarnaast ook in 21 alinea's aan een Brits nieuwsmedium als de BBC. Bij de bronnen die persoonlijk genoemd worden bij de VN en de Britten is vervolgens te zien, dat in het nieuws niet alleen gebruik gemaakt wordt van ministers of leiders van bepaalde overheidsinstellingen als bron. Woordvoerders en plaatsvervangend ambassadeuren bij de VN, een leider van een parlementaire commissie en een deskundige uit Groot-Brittannië, en daarnaast legerleiders van beide 'westerse' groepen zijn ook bij naam genoemd als bron in het nieuws.

²³ Tevens beschreven in paragraaf 5.2.1, als tegengesteld aan leiders van de VN.

5. Analyse (1): De beeldvorming van oorlog in Sierra Leone als 'andere' oorlog

Dit houdt mogelijk verband met een van de discussiepunten van Galtung & Ruge, dat 'hoe lager een land op de ranglijst van macht staat, hoe hoger iemand geplaatst moet zijn om naar verwezen te worden' (Galtung & Ruge, 1965. pg. 83.). Blijkbaar behoort een leider van het RUF binnen de representatie van de burgeroorlog niet genoeg tot de 'elite' om bij naam genoemd te worden in het nieuws. Daarentegen behoort een woordvoerder van het UNHCR of een Britse commandant-generaal schijnbaar wel tot deze 'elite-groep'. Er blijkt hieruit dat er nog steeds een soort van ranglijst bestaat tussen landen, waarbij bepaalde mensen op basis van nationaliteit belangrijker worden geacht als bron dan mensen uit een land dat lager op deze ranglijst staat, ook al speelt de oorlog zich in dit land af.

Daarnaast worden groepen uit Sierra Leone 'gedepersonaliseerd' als gevolg van het niet noemen van specifieke personen als bron. Door de bronnen in Sierra Leone niet aan bepaalde persoonlijke namen te verbinden, wordt er het beeld geschetst dat iedereen die tot de groep van de bron behoort, dezelfde mening heeft als de bron. Dit hoeft niet zo te zijn. Voor hetzelfde geldt wordt in het nieuws een persoonlijke mening van de bron weergegeven, die niet wordt gedeeld door de groep.

Hoofdstuk 6. Analyse (2): Stereotypering en de representatie van groepen uit Sierra Leone

6.1. Inleiding

Naast de beelden waarin de oorlog van Sierra Leone wordt ingebed in het beeld van oorlog in Afrika, is in de thesis geanalyseerd op welke manier de groepen uit Sierra Leone worden gestereotypeerd in het nieuws. In dit hoofdstuk is de abstracte analyse beschreven van de stereotypen die in het nieuws naar voren komen. De gedetailleerde analyse van de verschillende stereotypen is te vinden in bijlage vijf.

In dit hoofdstuk wordt beschreven in hoeverre en op welke manier de verschillende groepen in het nieuws zijn beeldgegeven door gebruik te maken van stereotypen. Eerst zal beschreven worden hoe vaak de verschillende stereotypen procentueel gezien in de tekst naar voren komen. Vervolgens is het verschil in het beeldgeven geanalyseerd tussen de periode tijdens de oorlog en na de oorlog door gebruik van stereotypen. Tot slot wordt in paragraaf 6.4 net als in hoofdstuk vijf de ‘othering’ van groepen geanalyseerd. Daarbij is gekeken in hoeverre de medestanders op een andere manier als ‘other’ worden gezien dan de tegenstanders. Mogelijke rechtvaardiging van de westerse inmenging zal worden meegenomen in de analyse, net als in hoofdstuk vijf.

De nadruk in deze paragraaf ligt op het verschil in othering tussen de medestanders en tegenstanders in het conflict. Vandaar dat er in de analyse vooral gekeken wordt naar het verschil in weergave door middel van stereotypen tussen de regering van Sierra Leone enerzijds, en ‘de rebellen’, waarmee ook de West Side Boys en het RUF bedoeld worden, anderzijds. Omdat de regering van Liberia werd verdacht van het leveren van wapens aan het RUF, en daarmee ook als tegenstander van de westerse inmenging in het conflict wordt gezien, is deze groep tevens meegenomen in de analyse.

6.2. Stereotypering in het nieuws over Sierra Leone

Om een beeld te krijgen van op welke schaal er in het nieuws over Sierra Leone aan de stereotypen wordt gerefereerd, is gekeken hoe vaak de groepen uit Sierra Leone in de berichtgeving aan de stereotypen wordt gerefereerd. In tabel 6.1 zijn deze gegevens samengevat.

6. Analyse (2): Stereotypering en de representatie van groepen uit Sierra Leone

Tabel 6.1. Gebruik stereotypen in periode van oorlog en vrede (%)		
Stereotype	Oorlog Percentage¹	Vrede Percentage¹
<i>‘Afrikanen zijn corrupt of crimineel’</i>	21,16%	35,88%
<i>‘Afrikanen vechten met elkaar’</i>	18,26%	16,79%
<i>‘Afrikanen zijn agressief’</i>	13,91%	24,43%
<i>‘Afrikanen vernietigen hun eigen landen’</i>	12,17%	9,92%
<i>‘Afrikaanse regeringen zijn antidemocratisch en onderdrukkend’</i>	10,43%	11,45%
<i>‘Afrikanen hebben geen respect voor de mensenrechten’</i>	9,86%	21,37%
<i>‘Afrikanen kunnen niet geloofd of vertrouwd worden’</i>	8,41%	3,05%
<i>‘Afrikanen kunnen geen vrede maken’</i>	5,22%	10,69%
<i>‘Afrikaanse regeringen zijn hongereg naar macht’</i>	4,64%	1,53%
<i>‘Afrikanen doden elkaar’</i>	1,16%	4,58%
<i>Bron: ANP 06-2000 / 06-2003</i>		
¹ <i>Percentage van het aantal alinea's over Sierra Leone, waarin één van de groepen uit Sierra Leone aan counter-stereotype wordt gerefereerd</i>		
² <i>Tegengestelde wordt een keer of minder genoemd in totale berichtgeving, daarom niet meegenomen in verdere analyse</i>		

Zowel in de periode van oorlog als de periode erna wordt het vaakst wordt gerefereerd aan het stereotype dat groepen in Sierra Leone ‘corrupt of crimineel’ zijn. In de periode van oorlog wordt in 21 procent van de alinea's, waarin een groep over Sierra Leone voorkomt, verwezen naar dit stereotype. In de periode van vrede wordt in bijna 36 procent van de alinea's aan het beeld gerefereerd dat groepen in Sierra Leone corrupt of crimineel zijn. In de periode van oorlog wordt verder in meer dan 10 procent van de alinea's verwezen naar beelden dat groepen uit Sierra Leone ‘met elkaar vechten’, ‘agressief zijn’, ‘hun eigen landen vernietigen’ en dat bepaalde groepen ‘anti-democratisch zijn, en delen van de bevolking onderdrukken’.

In de analyse van het gebruik van stereotypen na de oorlog, is te zien dat zes van de tien stereotypen in meer dan 10 procent van de alinea's voorkomen. In de periode na de oorlog wordt daarbij procentueel gezien meer verwezen naar stereotypen dan tijdens de oorlog. Naast dat meer wordt verwezen naar het beeld dat groepen uit Sierra Leone corrupt of crimineel zijn, wordt tevens meer gerefereerd aan de beelden dat Sierraleonse groepen ‘agressief zijn’, ‘geen respect voor de mensenrechten hebben’, ‘anti-democratisch zijn en de bevolking onderdrukken’, ‘geen vrede kunnen maken’ en ‘elkaar vermoorden’.

6. Analyse (2): Stereotypering en de representatie van groepen uit Sierra Leone

Er is in de analyse niet alleen gekeken naar de directe stereotypering van groepen. Hiernaast is tevens geanalyseerd in hoeverre de groepen uit Sierra Leone worden beeldgegeven door gebruik te maken van counter-stereotypen. Met counter-stereotypen worden beelden bedoelt, die weergeven dat een van de groepen juist niet aan een van de stereotypen wordt verbonden. Het in het nieuws berichten dat de regering wel vrede kan maken, is een voorbeeld van een counter-stereotype.

Door het gebruik van counter-stereotypen wordt echter in zekere zin geïmpliceerd dat deze groep anders is van de andere groepen in Sierra Leone, die mogelijk wel aan het stereotype te verbinden zijn. Daarnaast wordt de regering op deze manier nog steeds beeldgegeven door gebruik te maken van stereotypen. Ondanks dat het stereotype beeld niet van toepassing is op de regering, zijn er geen andere beelden dan de stereotype beelden gebruikt om de regering weer te geven in het nieuws. In tabel 6.2 is uiteengezet hoe vaak er in de berichtgeving aan deze counter-stereotypen wordt gerefereerd bij de groepen uit Sierra Leone.

Tabel 6.2. Gebruik van counter-stereotypen in periode van oorlog en vrede (in %)		
Counter-stereotype	Oorlog Percentage¹	Vrede Percentage¹
<i>'Afrikanen kunnen vrede maken'</i>	11,59%	7,63%
<i>'Afrikaanse regeringen en leiders zijn democratisch gekozen'</i>	2,90%	9,16%
<i>'Afrikanen hebben respect voor mensenrechten'</i>	2,03%	29,01%
<i>'Afrikanen zijn niet corrupt of crimineel'</i>	0,58%	2,29%
<i>'Afrikanen vechten niet met elkaar'</i>	1,16%	-
<i>'Afrikanen zijn niet agressief'</i>	0,29%	-
<i>'Afrikanen vernietigen hun eigen landen niet'</i>	0,29%	-
<i>'Afrikanen kunnen geloofd worden, zijn te vertrouwen'</i>	-	-
<i>'Afrikanen zijn niet hongerig naar macht'</i>	-	-
<i>'Afrikanen doden elkaar niet'</i>	-	-
Bron: ANP 06-2000 / 06-2003		
¹ Percentage van het aantal alinea's over Sierra Leone, waarin één van de groepen uit Sierra Leone aan counter-stereotype wordt gerefereerd		
² Tegengestelde wordt een keer of minder genoemd in totale berichtgeving, daarom niet meegenomen in verdere analyse		

6. Analyse (2): Stereotypering en de representatie van groepen uit Sierra Leone

In de eerste plaats is daarbij te zien dat in de periode dat de oorlog nog gaande was, het meest wordt gerefereerd aan het feit dat de verschillende groepen wel in staat zijn om 'vrede te maken'. In totaal wordt in 11,6 procent van de alinea's waarin een groep uit Sierra Leone beschreven staat, verwezen naar dit beeld. In de periode na de oorlog wordt er procentueel gezien minder aan dit beeld gerefereerd, in 7,6 procent van de alinea's.

Verder is uit de tabel op te maken dat in de periode van vrede vooral wordt verwezen naar het feit dat groepen uit Sierra Leone 'respect hebben voor de mensenrechten'. In totaal wordt in 29 procent van de alinea's naar dit beeld verwezen. Het beeld 'dat de regering democratisch is gekozen, of dat de bevolking niet wordt onderdrukt' wordt in de periode van vrede in 9 procent van de alinea's aan een groep uit Sierra Leone verbonden.

6.3. Verschil tussen periode van oorlog en vrede in beeldgeven van stereotypen

In beide tabellen is te zien dat er naar sommige stereotypen vaker wordt verwezen in de periode van vrede, dan in de periode van oorlog. Een van de redenen hiervoor is, dat er in de periode van vrede minder artikelen berichten over Sierra Leone en de situatie in dit land. Zoals in hoofdstuk drie te zien is, ging het grootste gedeelte van de totale berichtgeving waarin over Sierra Leone bericht wordt over de oorlog aldaar. Andere onderwerpen zijn in het nieuws onderbelicht. Het logische gevolg hiervan is dat toen de oorlog is afgelopen, er minder over Sierra Leone werd bericht.

Van de artikelen in de periode van vrede die over Sierra Leone berichten, wordt nog steeds in 44 van de 53 berichten aan de oorlog gerefereerd. De focus in het nieuws blijft dus op de oorlog liggen, ondanks dat die oorlog afgelopen is. Door deze focus wordt het beeld van 'oorlog op het continent Afrika' alleen maar gecontinueerd. Andere gebeurtenissen, zoals de wederopbouw, zijn blijkbaar niet nieuwswaardig genoeg, terwijl dit nieuwsfeit het beeld dat er 'altijd oorlog is in Afrika' mogelijk juist zou afzwakken.

De beelden die vervolgens in de periode van vrede worden gebruikt om de oorlog of groepen in de oorlog te kenschetsen, verwijzen meer en directer naar de onderzochte stereotypen. In het nieuws wordt vervolgens in het opsommen van de kenmerken van groepen, in één alinea soms aan meerdere stereotypen gerefereerd.

6. Analyse (2): Stereotypering en de representatie van groepen uit Sierra Leone

Een voorbeeld van zo'n kenschetsing in de periode van vrede, is het beeld dat de rebellen 'een uiterst gewelddadige strijd voerden, die werd gekenmerkt door groepsverkrachtingen, het afhakken van ledematen en het rekruteren van kindsoldaten'. Dit beeld wordt in juni 2003 zes maal letterlijk herhaalt, en is daarmee één van de beeldbepalende kenschetsen van de onbenoemde rebellen in het conflict²⁴.

Naast dat er in deze kenschetsing aan enkele beelden wordt gerefereerd, die in het vorige hoofdstuk zijn geanalyseerd, wordt er tevens naar de stereotypen verwezen dat de rebellen 'agressief zijn', 'de bevolking hebben onderdrukt' en 'zich niet aan de mensenrechten houden', doordat ze kindsoldaten rekruteren.

Door vervolgens niet te vermelden dat de rebellen dit niet meer doen, wordt het beeld van de rebellen in de periode van vrede bepaald door de meest gruwelijke dingen die onderdelen van de groepen hebben gepleegd. Zo wordt eigenlijk alleen het stereotype beeld van 'rebellens in Afrika' gecontinueerd, zonder daarnaast te berichten over de mogelijke vervolging van de rebellen in de periode dat het bericht wordt geplaatst. Daarbij wordt er alleen ingezoomd op de criminele daden van de rebellen, en niet op de criminaliteit en onderdrukking door andere groepen.

In de periode van oorlog wordt in het nieuws het stereotype beeld van Afrika op een andere manier weergegeven dan in de periode van vrede. De stereotypering van groepen komt voort uit de selectie van bepaalde gebeurtenissen, die al dan niet nieuwswaardig genoeg zijn om over te berichten. De geselecteerde beelden passen vervolgens in het stereotype beeld van Afrika, en in het bijzonder van een oorlog in Afrika. Doordat gebeurtenissen worden beschreven, in plaats van dat er kenschetsen van groepen in de oorlog in alle alinea's worden gegeven, wordt er meestal maar aan één stereotype gerefereerd in een alinea. Vervolgens wordt in de andere alinea's van het nieuwsbericht aan de ontstane situatie gerefereerd, in plaats van aan een stereotype. Het percentage van de alinea's waarin aan een van de stereotypen wordt gerefereerd is daarom lager dan in de periode na de oorlog.

²⁴ mede omdat dit beeld 6 keer voorkwam in juni 2003, is het nieuws van juli 2002 tot juni 2003 niet meegenomen in de analyse van hoofdstuk 5. Dit beeld zou mogelijk teveel voor vertekening zorgen in het beeldgeven van de rebellen over de gehele periode.

6.4. 'Othering' door gebruik te maken van stereotypen

Het laatste onderdeel van de analyse in deze thesis is de 'othering' die in het weergeven van stereotypen naar voren komt. Ten eerste is daarbij gekeken naar het overall gebruik van stereotypen tegenover counter-stereotypen bij de verschillende groepen. Ten tweede is een verschil gemaakt tussen de stereotypen. Er is in deze paragraaf gekeken of er een verschil is in het gebruik van stereotypen tussen de verschillende groepen. Tot slot is gekeken welke stereotypen mogelijk in verband staan met het rechtvaardigen van de westerse inmenging in het conflict. Daarbij is gekeken of deze stereotypen ook vooral worden gebruikt in het beeldgeven van de tegenstanders van de westerse inmenging in het conflict.

6.4.1. Het gebruik van stereotypen tegenover counter-stereotypen

Er zijn een aantal verschillen te zien in het gebruik van stereotypen tegenover counter-stereotypen tussen de regering enerzijds en de 'tegenstanders' anderzijds. In tabel 6.3 is te zien dat de regering van Sierra Leone in veel minder alinea's wordt verbonden aan stereotypen dan het RUF, het regeringsleger en de onbenoemde rebellen. Andere groepen uit Sierra Leone lijken in de analyse minder aan stereotypen verbonden te worden. Daarbij dient echter de kanttekening te worden gemaakt dat sommige stereotypen, die bijvoorbeeld meer worden gebruikt bij de weergave van de bevolking, niet in de scriptie zijn onderzocht. Deze groepen zijn dus mogelijk wel meer gestereotypeerd in het nieuws, echter niet door gebruik te maken van de stereotypen die binnen de representatie van groepen in de oorlog worden gebruikt.

De regering wordt in beide perioden in minder dan de helft van de alinea's waarin de regering voorkomt, direct beeldgegeven door middel van één van de stereotypen. In de periode dat de oorlog officieel beëindigd was, wordt de regering procentueel gezien minder aan stereotypen verbonden. Het verschil tussen het refereren aan stereotypen van de regering in de periode van oorlog ten opzichte van de periode van vrede is echter vrij klein. In de periode van oorlog wordt de regering in 45,3 procent van de alinea's waarin de regering voorkomt verbonden met één van de stereotypen, tegenover 42,5 procent van de alinea's in de periode van vrede.

6. Analyse (2): Stereotypering en de representatie van groepen uit Sierra Leone

Tabel 6.3. Aantal alinea's waarin groep aan stereotypen en counter-stereotypen wordt verbonden (in %)

Naam groep	stereotypen		counter-stereotypen		Totaal stereotypen & counter-stereotypen	
	Percentage ¹ (oorlog)	Percentage ¹ (vrede)	Percentage ¹ (oorlog)	Percentage ¹ (vrede)	Percentage ¹ (oorlog)	Percentage ¹ (vrede)
RUF	75,00%	89,29%	23,08%	28,57%	82,69%	100,00%
Rebellen	80,36%	90,48%	3,57%	-	83,93%	90,48%
Regering Sierra Leone	45,31%	42,50%	54,69%	60,00%	82,81%	92,50%
SCSL	-	-	²	71,88%	²	71,88%
Regeringsleger	70,97%	²	9,68%	²	77,42%	²
Kinderen	45,45%	-	-	-	45,45%	-
West Side Boys	40,00%	-	15,00%	-	55,00%	-
Bevolking	9,76%	9,09%	-	18,18%	9,76%	27,27%
Liberia	67,12%	93,75%	19,18%	31,25%	73,97%	100,00%
Guinee	41,18%	²	14,71%	2,00%	44,12%	²
VN	5,53%	6,82%	5,53%	40,91%	11,06%	45,45%
Groot-Brittannië	5,95%	-	-	-	5,95%	-
VS	4,35%	-	-	-	4,35%	-
Onbekend	92,59%	85,00%	7,41%	-	100,00%	85,00%

Bron: ANP 06-2000 / 06-2003

¹ Percentage van het totaal aantal alinea's over een groep

² Totale aantal alinea's van de groep is onder de tien, niet berekend in procenten

6. Analyse (2): Stereotypering en de representatie van groepen uit Sierra Leone

Het regeringsleger wordt echter in de periode van oorlog in bijna 71 procent van de alinea's aan één van de stereotypen verbonden. In de periode van vrede wordt echter bijna niet verwezen naar het regeringsleger, maar wordt voornamelijk verwezen naar de regering alleen. Er wordt in het nieuws bij het weergeven van de regering in de periode van oorlog tegenover vrede dus een duidelijke scheiding gemaakt tussen de militaire en de politieke tak.

Bij de tegenstanders wordt deze scheiding niet gemaakt. Het RUF wordt in de periode van oorlog in 75 procent van de alinea's waarin de groep voorkomt aan een van de stereotypen verbonden. Bij de onbenoemde rebellen ligt dit percentage met 80 procent nog hoger.

Deze beide groepen worden vervolgens in de periode van vrede meer aan een stereotype verbonden dan in de periode van oorlog. Zowel de onbenoemde rebellen als het RUF worden in ongeveer 90 procent van de alinea's weergegeven in nieuwsbeelden die zijn te classificeren onder een van de stereotypen. De acties die de stereotypen impliceren, worden in het nieuws alleen verbonden aan de groep als geheel, en niet aan de politieke of militaire tak van de organisatie.

In de tabel is tevens te zien dat de regering van Liberia in de periode van vrede meer aan stereotypen wordt verbonden binnen de berichtgeving over Sierra Leone na de oorlog, dan tijdens de oorlog. Tijdens de oorlog wordt de Liberiaanse regering, en leden hiervan, in 67 procent van de alinea's over deze groep verbonden aan een van de stereotypen. In de berichtgeving na de oorlog wordt de regering van Liberia in 93 procent van de alinea's door middel van een stereotype gekenschetst in het nieuws.

Daarnaast worden groepen tevens weergegeven door gebruik te maken van counterstereotypen. In tabel 6.3 is, naast de directe verwijzing naar stereotypen, uiteengezet in hoeveel procent van de alinea's de groepen worden verbonden aan tegengestelden van de stereotypen.

De regering van Sierra Leone is daarbij het vaakst aan het tegengestelde van een stereotype verbonden. In de periode van oorlog wordt de regering van Sierra Leone in bijna 54 procent van de alinea's naar een tegengestelde verwezen. Het RUF wordt in dezelfde periode slechts in 23 procent van de alinea's aan een tegengestelde verbonden en de West Side Boys in 15 procent van de alinea's waarin deze groep voorkomt.

6. Analyse (2): Stereotypering en de representatie van groepen uit Sierra Leone

In de periode van vrede worden de regering van Sierra Leone en het tribunaal van Sierra Leone (SCSL) het meeste aan counter-stereotypen verbonden. De regering wordt in 60 procent van de alinea's beeldgegeven met een tegengestelde van een stereotype, en het SCSL in bijna 72 procent van de alinea's over deze organisatie.

Daarbij dient de opmerking gemaakt te worden dat het SCSL in sommige berichten wordt gezien als een samenwerking tussen de regering en de VN. Er wordt hiermee in het nieuws een verbinding gemaakt tussen het SCSL enerzijds en anderzijds de regering van Sierra Leone en de VN. Elke keer dat er vervolgens bij het SCSL aan het beeld wordt gerefereerd dat ze 'de mensenrechten wel respecteren', wordt ook geïmpliceerd dat dit counter-stereotype verwijst naar de regering van Sierra Leone en de VN.

In de periode van vrede wordt het RUF in 28,5 procent van de alinea's waarin de groep voorkomt, weergegeven door gebruik te maken van een counter-stereotype. Ondanks dat dit procentueel meer is dan tijdens de oorlog, wordt het RUF aanzienlijk minder beeldgegeven door gebruik te maken van counter-stereotypen dan de regering van Sierra Leone. De regering van Liberia wordt in de periode van vrede ook meer weergegeven door gebruik te maken van counter-stereotypen, dan in de periode van oorlog. Ook voor deze groep geldt dat ze minder in counter-stereotypen worden weergegeven dan de regering van Sierra Leone. De onbenoemde rebellen worden in beide perioden bijna niet beeldgegeven in counter-stereotypen.

In de laatste twee kolommen van tabel 6.3 is gekeken in hoeveel procent van de alinea's een groep door middel van een stereotype beeld is weergegeven, zowel direct als door middel van het tegengestelde. Daarbij is te zien dat het RUF, de rebellen en de regering in de periode van oorlog procentueel gezien in rond de 83 procent van de alinea's worden weergegeven door gebruik van de geanalyseerde stereotypen.

In de periode van vrede ligt dit percentage voor alle drie nog hoger. Het RUF wordt in deze periode in alle alinea's weergegeven in beelden die passen in een van de stereotypen. De regering wordt in 92,5 procent van de alinea's in verband gebracht met een stereotype, en de onbenoemde rebellen in 90 procent van de alinea's.

Er is dus in de nieuwstekst een verschil te zien tussen het RUF, de onbenoemde rebellen en de toenmalige regering van Liberia enerzijds, en de regering anderzijds. Hierbij worden het RUF, de Liberiaanse regering en de onbenoemde rebellen meer weergegeven in beelden die direct refereren aan stereotypen, terwijl dit bij de regering van Sierra Leone veel minder het geval is.

6. Analyse (2): Stereotypering en de representatie van groepen uit Sierra Leone

De regering wordt daarentegen weer meer weergegeven in counter-stereotypen, waarbij vermeldt wordt dat de regering dus niet te classificeren is onder bepaalde stereotypen. Alle drie de groepen worden in het nieuws echter vooral beeldgegeven door te refereren aan het stereotype beeld over groepen in een oorlog in Afrika. Er wordt in het nieuws bijna geen gebruik gemaakt van beelden die niet passen in het stereotype beeld, er wordt alleen bij de regering ontkend dat ze aan die stereotypen voldoen.

6.4.2. 'Othering' in het gebruik van stereotypen tussen verschillende groepen.

In de vorige paragraaf is te zien dat er een verschil is te zien tussen de regering enerzijds en het RUF, de onbenoemde rebellen en de regering van Liberia in het overall gebruik van stereotypen in het nieuws. In deze paragraaf is vervolgens gekeken naar het verschil in gebruik van specifieke stereotypen in het nieuws voor de verschillende groepen.

In de analyse van de stereotypen in bijlage vijf is te zien het RUF het meest verbonden wordt aan alle stereotypen in de periode van oorlog. Hierdoor wordt het RUF het meest divers weergegeven, door gebruik te maken van de stereotypen van Brookes (1995).

In de periode van vrede worden sommige van deze stereotypen meer aan de 'onbenoemde rebellen' verbonden. De 'rebellen' worden in de periode van vrede procentueel meer dan het RUF gezien als een groep die 'vecht met een ander groep', 'hun eigen land heeft vernietigd' en daarnaast 'gewelddadig of agressief' en 'anti-democratisch en onderdrukkend is'.²⁵

Zowel het RUF als de rebellen worden in de periode van vrede procentueel gezien in twee keer zoveel alinea's verbonden aan het beeld dat de groepen 'crimineel of corrupt zijn' dan in de periode van oorlog²⁶. Verder worden de groepen drie keer zo vaak aan de beelden dat 'de groepen geen respect hebben voor de mensenrechten' en 'geen vrede kunnen maken of overleggen' in de periode van vrede, ten opzichte van de periode dat de oorlog nog aan de gang was²⁷.

²⁵ Zie paragraaf 5.2.1 van de appendix, pg. 117-122; paragraaf 5.2.2 van de appendix, pg. 122-124; paragraaf 5.3.2 van de appendix, pg. 132-136; paragraaf 5.3.3 van de appendix, pg. 136-139.

²⁶ Zie paragraaf 5.3.1 van de appendix, pg. 128-132.

²⁷ Zie paragraaf 5.3.4 van de appendix, pg. 139-142; paragraaf 5.3.5 van de appendix, pg. 142-145.

6. Analyse (2): Stereotypering en de representatie van groepen uit Sierra Leone

De regering wordt in het nieuws voornamelijk verbonden aan het stereotype dat ‘ze met een andere groep vechten’. Dit is het enige beeld waaraan de regering in meer dan tien alinea’s wordt verbonden in de periode van oorlog²⁸. Verder wordt de regering van Sierra Leone in de periode van oorlog relatief vaak verbonden met de stereotypen dat ‘deze groep niet geloofd of vertrouwd kan worden’, ‘geen respect heeft voor mensenrechten’ en ‘geen vrede kan maken’²⁹.

In de periode van vrede wordt de regering van Sierra Leone tevens vooral gezien als een groep die ‘met een andere groep vecht’, ‘geen respect heeft van de mensenrechten’ en die ‘geen vrede kan maken’. Verder wordt de regering in de periode van vrede in vergelijking met andere stereotypen relatief vaak gezien als een groep die ‘criminele delicten heeft gepleegd’.³⁰

Het regeringsleger wordt in de periode van oorlog ook aan andere stereotypen verbonden. Naast dat het regeringsleger ‘met andere groepen vecht’ en ‘niet vertrouwd kan worden’, wordt deze groep tevens verbeeld als een groep die ‘hongerig is naar macht’ en ‘anti-democratisch en onderdrukkend is’. Daarnaast wordt het regeringsleger in de periode van vrede vooral ook gezien als een groep die ‘geen vrede kan maken’.³¹

Bij de regering en het regeringsleger worden sommige stereotypen echter genuanceerd. Van de beelden dat de regering ‘geen respect heeft voor de mensenrechten’, ‘geen vrede kunnen maken’ en dat de regering ‘criminele daden heeft verricht’ worden ongeveer even vaak tegengestelden vermeldt in het nieuws, als dat er bij de regering direct wordt gerefereerd aan het stereotype.³² Door deze nuancering in de analyse mee te nemen, wordt de regering alleen in beeld gebracht als een groep die ‘tegen andere Sierraleonese groepen vecht’ en ‘niet gelooft of vertrouwd kan worden’.

De beelden dat het 'regeringsleger' ‘hongerig is naar macht’ en ‘anti-democratisch en onderdrukkend is’ worden niet genuanceerd door het gebruik van counter-stereotypen. Door dit leger echter te zien als de strijdmacht voor de democratische regering, wordt het veroveren van gebieden gerechtvaardigd. Tenslotte komen de gebieden weer in handen van de democratische regering.

²⁸ Zie paragraaf 5.2.1 van de appendix, pg. 117-122.

²⁹ Zie paragraaf 5.2.3 van de appendix, pg. 124-126; paragraaf 5.3.4 van de appendix, pg. 139-142; paragraaf 5.3.5 van de appendix, pg. 142-145.

³⁰ Zie paragraaf 5.2.1 van de appendix, pg. 117-122; paragraaf 5.3.4 van de appendix, pg. 139-142; paragraaf 5.3.5 van de appendix, pg. 142-145; paragraaf 5.3.1 van de appendix, pg. 128-132.

³¹ Zie paragraaf 5.2.1 van de appendix, pg. 117-122; paragraaf 5.2.3 van de appendix, pg. 124-126; paragraaf 5.2.4 van de appendix, pg. 126-127; paragraaf 5.3.3 van de appendix, pg. 136-139; paragraaf 5.3.5 van de appendix, pg. 142-145.

³² Zie paragraaf 5.4.1 van de appendix, pg. 148-151; paragraaf 5.4.2 van de appendix, pg. 151-153; paragraaf 5.4.3 van de appendix, pg. 155.

6. Analyse (2): Stereotypering en de representatie van groepen uit Sierra Leone

Bij het RUF wordt alleen het counter-stereotype gerefereerd dat de groep ‘vrede kan sluiten’³³, en de onbenoemde rebellen worden bijna niet weergegeven in beelden die passen in de tegengestelden van de stereotypen. Het beeld van deze beide groepen in het nieuws wordt zo minder genuanceerd dan het beeld van de regering.

Er is daarnaast een verschil te zien in het verbinden van stereotypen aan het RUF tegenover de onbenoemde rebellen tijdens en na de burgeroorlog. Sommige stereotypen worden tijdens de oorlog vooral gebruikt om het RUF te kenmerken, terwijl na de oorlog vooral de algemenere groep ‘rebellens’ door dezelfde acties wordt weergegeven.

Het mogelijke gevolg hiervan is dat op deze manier de oorlog van Sierra Leone zelf wordt weergegeven als beëindigd, terwijl de beelden uit de oorlog mogelijk versterkend werken bij de stereotypering van andere oorlogen op het Afrikaanse continent tussen ‘rebellens’ en de regering. Op deze manier worden de stereotypen over tegen de regering gekeerde groepen uit Afrika in het nieuws gecontinueerd. Zo wordt in de berichtgeving over Sierra Leone ook ‘westerse inmenging’ gerechtvaardigd in andere landen van Afrika, die in de nabije toekomst tegen ‘rebellens’ zijn gericht.

6.4.3. Stereotypering en rechtvaardiging van westerse inmenging

Tot slot zal in deze paragraaf gekeken worden of sommige stereotype beelden een mogelijke rol spelen in de rechtvaardiging van ‘westerse’ inmenging in het conflict. Hierbij zijn de stereotype beelden die mogelijk een rol spelen in de rechtvaardiging van westerse inmenging verder geanalyseerd.

Het stereotype dat ‘groepen met elkaar vechten’ wordt in de periode van oorlog het vaakst naar voren gebracht. Daarbij wordt dit stereotype in de tekst vaker aan gevechten tussen groepen uit Sierra Leone en Afrika gerefereerd, dan aan gevechten tussen Sierraleoonse groepen en westerse groepen. In de periode van vrede wordt in het nieuws in zijn geheel niet aan gevechten tussen Sierraleoonse groepen en ‘westerse’ groepen gerefereerd, maar alleen aan gevechten tussen Sierraleoonse legers, of Sierraleoonse legers in gevecht met legers afkomstig uit andere landen in Afrika.

In het nieuws wordt dit ‘vechten tussen de verschillende Sierraleoonse groepen’ als enige manier gezien waarop de groepen onderling hun geschillen beslechten. Hiermee wordt in het nieuws het beeld geschetst dat de groepen onderling een conflict alleen kunnen oplossen door met elkaar te vechten.

³³ Zie paragraaf 5.4.1 van de appendix, pg. 148-151.

6. Analyse (2): Stereotypering en de representatie van groepen uit Sierra Leone

Dit beeld wordt vervolgens niet alleen weergegeven in het conflict tussen de regering van Sierra Leone en de RUF, maar ook tussen de verschillende regeringen in West-Afrika.

Er wordt in het nieuws wel gerefereerd aan overleg tussen de verschillende Sierraleonese of Afrikaanse groepen. Daarbij wordt echter telkens gerefereerd aan het feit dat het overleg plaatsvond onder toezicht van een andere groep. Daarbij wordt meestal verwezen naar de VN of een andere westerse organisatie³⁴. In één artikel wordt verwezen naar de koning van Marokko, die het geschil tussen de regeringen van Sierra Leone, Liberia en Guinee probeert bij te leggen (ANP 2002 02 5).

De westerse inmenging wordt in het nieuws gerechtvaardigd, door te laten zien dat conflicten alleen diplomatiek worden opgelost met medewerking van de ‘westerse’ VN, of een andere westerse organisatie of regering (Lazar & Lazar, 2004).

Een andere manier waarop de westerse inmenging tegen een bepaalde groep wordt gerechtvaardigd, is door de tegenstander te criminaliseren. Dit wordt in het nieuws weergegeven door een groep vooral te verbinden aan criminele delicten (Lazar & Lazar, 2004). In de analyse van het stereotype dat ‘groepen corrupt of crimineel zijn’, is te zien dat dit beeld vooral aan de tegenstanders van de westerse inmenging in het conflict wordt verbonden. Zowel het RUF, als de regering van Liberia, Strasser³⁵, de West Side Boys en de onbenoemde rebellen worden in 20 procent of meer van de alinea’s verbonden aan dit stereotype.

In de periode van vrede worden het RUF, de rebellen en de regering van Liberia tevens het meest weergegeven als groep die criminele daden heeft verricht. Procentueel gezien worden deze tegenstanders van de westerse inmenging in de periode na de oorlog in bijna twee keer zoveel alinea's beeldgegeven als criminele groep dan in de periode dat de oorlog nog gaande was.³⁶

De regering van Sierra Leone wordt in veel minder alinea's beschreven als een groep die criminele feiten heeft gepleegd. Naast dat dit beeld in het nieuws wordt genuanceerd door de regering te verbinden aan het counter-stereotype dat de groep juist niet crimineel is, wordt de criminele actie bij de regering van Sierra Leone gezien als een persoonlijke actie van een lid van de regering. Bij de regering van Liberia worden de criminele acties tevens vooral aan één persoon toegedicht, toenmalig president C. Taylor.

³⁴ Zie paragraaf 5.4.1 van de appendix, pg. 148-151.

³⁵ Strasser is in de tabel niet weergegeven in percentage. Echter doordat deze persoon in minder dan 10 alinea's voorkwam, en in zes alinea's in verband wordt gebracht met criminele daden, wordt deze persoon zeker in 20% van de alinea's waarin hij voorkwam verbonden met het beeld dat hij criminele daden heeft gepleegd.

³⁶ Zie paragraaf 5.3.1 van de appendix, pg. 128-132.

6. Analyse (2): Stereotypering en de representatie van groepen uit Sierra Leone

Bij het RUF worden de criminele acties in sommige gevallen verbonden aan de toenmalige leider van de organisatie, F. Sankoh. In andere alinea's worden de daden gezien als gebruikelijke delicten, die gepleegd werden door alle leden van het RUF. Ook in het weergeven van delicten bij de onbenoemde rebellen worden de criminele daden verbonden aan iedereen, die in het conflict geclassificeerd is als rebel. De criminalisering van de tegenstander als groep wordt met deze depersonalisatie van criminele delicten versterkt, door iedereen die tot het RUF of de 'rebellens' behoort te classificeren als crimineel. Om de bevolking te ontdoen van deze 'criminele' organisaties, zijn acties tegen deze groepen door de westerse inmenging gerechtvaardigd (Lazar & Lazar, 2004).

Het rechtvaardigen van acties door de VN en het leger van Groot-Brittannië gebeurd ook door de tegenstander te zien als een gewelddadige groep. Om de bevolking te redden van deze gewelddadige tegenstander, is de westerse inmenging 'gerechtvaardigd' (Lazar & Lazar, 2004). In bijlage vijf is te zien dat in de periode van oorlog vooral het RUF in het ANP-nieuws als een agressieve groep of als de oorzaak van geweld werd gezien³⁷. Om het land vervolgens van geweld te ontdoen, wordt de westerse inmenging gericht tegen de 'agressor' het RUF gerechtvaardigd.

In de periode van vrede is te zien dat vooral de 'rebellens' werden gezien als de oorzaak van het geweld, en wordt er minder gerefereerd aan het RUF als agressieve groep³⁸. De inmenging gericht tegen het RUF is dan ook niet meer nodig, aangezien de specifieke oorlog in Sierra Leone is afgelopen. Met dit beeld worden echter gevechten gericht tegen andere groepen die zijn geclassificeerd als rebellen gerechtvaardigd, bedoeld of onbedoeld, in de gebieden die tot hetzelfde referentiekader behoren als Sierra Leone. Eventuele inmenging tegen andere rebellen in Afrika wordt dus met dit beeld gerechtvaardigd.

Tot slot is er ook een verschil te zien tussen de moorden gepleegd door Sierraleoonse legers en 'westerse' legers in het beeld dat 'groepen elkaar doden'. Bij de moorden gepleegd door westerse groepen staat het aantal mensen dat vermoord in de tekst vermeld. Bij de Sierraleoonse groepen wordt alleen gerefereerd aan het moorden zonder getallen te vermelden, of aan zeer grote aantallen,³⁹ gepleegd door het RUF tijdens de burgeroorlog.

Het specifiekere weergeven van de acties van 'westerse groepen' kan mogelijk verklaard worden door de 'nabijheid' tot de 'westerse' groepen in de oorlog, in tegenstelling tot 'niet-westerse' Sierraleoonse groepen (Galtung & Ruge, 1965).

³⁷ Zie paragraaf 5.3.2 van de appendix, pg. 132-136.

³⁸ Zie paragraaf 5.3.2 van de appendix, pg. 132-136.

³⁹ Bijv. duizenden (ANP 2000 08 70).

6. Analyse (2): Stereotypering en de representatie van groepen uit Sierra Leone

Doordat de westerse legers vaker en meer specifiek worden gebruikt als bron, zoals in paragraaf 5.3.3 te zien is, kan er mogelijk een veel uitgebreider situatieschets worden gegeven van de acties van deze groep.

Aan de andere kant kan er echter tevens sprake zijn van de criminalisering van de vijand van de westerse legers. Door in het nieuws te illustreren dat het absolute aantal doden dat gemaakt is door de westerse legers relatief klein is, wordt het doden door de westerse legers gemarginaliseerd ten opzichte van de vele, verscheidene of duizenden doden die gemaakt worden door de vijanden van de westerse legers (Lazar & Lazar, 2004).

In de berichten wordt het doden van mensen door in dit geval de VN tevens verbloemd, door te verbeelden dat de VN-troepen in de weergegeven situatie niet anders konden dan de tegenstander doden, als reactie op het aanvallende gedrag van de tegenstander. Het doden van mensen door een westers leger wordt hierbij niet als een normale actie beschouwd. Hier tegenover staat dat de moorden gepleegd door het RUF meer als een gewone actie gezien worden, en niet als een gevolg van de gevechten tussen verschillende strijdende groepen in een oorlog.

Hiermee wordt in het nieuws geïmpliceerd dat de ‘tegenstander’ het menselijke leven van een ander minder belangrijk vindt, doordat ze het doden van een ander als een gangbare actie beschouwen volgens het nieuws. De westerse legers zien echter het doden niet als iets normaal, maar als iets wat echt niet anders kon, en worden op deze manier als een groep gezien die meer waarde hecht aan leven (Lazar & Lazar, 2004).

Tot slot wordt er bij de stereotypen dat Sierraleonese groepen ‘anti-democratisch en onderdrukkend zijn’ en ‘geen respect hebben voor de mensenrechten’ tevens geïmpliceerd dat de groepen die aan het stereotype worden verbonden een andere ideologie nastreven dan de westers-‘normatieve’ ideologie (Lazar & Lazar, 2004). In de analyse is te zien dat het RUF en de rebellen, zowel tijdens als na de oorlog, worden gezien als een groep die ‘anti-democratisch of onderdrukkend’ is⁴⁰. Het stereotype dat groepen ‘geen respect hebben voor de mensenrechten’ wordt naast de onbenoemde rebellen en het RUF in beide perioden tevens vooral verbonden aan de regeringen van Liberia en Sierra Leone⁴¹.

Bij de regering van Sierra Leone wordt dit beeld genuanceerd door de groep tevens te verbinden aan de counter-stereotypen⁴². Bij de andere groepen wordt echter, door ze alleen te verbinden aan de stereotypen, een andere ideologie geïmpliceerd dan de westerse norm.

⁴⁰ Zie paragraaf 5.3.3 van de appendix, pg. 136-139.

⁴¹ Zie paragraaf 5.3.4 van de appendix, pg. 139-142.

⁴² Zie paragraaf 5.4.2 van de appendix, pg. 151-153.

Hoofdstuk 7. Conclusie

7.1. Inleiding

Voor de conclusie van dit stuk zal worden teruggegrepen de koloniale discourse volgens Bhabha (1994), en het weergeven van de 'other' hierbinnen. In hoeverre de oorlog in Sierra Leone en de groepen uit Sierra Leone worden weergegeven in het ANP-nieuws door gebruik te maken van beelden over 'andere' gebieden en stereotypen, is op deze visie op 'othering' gebaseerd. De hoofdvraag die in de scriptie is onderzocht is:

In hoeverre wordt de oorlog in Sierra Leone en de groepen binnen deze oorlog in het ANP-nieuws weergegeven, door gebruik van beelden over 'andere' gebieden en stereotypen?

De hoofdvraag is net als de analyse tweeledig van aard, en zal daarom in twee onderdelen worden opgesplitst. De resultaten van de analyse zullen in dit hoofdstuk naast de verschillende elementen van de 'circuit of culture' en de achtergrond gelegd worden, om zo de hoofdvraag te beantwoorden. Naast de beantwoording van de hoofdvraag, zullen aan het eind van dit hoofdstuk tevens aanbevelingen worden gedaan voor mogelijk vervolgonderzoek naar dit onderwerp.

7.2. Representatie en gebruik van beelden van 'oorlog in Afrika'

In de analyse van hoofdstuk vijf is te zien dat de termen in verschillende 'oorlogstalen' die een oorlog in Afrika kenmerken volgens Myers et al. (1996), ook naar voren komen in de representatie van Sierra Leone. Er wordt in het nieuws echter vooral gebruik gemaakt van de terminologie van 'burgeroorlog'. De 'taal van barbaarsheid' wordt wel gebruikt, echter in mindere mate dan in de representatie van Rwanda in het onderzoek van Myers et al. (1996). Verder werd in het nieuws, net als in de berichtgeving over Rwanda (in Myers et al, 1996), gebruik gemaakt van tribale beelden bij de representatie van de burgeroorlog in Sierra Leone. Daarnaast werd het conflict in Sierra Leone ook als tijdloos gezien, en werd in het nieuws over het conflict ook meer gebruik gemaakt van westerse bronnen dan van Sierraleoonse bronnen.

Uit verdere analyse van de terminologie van 'barbaarsheid' blijkt dat de termen in het nieuws voornamelijk worden gebruikt in de kenschetsen van het RUF, de West Side Boys en de onbenoemde rebellen. Tevens worden deze gepercipieerde tegenstanders van de westerse inmenging, bij het gebruik van de 'taal van burgeroorlog', anders weergegeven dan de westerse legers en de regering. Enerzijds worden de leiders van het RUF en de West Side Boys alleen in gevangenschap weergegeven, en anderzijds worden de groepen niet verbeeld in termen die militaire eenheden aanduiden, maar in termen die alleen aan rebellen refereren.

Dat het RUF en de West Side Boys op deze manier worden verbeeld, zou enerzijds het gevolg kunnen zijn van selectie en simplificatie in het nieuws binnen de 'productie' van de representatie. Anderzijds zou het ook zo kunnen zijn, dat de tegenstander door de bron in het nieuws wordt 'geordend' in beelden, die bij de tegenstander een 'ander' impliceren. Bij de tegenstander zou een vorm van 'ongeciviliseerdheid', 'leiderloosheid' en een andere ideologie kunnen worden geïmpliceerd door de westerse inmenging. Omdat in het nieuws voornamelijk gebruik wordt gemaakt van westerse bronnen of de regering in de periode van juni 2000 tot juni 2002, is dit een factor die mogelijk meeweegt in de representatie van de tegenstanders. Door de tegenstander als 'andere' te zien, en deze gebeurtenissen te overaccentueren, wordt het nieuws gebruikt om acties tegen deze groepen te rechtvaardigen (Lazar & Lazar, 2004).

Het regeringsleger en de regering, die werden gezien als een bondgenoot van de westerse legers, worden in het nieuws niet verbonden met beelden van 'barbaarsheid', tenzij deze beelden werden gebruikt om alle groepen in het conflict te kenschetsen. Ze worden verder met betrekking tot de talen van burgeroorlog en barbaarsheid ook minder als 'andere' groeperingen gezien.

In de representatie van de regering wordt echter wel geïmpliceerd dat het om een minder geciviliseerd leger gaat dan het leger van de VN en van Groot-Brittannië. Dit wordt weergegeven, door beelden uit het verleden weer te geven om hiermee een mogelijk stamverband binnen het leger te impliceren. Het leger van Sierra Leone moet tevens bijgeschoold worden door de Engelsen, waarmee wordt beweerd dat de legers gebruik maken van oude oorlogstechnieken.

In de nieuwsdiscours worden de beelden van barbaarsheid tot slot niet altijd aan een specifieke groep in de oorlog verbonden, maar ook aan de algemene situatie in de oorlog. De verbinding van de termen in de taal van barbaarsheid en tribale beelden worden daarmee dubbelzinnig van aard, doordat de beelden aan alle Sierraleoonse groepen kunnen worden verbonden, die tegen elkaar vechten.

7.3. Representatie van groepen door gebruik stereotypen.

Het tweede systeem waardoor een ‘other’ wordt geïmpliceerd volgens Bhabha (1994), is dat de groepen vooral door gebruik van stereotypen worden weergegeven, en minder door gebruik te maken van beelden die niet in de stereotypen voorkomen (Bhabha, 1994). In de analyse van hoofdstuk 6 is ongeveer hetzelfde systeem te zien.

De regering van Sierra Leone wordt in eerste instantie in slechts de helft van het aantal alinea’s verbonden aan de daadwerkelijke stereotypen. De regering wordt echter ook vaak verbonden aan de tegengestelden van de stereotypen. Ondanks dat zo wordt ontkend dat de regering zich gedraagt als een stereotype groep, wordt de regering echter wel weergegeven door gebruik te maken van beelden die onder een stereotype te scharen zijn, en niet door andere beelden.

Op deze manier worden de stereotypen over Afrika wel herhaald in de nieuwstekst over de regering van Sierra Leone. Daarnaast wordt er in het nieuws, bedoeld of onbedoeld, een scherpe scheiding gemaakt tussen de militaire tak en de politieke tak van de regering. Bij het RUF is dit niet het geval, terwijl uit de achtergrond in hoofdstuk vier blijkt dat deze scheiding binnen de groepering wel duidelijk aanwezig is.

Het RUF en de rebellen⁴³ worden vooral weergegeven door middel van stereotypen zelf, en beelden die daaronder te scharen zijn. De ‘onbenoemde groeperingen’ worden tevens vaak door middel van stereotypen weergegeven. Daarbij ligt de accentuering in de tekst onder andere op de criminele delicten die in naam van de groep zijn gepleegd in het verleden. Dit beeld wordt zowel tijdens de oorlog als na de oorlog veelvuldig met het RUF in verband gebracht. Daarnaast wordt het RUF in de periode van vrede vaak gezien als de oorzaak van geweld in de oorlog, en wordt de groep vaker dan de andere groepen in verband gebracht met gevechten.

⁴³ Waarbij uit de intertekstualiteit blijkt dat daarmee ook de rebellen bedoeld worden.

In de achtergrond in hoofdstuk vier zijn enkele factoren weergegeven die ertoe hebben geleid dat de oorlog tegen het RUF werd beëindigd. Het gematigder worden van de groep en de wisseling van leiderschap binnen het RUF, dat mogelijk mede heeft geleid tot de ontwapening van de groep, zijn voorbeelden van gebeurtenissen die niet verwoord staan in het nieuws. De ontwapening lijkt hiermee in het nieuws enkel en alleen het gevolg te zijn van de acties van UNAMSIL en het Britse leger.

7.4 'Othering' van groepen binnen het 'circuit of culture'

Er wordt niet ter discussie gesteld dat deze dingen in de oorlog zijn gebeurd. Het feit alleen dat deze beelden zijn geselecteerd om de burgeroorlog in Sierra Leone en Rwanda (in Myers et al, 1996) te karakteriseren, en dat deze beelden in sommige gevallen worden geaccentueerd of herhaalt in de periode van vrede, maakt dat er een soort koloniale beeldvorming binnen de nieuws-discours over Afrika wordt gecontinueerd. Dit gebeurd mogelijk ook in de rechtvaardiging van acties tegen de tegenstanders, waarbij wordt teruggegrepen op koloniale beelden of criminele delicten om deze groepen als 'others' te kenschetsen tegenover de VN en het leger van Groot-Brittannië.

In de consumptie van deze koloniale beelden kunnen ze gezien worden als gebruikelijke gebeurtenissen in Sierra Leone en andere landen die tot hetzelfde geografische referentiekader behoren. Door vervolgens te verwijzen naar groepen die niet bij naam genoemd worden, zoals 'de rebellen', 'groeperingen' of 'de kindsoldaten', kunnen de koloniale beelden meewerken in de beeldvorming over groepen die in andere conflicten op dezelfde manier zijn geclassificeerd.

In hoofdstuk zes is bijvoorbeeld tevens gekeken of er een verschil is te zien in het gebruik van stereotypen tijdens en na de oorlog. Daarbij is te zien dat sommige stereotypen in de periode van oorlog meer werden gerelateerd aan het RUF. In de periode van vrede worden dezelfde beelden meer aan de onbenoemde rebellen gerelateerd.

Door in de periode van vrede het RUF meer te classificeren als 'rebellens', worden de stereotypen bijvoorbeeld mogelijk ook aan groepen in andere oorlogen in Afrika verbonden. Daarmee beïnvloeden deze betekenissen mogelijk ook de beeldvorming van 'rebellens' in andere conflicten. Door beeld te geven dat het RUF vrede heeft gesloten met de regering, wordt binnen de representatie weergegeven dat het conflict in Sierra Leone is beëindigd. De stereotypering van Afrika worden tegelijkertijd in het nieuws gecontinueerd, door de beelden te verbinden aan de algemenere groep 'rebellens'.

7.5. Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

De eerste aanbeveling ligt misschien wat voor de hand, maar om werkelijk te kunnen zien of landen in Afrika door bepaalde beelden wordt weergegeven, zal een soortgelijk onderzoek gedaan moeten worden naar meer individuele landen van Afrika. Op deze manier kan duidelijk worden of er sprake is van een bepaalde discours over het continent Afrika, of dat de beelden gebonden zijn aan bepaalde casussen. Er is in dit onderzoek een vergelijking gemaakt tussen twee totaal verschillende gebieden en oorlogen in Afrika. Dit is naar de mening van de schrijver nog geen grond om te spreken over een algemene 'westerse' discours over oorlogen in Afrika, maar slechts een begin om dit discours in kaart te brengen.

Om daarnaast inzicht te krijgen of het in het Nederlandse nieuws om een westers stereotype script gaat, is het tevens een idee om een vergelijkbaar onderzoek naar het nieuws uit Sierra Leone te doen. Op deze manier kan genuanceerder in beeld gebracht worden, welke betekenissen wel of niet uitsluitend tot het 'westerse', stereotype (post-)koloniale script van Afrika behoren.

Verder zou het tevens van belang kunnen zijn een onderzoek te richten op het effect van bekendheid met de context van een conflict, op de consument van het nieuws. Op deze manier zou mogelijk verklaard kunnen worden hoe neo-koloniale en stereotype beeldvormingen over Afrika in de hedendaagse wereld blijven bestaan via bijvoorbeeld het nieuws.

Bronnen

Literatuur:

Africa News Service (1990), "Savage beasts and beastly savages". Online verkrijgbaar op: <http://allafrica.com/stories/200101080390.html>, laatst bezocht op 16-01-08.

Allen, G (2000), *"Intertekstuality"*. London: Routledge.

Ashcroft, B., G. Griffith & H. Tiffin (1998), *"Key concepts in post-colonial studies"*. London: Routledge.

Aspaas, H.R. (1998), *"Integrating World-views and the news media into regional geography course"*. Journal of geography in higher education vol. 22-2 pp. 211-227.

Beauvoir, S. de (1949), *"The second sex"*. Harmondsworth: penguin publ.(1972 ed.)

Bhabha, H. K. (1994), *"The location of culture"*. New York: Routledge (Routledge classics edition, printed: 2004).

Blunt, A. & J. Wills (2000), *"Dissident geographies – an introduction to radical ideas and practice"*. Essex: Pearson Education Limited.

British Broadcasting Channel (BBC) (2006), *"Sierra Leone sets 2007 poll date"*. Online verkrijgbaar op: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/5244662.stm>. Laatst bezocht op 16-01-08.

Brookes, H. J. (1995), *"'Suit, tie and a touch of jujy' – the ideological construction of Africa: a critical discourse analysis of news on Africa in the british press"*. Discourse & society vol 6(4): pg. 461-494.

Burgess, J. & J.R. Gold (1985), *"Geography, the media and popular culture"*. Worchester: Billing and sons limited.

Conibere, R., J.Asher, K. Cibelli, J.Dudukovich, R. Kaplan & P. Ball (2004), *"Statistical Appendix to the Report of the Truth and Reconciliation Commission of Sierra Leone"*. In Truth and Reconciliation Commission (2004), *"witness of truth – report of the truth and reconciliation commission"*. Accra: GPL press. Online verkrijgbaar op: <http://www.trcsierraleone.org/pdf/APPENDICES/Appendix%201%20-%20Statistical%20Report.pdf>. Laatst bezocht op 28-11-07.

Corell, H & S. Berewa (2002), "*Agreement between the United Nations and the government of Sierra Leone on the establishment of a special court in Sierra Leone*". Online verkrijgbaar op: <http://www.sc-sl.org/scsl-agreement.html>. Laatst bezocht op 16-01-08.

Crush, J. (1994), "*Post-colonialism, decolonization and geography*". In: Godlewska, A. & N. Smith (1994), "*Geography and empire*". Oxford: Blackwell publishing.

Development Assistance Coordination Office of the government of Sierra Leone (DACO) (2004), "*Chronology of selected events in Sierra Leone*". Online verkrijgbaar op: http://www.daco-sl.org/encyclopedia/8_lib/8_3/gov/Constitutional/Chronology_march04.pdf. Laatst bezocht op 16-01-08

Dijk, T.A. van (1987), "*Communicating racism: ethnic prejudice in thought and talk*". London: Sage publications.

Ebo, B. (1992), "*American media and African culture*", in: B. Hawk (Ed.) "*Africa's Media Image*", pp. 15-25 (New York, Praeger).

Fair, J.E. (1992), "*Are we really the world: coverage of US food aid in Africa*", in: B. Hawk (Ed.) "*Africa's Media Image*", pp. 109-120 (New York, Praeger).

Falah, G.-W., C. Flint & V. Mamadouh (2006), "*Just War and Extraterritoriality: The Popular Geopolitics of the United States' War on Iraq as Reflected in Newspapers of the Arab World*". *Annals of the association of American Geographers* 96(1): pg. 142-164.

Fanon, F. (1967), "*Black skin, white masks*". New York, Grove press.

Friedman, W.J. & P.A. deWinstanley (2006), "*The mental representation of countries*". *Memory* 14(7): pg. 853-871.

Galtung, J. & M.H. Ruge (1965), "*The structure of foreign news*". *Journal of peace research* 2(1): pg. 68-91.

Du Gay, P., S. Hall, L.Janes, H. Mackey & K.Negus (1997), "*Doing cultural studies: the case study of the sony walkman*". London: Sage

- Ginneken, J. van (2002), "*De schepping van de wereld in het nieuws: de 101 vertekeningen die elk 1 procent verschil maken*". Alphen aan de Rijn: Kluwer (2de druk)
- Goffman, E. (1986), "*Frame analysis – an essay on the organisation of experience*". Boston: Northeastern university press.
- Hachten, W.A. (2005), "*The troubles of journalism: A critical look at what's right and wrong with the press*". New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, inc.
- Hall, P.K.(1970), "*The diamond field of Sierra Leone*". Freetown: geological survey division, geological survey of Sierra leone, bulletin no. 5.
- Hawk, B.G. (1992), "*Introduction: metaphors of African coverage*", in: B. G. HAWK (Ed.) *Africa's Media Image*, pp. 3-14 (New York, Praeger).
- Hay, I & M. Israel (2001), "*Newsmaking geography: communicating geography through the media*". Applied geography 21 pg. 107-125.
- Hall, S. (1997)(1), "*The work of representation*". In: Hall, S. (ed.) (1997), "*representation, cultural representations and significant practices*". London: Sage publications.
- Hall, S. (1997) (2), "*The spectacle of the 'other'*". In: Hall, S. (ed.) (1997), "*representation, cultural representations and significant practices*". London: Sage publications.
- Hayward F.M. & J.D. Kandeh (1987), "*Perspectives on twenty-five years of elections in Sierra Leone*". In Hayward, F.M. ed. (1987), "*Elections in independent Africa*". London: westview press
- Hirsch, J.L. (2000), "*Sierra Leone: diamonds and the struggle for democracy*". Boulder: Lynne Rienner publications.
- Holloway, L. & P. Hubbard (2001), "*People and place, extraordinary geographies of everyday life*". Essex: Pearson Education limited
- Hultman, T. (1994), "*Dateline Africa: journalists assess Africa coverage*", in: B. G. HAWK (Ed.) "*Africa's Media Image*", pp. 223-236 (New York, Praeger).

- Ignatieff, M. (1994), *"Blood and belonging: Journeys into the New Nationalism"*. London: Vintage.
- Johnston, R.J., D. Gregory, G. Pratt & M. Watts (ed.)(2000), *"the dictionary of Human Geography – 4th edition"*. Malden: Blackwell publ.
- Keen, D. (2005), *"Conflict and collusion in Sierra Leone"*. Oxford: James Currey Ltd.
- Kristeva, J. (1980), *"Desire in Language: A Semiotic Approach to Literature and Art"*. New York: Columbia University Press.
- Lazar, A. & M.M. Lazar (2004), *"The discourse of the New-World Order: 'out-casting the double face of threat'"*. Discourse and Society 15(2-3): pp.223-242.
- Makunike, E. (1993), *"Out of Africa!: western media stereotypes shape world's portrait"*. Media and Values, 6, pp. 10-12.
- Montrat, M. (1994), *"From the heart of an African"*. Issue: a journal of opinion, 22, pp. 5-6
- Morley, D. & K.-H. Chen (eds.) (1996), *"Stuart Hall: critical dialogues in cultural studies"*. London: Routledge
- Morley, D. (1996) *"EurAm, modernity, reason and alterity"*. In: Morley, D. & K.-H. Chen (eds.) (1996), *"Stuart Hall: critical dialogues in cultural studies"*. London: Routledge.
- Myers, G., Klak, T. and Koehl, T. (1996), *"The inscription of difference: News coverage of the conflicts in Rwanda and Bosnia"*, Political Geography 15(1): 21-46.
- Ogundimu, F. (1994), *"Images of Africa on US television: do you have problems with that?"*. Issue: a journal of opinion, 22, pg. 7-11.
- Paterson, C. (1994), *"Who owns TV images from Africa?"*, Issue: a journal of opinion, 22, pp. 12-14.
- Peffley, M., J. Hurwitz & P.M. Sniderman (1997), *"Racial stereotypes and whites' political views of blacks in the context of welfare and crime"*. American Journal of political science 41(1), pp. 30-60.

Pratt, C. (1996), "*Africa south of the Sahara*", in: J. P. Jeter *et al.* (Eds.) "*International Afro Mass Media: a reference guide*", pp. 3-64 (Westport, CT, Greenwood Press).

Pratt, D. (1999), "*Sierra Leone: the forgotten crisis*". Report to the Minister of Foreign Affairs, the Honourable Lloyd Axworthy, P.C., M.P. from David Pratt, M.P., Nepean-Carleton, Special Envoy to Sierra Leone. Online verkrijgbaar op:
<http://www.globalsecurity.org/military/library/report/1999/crisis-e.htm>. Laatst bezocht op 16-01-07.

Rashid, I (2000) "the Lomé peace negotiations". In Lord (ed.)(2000) "Paying the price, The Sierra Leone Peace process". Accord sept. 2000. Online verkrijgbaar op: <http://www.c-r.org/our-work/accord/sierra-leone/lome-negotiations.php>. Laatst bezocht op 16-01-07.

Renfrew, C. & P. Bahn (2000), "*Archeology: theories, methods and practice*". London: Thames and Hudson (3rd edition).

Rose, G (2001), "Visual methodologies: an introduction to the interpretation of visual materials". London: Sage publications.

Saïd, E. W. (1978), "*Orientalism*". New York: Vintage Books. (2003 edition)

Servaes, J. & C. Tonnear (1992), "*De nieuwsmarkt : vorm en inhoud van de internationale berichtgeving*". Groningen: Wolters Noordhoff

Service, E.R. (1971), "*primitive Social organisation: An evolutionary perspective*". New York: Random House (2nd edition).

Sibley, D. (1995), "*Geographies of exclusion: society and difference in the urban west*". London: Routledge.

Statistics Sierra Leone (SSL) (2006), "*Republic of Sierra Leone 2004 population and Housing census: Executive summary – Population size, age and sex structure*". Online verkrijgbaar op: www.statistics.sl, laatst bezocht op 28-11-2007.

Ungar, S.J. & D. Gergen (1991), "*Africa and the American Media*". New York: Freedom Forum.

United Nations Development Programme (UNDP) (2007), "*Human development report 2007-2008 – Fighting climate change: Human solidarity in a divided world*". Online verkrijgbaar op:
http://hdr.undp.org/en/media/hdr_20072008_en_complete.pdf. Laatst bezocht op 16-01-08

Zack-Williams, A. B. (1999) "*Sierra Leone: the political economy of civil war, 1991-1998*". *Third world quarterly*, vol. 20(1): pg 143-162.

Websites:

Algemeen Nederlands Persbureau (ANP) (2006), www.anp.nl.
Laatst bezocht op 28-11-07.

Anderson (2003(2)), <http://www.sierra-leone.org/slnews2.html>.
Laatst bezocht op 28-11-07.

Central Intelligence Agency (CIA) (2006),
<https://www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/sl.html>.
[Laatst bezocht op 28-11-07](#)

De Beers (2007), www.debeersgroup.com.
Laatst bezocht op 28-11-07.

Ministry of health and sanitation [ministerie van gezondheid en sanitatie Sierra Leone] (2006-2007),
www.health.sl/drwebsite/publish/pages/salone_map.htm.
Laatst bezocht op 28-11-2007.

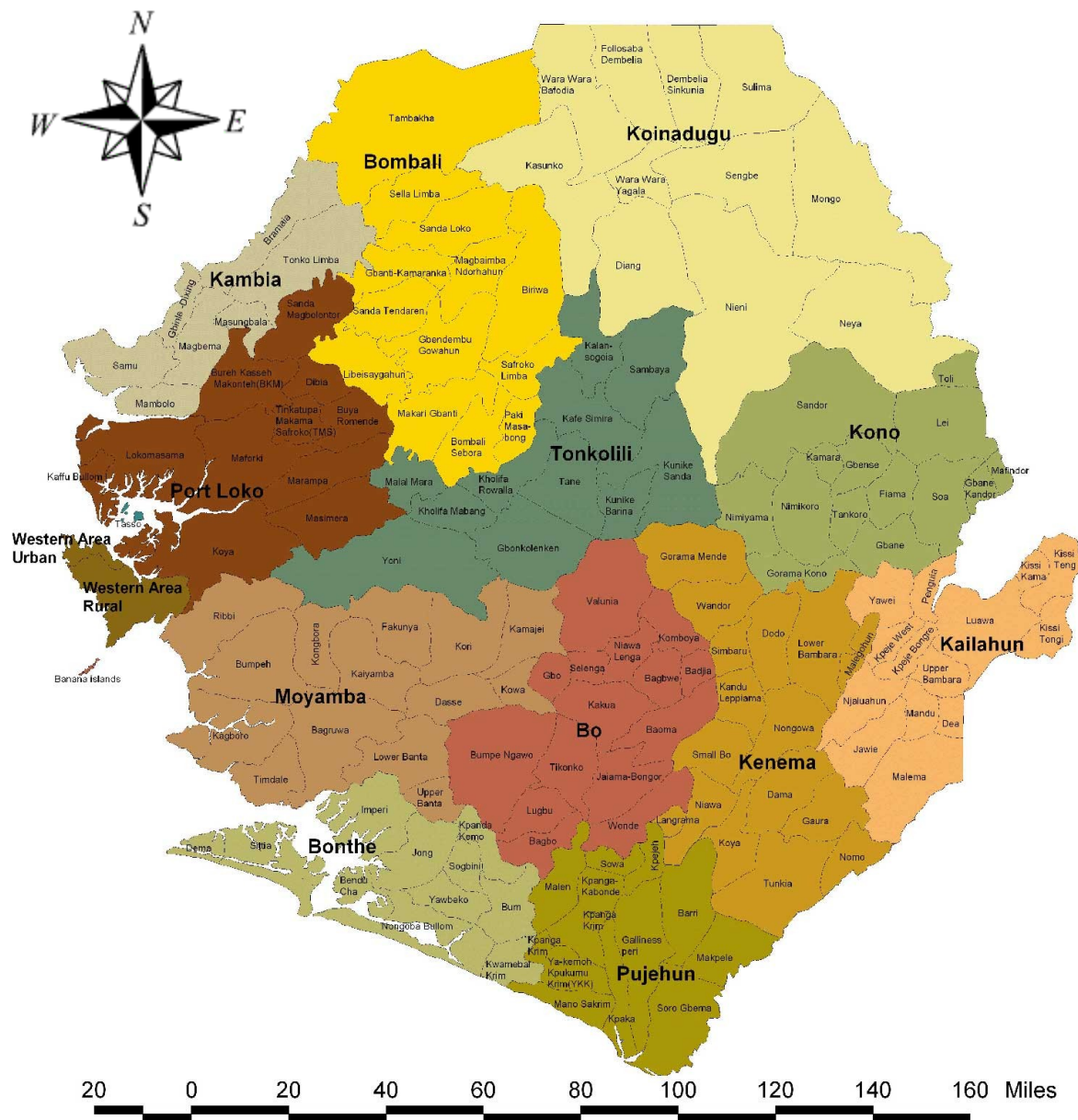
United Nations(UN) (2005), <http://www.un.org/Depts/dpko/missions/unamsil/index.html>.
Laatst bezocht op 28-11-07.

United Nations Development Fund for Women (UNDFW)(2006),
http://www.womenwarpeace.org/sierra_leone/sierra_leone.htm.
Laatst bezocht op 10-10-06.

Universität Hamburg (2004) "*Kriege und bewaffnete Konflikte in Afrika 2004*". Online op:
http://www.sozialwiss.uni-hamburg.de/publish/Ipw/Akuf/kriege_afrika.htm.
Laatst bezocht op 28-11-07.

Appendices bij Goggle.sl: Stereotypering en 'othering' in de nieuws-discourse over burgeroorlog van Sierra Leone.

Appendix 1. Kaart van politieke verdeling Sierra Leone in districten en subdistricten

Bron: Ministry of Health and Sanitation [ministerie van gezondheidszorg en sanitatie van Sierra Leone], 2006-2007

Appendix 2: Gebruikte ANP-nieuwsberichten

(bron: Lexis-Nexis, 2006)

Maand	nr	Titel artikel	Datum
2000 06	1	Hoofdpunten van het nieuws	1-6-2000
	2	VN Sierra Leone herovert strategisch kruispunt	2-6-2000
	3	Hoofdpunten van het nieuws	3-6-2000
	4	Levensverwachting Japanners het hoogst	5-6-2000
	5	Groot-Brittannië trekt volgende week troepen uit Sierra Leone terug	6-6-2000
	6	Londen wil embargo diamanten Sierra Leone	6-6-2000
	7	Blauwhelmen 'verplaatst' door SierraLeoonse rebellen	6-6-2000
	8	Rebellen beloven 21 blauwhelmen vrij te laten	7-6-2000
	9	Gevechten laaien op in noorden van Sierra Leone	7-6-2000
	10	AzG: tienduizend burgers ontluchten Kabala	8-6-2000
	11	Leger Sierra Leone neemt stad Lunsar weer in	8-6-2000
	12	Draskovic bondscoach Sierra Leone	10-6-2000
	13	Londen wil stopzetting EU-hulp aan Liberia	10-6-2000
	14	Britse soldaten lopen door fout malaria op in Sierra Leone	12-6-2000
	15	Amnesty: in 144 landen mensenrechten dagelijks geschonden	13-6-2000
	16	Vredesmissie Sierra Leone te gevaarlijk	14-6-2000
	17	Britten leiden leger op voor Sierra Leone	15-6-2000
	18	Hoofdpunten van het nieuws	15-6-2000
	19	Amnesty laakt oorlogsmisdaden tegenkinderen in Sierra Leone	17-6-2000
	20	Britse hulpverlener vrijgelaten door RUF-rebellen	19-6-2000
	21	Sierra Leone wil rebellenleider bij VN-tribunaal berechten	20-6-2000
	22	Nederlandse volksgezondheid behoort tot wereldtop	20-6-2000
	23	Asielzoekers uit Sierra Leone voorlopig toch niet uitgezet	20-6-2000
	24	Rebellen Sierra Leone heroveren stad Lunsar	21-6-2000
	25	Canada nog steeds de beste plek om te leven	29-6-2000
	26	Overzicht van zwaarste scheepsrampen	30-6-2000
2000 07	1	Blauwhelmen in Sierra Leone in hinderlaag gelokt	1-7-2000
	2	Veiligheidsraad wil versterking VN-missie in Sierra Leone	5-7-2000
	3	Veiligheidsraad doet diamanten uit Sierra Leone in de ban	6-7-2000
	4	Rusland stuurt voorlopig geen militairen naar Sierra Leone	7-7-2000
	5	Diamantgigant De Beers gooit roer radicaal om	12-7-2000
	6	VS houden versterking VN-missie in Sierra Leone tegen	12-7-2000
	7	Sierra Leone verbiedt uitvoer diamanten	14-7-2000
	8	VN bevrijden omsingelde militairen in Sierra Leone	15-7-2000
	9	Hoofdpunten van het nieuws	16-7-2000
	10	Handel eens over scherpe controle 'bloeddiamanten'	19-7-2000
	11	Patiënt met Lassakoorts overleden	26-7-2000
	12	Kindsoldaten vechten in burgeroorlog Sierra Leone	28-7-2000
	13	VS willen rebellenleider Sierra Leone berechten	28-7-2000

Maand	nr	Titel artikel	Datum
2000 08	1	VS dreigen met sancties tegen Liberia en Burkina Faso	1-8-2000
	2	VS weer bezig met val Milosevic	2-8-2000
	3	VS stemmen in met oprichting tribunaal Sierra Leone	14-8-2000
	4	Voedselgebrek bedreigt steeds meer Afrikanen	16-8-2000
	5	Liberia beschuldigd journalisten van spionage	20-8-2000
	6	Liberia sluit tv-ploeg op wegens spionage	21-8-2000
	7	'Neutraliteit VN-vredesmissies moet worden herzien'	23-8-2000
	8	'Liberia martelt tv-ploeg'	23-8-2000
	9	Britse soldaten gegijzeld in Sierra Leone	27-8-2000
	10	Gegijzelde Britten in Sierra Leone goed behandeld	28-8-2000
	11	Rechters Joegoslavië-Tribunaal buigen zich over Sierra Leone	30-8-2000
	12	Vijf Britse soldaten in Sierra Leone vrijgelaten	31-8-2000
2000 09	1	Rebellen stellen nieuwe eisen voor vrijlating Britten	1-9-2000
	2	Britse elite-eenheid para's naar Sierra Leone	5-9-2000
	3	Drie Italiaanse missionarissen in Guinee ontvoerd	7-9-2000
	4	Rebellen in Sierra Leone ontvoeren twee Italiaanse priesters	9-9-2000
	5	Doden door Britse bevrijdingsactie in Sierra Leone (Samenvatting)	10-9-2000
	6	Britse soldaat gedood tijdens bevrijdingsactie Sierra Leone	10-9-2000
	7	Britse troepen bevrijden gegijzelde collega's in Sierra Leone	10-9-2000
	8	Vluchtelingendrama in Guinee	11-9-2000
	9	Bijna duizend vluchtelingen in Guinee vrijgelaten	12-9-2000
	10	Staatshoofden werken aan oplossing voor vluchtelingendrama	13-9-2000
	11	Gijzeling Britten in Sierra Leone gevolg van 'beoordelings fout'	14-9-2000
	12	'Slachter van Sierra Leone' woont vredig in Londen	16-9-2000
	13	Weinig enthousiasme voor extra blauwhelmen Sierra Leone	20-9-2000
	14	India trekt militairen uit VN-macht in Sierra Leone terug	21-9-2000
2000 10	1	'Nederland moet leren van woestijnervaring Navopartners'	1-10-2000
	2	VN ruzien over berechting minderjarigen	7-10-2000
	3	Meer Britse militairen naar Sierra Leone	7-10-2000
	4	Zeker 18 doden door bombardementen op Guinee	10-10-2000
	5	Vijfhonderd Britse mariniers naar Sierra Leone	30-10-2000
2000 11	1	Gewonden bij rellen tegen uitgaansverbod in Sierra Leone	5-11-2000
	2	Nieuwe wapenstilstand voor Sierra Leone	11-11-2000
	3	Ex-dictator Sierra Leone zit vast in Gambia	23-11-2000
2000 12	1	Amnesty: Martelen van kinderen blijft een wereldwijd probleem	7-12-2000
	2	Amnesty International hekelt marteling van kinderen	8-12-2000
	3	VN: Liberia voedt oorlog Sierra Leone met diamanthandel	19-12-2000
2001 01	1	Liberia zegt banden met rebellen Sierra Leone te breken	14-1-2001
	2	Veiligheidsraad overweegt sancties tegen Liberia	25-1-2001

Maand	nr	Titel artikel	Datum
2001 02	1	VN evacueert tienduizenden vluchtelingen uit Zuid-Guinee	7-2-2001
	2	Lubbers probeert evacuatie vluchtelingen Guinee te redden	9-2-2001
	3	Lubbers bezoekt vluchtelingenkampen in Guinee	11-2-2001
	4	Lubbers pleit voor sancties tegen Liberia	12-2-2001
	5	Sierra Leone belooft hulp voor vluchtelingencorridor	13-2-2001
	6	Liberia wil VN helpen met vluchtelingen Guinee	15-2-2001
	7	Rebellen Sierra Leone zouden corridor ondersteunen	15-2-2001
	8	VN kunnen vluchtelingen Guinee eindelijk helpen	22-2-2001
2001 03	1	VN-sancties tegen Liberia wegens diamanthandel	7-3-2001
	2	Guinese vissers vinden ruim honderd lijken	18-3-2001
	3	Vluchtelingenkampen in Guinee blijken plots verlaten	22-3-2001
	4	Veiligheidsraad stuurt nog 7000 blauwhelmen naar Sierra Leone	30-3-2001
2001 04	1	VN-sancties tegen Liberia maandag van kracht	4-4-2001
	2	FAO: hongersnood bedreigt dit jaar 28 miljoen Afrikanen	9-4-2001
	3	Vluchtelingenstroom na nieuwe gevechten Sierra Leone	21-4-2001
	4	Bestrijding armoede gaat Wereldbank nog te langzaam	29-4-2001
2001 05	1	Guinese vluchtelingen trekken naar centrum van Guinee	11-5-2001
	2	Strijdende partijen Sierra Leone leggen wapens neer	16-5-2001
	3	'ABN amro kan meer doen om illegale handel diamanten te voorkomen'	23-5-2001
	4	Steeds meer dwangarbeid en mensenhandel in de wereld	25-5-2001
2001 06	1	Asielzoekers uit Tsjetsjenie kunnen weer terug naar huis	1-6-2001
	2	Nederland schenkt Nigeria 100 trucks	19-6-2001
	3	Fotograaf Kadir van Lohuizen wint Dick Scherpenzeel Fotoprijs	29-6-2001
2001 07	1	Leven in Noorwegen is top	5-7-2001
	2	Rebellen Sierra Leone werken weer mee aan ontwapening	16-7-2001
2001 08	1	Britse regering weigert Sierraleonense acteurs visum	7-8-2001
2001 10	1	Helft oorlogsdoden wereldwijd valt in Afrika	18-10-2001
2001 11	1	Aanwijzingen voor aanslag op bruggen in westen VS (Samenvatting)	2-11-2001
	2	Bin Laden verdiende miljoenen aan illegale diamantenhandel	2-11-2001
	3	Doden bij ongeluk VN-helikopter in Sierra Leone	8-11-2001
	4	'EU moet Afghanistan helpen bij wederopbouw'	27-11-2001
2001 12	1	VS zetten 39 organisaties op nieuwe terroristenlijst	7-12-2001
2002 01	1	Annan stemt in met oorlogtribunaal Sierra Leone	4-1-2002
	2	Hulshoff kandidaat-bondscoach Sierra Leone	5-1-2002
	3	VN-soldaten gedood door ongeval in Sierra Leone	7-1-2002
	4	Akkoord ondertekent over oorlogtribunaal voor Sierra Leone	16-1-2002
	5	Tienduizenden op de vlucht voor strijd Liberia	29-1-2002
2002 02	1	'Sovjet-onderhandelaar' Van Hoof nu man van 6 miljard	8-2-2002
	2	Smokkelaar oorlogsdiamanten vast in Brussel	14-2-2002
	3	'Banden tussen al-Qaeda en Russische wapenhandelaar'	16-2-2002
	4	'Hulpverleners misbruiken kinderen'	26-2-2002
	5	West-Afrikaanse leiders bijeen in Marokko	27-2-2002
2002 03	1	Rebellenleider Sierra Leone beschuldigd van moord	4-3-2002

Maand	nr	Titel artikel	Datum
2002 05	1	Vredig verloop verkiezingen Sierra Leone	14-5-2002
	2	Opstandelingen trekken op naar hoofdstad	14-5-2002
	3	Kabbah wint verkiezingen Sierra Leone	19-5-2002
	4	'Diamantsmokkel Antwerpen voor al-Qaeda'	23-5-2002
	5	Pakistan wil troepen terugtrekken uit VN-missie	23-5-2002
	6	'VN-rapport vernietigend over Antwerpse diamant'	24-5-2002
2002 06	1	Kamer verliest strijd over 'kindsoldaten'	13-6-2002
	2	Krijgsmacht mag 17-jarigen werven	25-6-2002
2002 07	1	Amerikanen overal ter wereld in VN-missies	1-7-2002
	2	'Strijd tegen terrorisme niet ten koste van democratie'	23-7-2002
2002 08	1	Brussel wil verbod op bloeddiamanten	8-8-2002
	2	Britse en drie Polen winnen Schork-prijs	8-8-2002
2002 09	1	Asielzoekers uit Sierra Leone kunnen naar huis	18-9-2002
2002 10	1	Feast for Peace brengt 180.000 euro op	30-10-2002
2002 11	1	Internationaal akkoord over weren bloeddiamanten	5-11-2002
2002 12	1	Rechters Sierra Leone tribunaal beëdigd	2-12-2002
	2	Wereldomroep traint Afrikanen met mobiele radioschool	2-12-2002
	3	Lubbers waarschuwd voor humanitaire crisis Ivoorkust	3-12-2002
2003 02	1	Meer dan 30.000 bewoners vluchten uit Liberia	18-2-2003
2003 03	1	Blair niet onder indruk van oppositie	1-3-2003
	2	Sierra Leone-tribunaal klaagt zeven verdachten aan	10-3-2003
	3	Voormalige rebellenleider Sierra Leone voor tribunaal	15-3-2003
2003 04	1	'Gemengd tribunaal moet in Irak elite berechten'	7-4-2003
	2	Waarheidscommissie begint verhoren in Sierra Leone	15-4-2003
	3	Rebellenleider komt om door aanslag in Ivoorkust	28-4-2003
2003 05	1	Bendeleider uit Sierra Leone neergeschoten	6-5-2003
	2	Meer mensen in Nederland voor gezinsvorming	6-5-2003
	3	'President Liberia herbergt terroristen'	15-5-2003
	4	President Liberia herbergt terroristen	15-5-2003
	5	Lubbers eist vertrek Liberiaanse president	19-5-2003
	6	Grotere kans criminaliteit nieuwe etnische jeugd	20-5-2003
	7	Meeste reisrisico's in Afrika, Midden-Oosten en Azië	22-5-2003

Maand	nr	Titel artikel	Datum
2003 06	1	President Liberia aangeklaagd voor oorlogsmisdaden	4-6-2003
	2	Rebellen Liberia naderen hoofdstad	5-6-2003
	3	Rebellen bedreigen opnieuw hoofdstad Liberia	6-6-2003
	4	VN staan handel in diamanten uit Sierra Leone weer toe	6-6-2003
	5	Taylor: intrekken aanklacht voorwaarde voor vrede	12-6-2003
	6	Liberiaanse president wil geen volgende termijn	15-6-2003
	7	Liberiaanse regering sluit bestand met rebellen	17-6-2003
	8	EU steunt Sierra Leone met 220 miljoen euro	19-6-2003
	9	Zwitserland bevriest tegoeden president Liberia	23-6-2003

Appendix 3. Geschiedenis Sierra Leone van kolonisatie tot burgeroorlog (uitgebreid)

3.1 (post-) koloniale tijd tot burgeroorlog

Het begin van de staat Sierra Leone wordt gekenmerkt door de stichting van Freetown in 1787 (Keen, 2005). Deze plaats ging als woonplaats dienen voor vrijgemaakte slaven, die aan de kant van de Britten mee vochten in de Amerikaanse onafhankelijkheidsoorlog van 1775 tot 1783. De stad was hiermee de eerste Britse kolonie in Afrika, en daarnaast de eerste moderne staat in Afrika ten zuiden van de Sahara (Pratt, 1999).

De grenzen van de staat zoals die nu bestaat zijn pas in 1896 officieel bepaald, toen het gebied onder koloniaal bewind kwam te staan van Groot-Brittannië. Het leger, de politie en andere instituties in Sierra Leone waren in deze periode in handen van de Britten (Sesay, 1993. in Keen, 2005 pg. 9). Hierdoor hadden de inwoners van Sierra Leone zelfs op lokaal niveau weinig macht tijdens de periode van kolonisatie.

Daarnaast werden de grondstoffen die in het land aanwezig waren als landbouwproducten, ijzer en diamanten op grote schaal geëxploiteerd door de Britten. De eerste diamanten uit Sierra Leone werden in 1930 ontdekt in het Kono-district en snel daarna, in 1938, werden diamanten het grootste exportproduct vanuit dit land (Pratt, 1999).

De Sierra Leoners verdienden hier echter weinig aan. Vanaf 1935 tot 1956 had het Britse bedrijf 'Sierra Leone Selected Trust' (SLST), dat onderdeel uitmaakte van het de Beers-kartel⁴⁴ zelfs het monopolie op het delven van diamanten, waarmee het verboden werd voor de Sierra Leoners zelf om diamanten te delven (Pratt, 1999). Doordat er desondanks door de bevolking op grote schaal diamanten werden gedolven, werd het monopolie van het SLST in 1955 opgeheven (Hall, 1970).

In politiek opzicht werd vanaf 1951 steeds meer macht van de Britten overgedragen aan gekozen Sierra Leoners, en in 1953 kwamen de eerste ministeries in handen van gekozen Sierraleonese leiders (Pratt, 1999). In 1958 waren bijna alle ministeries in handen van de Sierra Leoners, en in 1961 werd het land onafhankelijk, na 153 jaar onder Brits koloniaal bewind te hebben gestaan (DACO, 2004).

⁴⁴ De Beers kartel: het grootste bedrijf in diamantmijnbouw en diamanthandel op de wereld. Het bedrijf produceert ongeveer 40% van de wereldhandel in de edelsteen diamant (De Beers, 2007).

In de periode rond de onafhankelijkheid heerste een tendens van positivisme in het land. Het land zelf had geen voedseltekorten, en voldoende bebouwbaar land (Keen, 2005). Daarnaast werden er ziekenhuizen en wegen gebouwd (Pratt, 1999), en ontstond er een vrije perscultuur (Hayward, in Keen, 2005. pg. 14).

De eerste president van Sierra Leone was Milton Margai, die van 1958 tot zijn dood in 1964 het land regeerde. Deze man was tevens een van de oprichters van eerste politieke partij van Sierra Leone, de Sierra Leone People's Party (SLPP).

Na zijn dood begon de politieke cultuur in Sierra Leone in verval te raken. In de binnenlandse politiek werd de nadruk steeds meer op etnische achtergrond gelegd. Milton Margai werd opgevolgd door zijn broer Albert, die het land van 1964 tot de verkiezingen in 1967 regeerde.

Onder het bewind van Albert Margai kwam de nadruk in de politieke verhoudingen meer op de etnische achtergrond te liggen. De SLPP werd steeds meer een partij die de 'Mende' bevoorrechtte. De Mende is een van de twee grootste ethnische groepen in Sierra Leone, die vooral woonachtig was in de zuidelijke regio's.

Daarnaast was er in deze periode de opkomst van het APC (All People's Congress), net voor de onafhankelijkheid opgericht door Saika Stevens. Deze partij kreeg de meeste steun uit de noordelijke regio's. Deze regio werd vooral bewoond door de 'Temne', de andere grote ethnische groep in Sierra Leone (Barrows, in Keen, 2005, pg. 15).

De APC kwam in 1967 aan de macht, met Saika Stevens aan het hoofd. Onder deze man werd Sierra Leone een één-partij democratie. Een methode die hij gebruikte om dit te bewerkstelligen was intimidatie van de bevolking door politieagenten (Barrows, in Keen 2005 pg. 17). Daarnaast liet hij zijn politieke tegenstanders oppakken of vermoorden, met als gevolg dat deze partijen zich vervolgens terugtrokken uit de verkiezingen (Zack-Williams, 1999, pg. 144). Stevens was vanaf 1968 premier van Sierra Leone, en was vanaf 1971 tot zijn pensioen in 1985 leider van Sierra Leone (Keen, 2005).

In de periode dat Stevens aan de macht was, werd het economische verval van Sierra Leone steeds groter. Gevolgen hiervan waren hoge nationale schulden en een hoge werkloosheid onder jongeren. Daarnaast was het hoger onderwijs in handen van het APC. Het hoger onderwijs was alleen toegankelijk voor degenen die banden hadden binnen het APC.

De onvrede over het regeringsbeleid van Stevens en zijn opvolger, majoor-generaal Joseph Momoh (Keen, 2005), lijkt een goede basis te vormen voor de jongeren van Sierra Leone om de politieke opstand te steunen. Er wordt in de bronnen echter nergens gemeld dat deze jongeren het RUF-leger steunden.

3.2 Burgeroorlog (1991-2001)

De burgeroorlog begon met de aanvallen van het RUF (Revolutionary United Front), onder leiding van Foday Sankoh. Het RUF begon vanaf maart 1991 met de overname van dorpen en gebieden aan de oostgrens van Sierra Leone (Pratt, 1999).

Rond juli 1991, na aanvallen op de plaatsen Bo en Kenema, trok dit leger zich terug naar de Zuidoostelijke regio. De twee meest oostelijke districten van Sierra Leone, het Kailahun en het Kono-district, bleven onder bewind staan van het RUF-leger (CRS, in Keen, 2005, pg. 37). In september 1991 werd, onder het bewind van Momoh, een nieuwe constitutie aangenomen om een meer-partijenstelsel te stichten.

Het duurde echter vier jaar voordat er daadwerkelijk verkiezingen werden gehouden. In het voorjaar van 1992 werd een coup gepleegd door de National Provisional Revolutionary Council (NPRC), een groep jonge officieren van het Sierraleoonse leger. Hierbij dient vermeld te worden dat er binnen het leger een scheiding bestond tussen bataljons geleid door oudere officieren die steun betuigd hebben aan het APC en kleinere zelfvoorzienende commando-eenheden. Deze eenheden patrouilleerden voornamelijk in de oostelijke conflictzone, en stonden onder commando van jonge officieren (Keen, 2005).

Achterliggende reden voor de politieke overname was waarschijnlijk de groeiende politieke onvrede tegen het APC binnen de kleinere commando-eenheden. Deze onvrede werd mede veroorzaakt door de dood van de tegen het APC gekeerde kapitein Ben-Hirsch. Sommige jonge officieren waren tevens bang hun leven te verliezen in aanloop van de verkiezingen, en om die reden pleegden ze op 29 april 1992 een coup tegen de APC-regering (Keen, 2005). Het NPRC stelde kapitein Valentine Strasser aan als leider van Sierra Leone (Keen, 2005). Tot januari 1996 stond Sierra Leone onder militair bewind van het NPRC.

Aan het begin van het militaire regime kon het NPRC enerzijds rekenen op de steun van de studenten die vrijheid in het onderwijs nastreefden. Daarnaast werden ze gesteund door het RUF, omdat met hun actie de een-partijdemocratie van het APC werd onderworpen. Bij de coup werd door de beide legers samengewerkt om de APC uit hun macht te ontheffen.

Het RUF ging er daarbij mogelijk vanuit dat de instelling van de meerpartijdemocratie door de coup werd uitgesteld, en dat het RUF samen met de NPRC een regering gingen vormen (Keen, 2005).

De doelstellingen van NPRC en het RUF liggen echter volgens Strasser te ver uit elkaar, en om deze reden werd een overeenkomst voor staakt-het-vuren tussen beide partijen na de coup afgewezen door de NPRC. Sommige soldaten van het RUF voelden zich verraden door de NPRC. Ze waren gebruikt om het APC af te zetten, maar vervolgens werd het RUF genegeerd bij de vorming van een nieuwe regering (Keen, 2005. pg. 94-95).

Een andere factor die de scheur na de coup tussen de beide legers versterkte is mogelijk de SLPP. Voor de coup, in het begin van de oorlog, kreeg het RUF de steun van deze politieke partij, omdat zij tegen de APC, de rivaal van het SLPP, waren gekeerd. Daarnaast betuigde het RUF tevens de steun aan de SLPP. Na de coup distantieerde de SLPP zich echter van het RUF, en begon deze groep toenadering te zoeken tot de regering van het NPRC (Keen, 2005. pg. 95). Gevolg van deze gebeurtenissen was dat de leden van het RUF zich verraden voelden, door zowel de NPRC als de SLPP. Als reactie hierop werden leden van het RUF steeds agressiever in hun verovering van de diamantregio's, en maakten ze burgerslachtoffers in deze gebieden (DACO, 2004).

Of het echter alleen het RUF-soldaten waren die steeds agressiever werden, is niet helemaal duidelijk. In de periode waarin de NPRC aan de macht was, werd een soldaat van het regeringsleger die buitensporig gewelddadig gedrag vertoonde, door de regering gelijk gezien als een deserteur van het regeringsleger. Deze soldaten werden vervolgens door de NPRC gekenschetst als rebellen die hoorden bij het RUF-leger, zonder dat er een band tussen de soldaat en het RUF-leger was aangetoond (Keen, 2005).

Als reactie op de toenemende agressie in het land werd door de districtleiders van het Kono-district een beveiligingsleger ingesteld. De Civil Defence Forces (CDF), ook wel ‘Kamajors’⁴⁵ genoemd, werden aangesteld om de mensen in het gebied te beschermen tegen het geweld van het RUF.

Ondanks dat de CDF-soldaten in eerste instantie waren aangesteld om burgers te verdedigen tegen het RUF-leger alleen, werden de troepen in een later stadium van de oorlog tevens bewust ingezet tegen het regeringsleger van de NPRC (Pratt, 1999).

De lonen van soldaten voor het nationale leger van de NPRC daalden. Daardoor werd er steeds meer gebruik gemaakt van ongeschoolde jongeren in het NPRC-leger. Deze groep opereerde tegen lagere lonen dan de eerdere soldaten. Een gevolg hiervan was dat er steeds meer kinderen bij het nationale leger kwamen. Daarnaast had het NPRC-leger tevens een grote aantrekkingskracht op criminelen, die uit naam van het NPRC de inwoners van het Kono-district overvielen (Keen, 2005).

Het nationale leger verzwakte op deze manier steeds meer, en het RUF veroverde steeds meer gebieden in het oosten van Sierra Leone (Pratt, 1999). Tegen het begin van 1995 was het RUF-leger bijna bij de grenzen van Freetown aangekomen. Bij wijze van laatst middel om zijn leger te laten overwinnen, huurde Valentine Strasser de Executive Outcomes⁴⁶ (EO) in om het leger van de NPRC te trainen, en het RUF-leger terug te dringen naar Liberia (Pratt, 1999).

In juni 1995, een maand nadat EO in het land was gearriveerd, waren de RUF-soldaten uit de oostelijke regio's teruggedrongen (Pratt, 1999). Doordat het RUF was verbannen naar Liberia werd de internationale druk op het houden van verkiezingen steeds groter. Deze verkiezingen vonden in januari 1996 plaats en werden uiteindelijk in maart van dat jaar gewonnen door de SLPP, onder leiding van Ahmad Kabbah. Ondertussen werden de Civil Defence Forces getraind door de EO, om een verdedigings-macht te vormen tegen de teruggedrongen RUF-troepen (DACO, 2004).

⁴⁵ Mende voor ‘jagers’.

⁴⁶ Executive Outcomes: een Zuid-Afrikaans privéleger, ontstaan uit een elitegroep in het apartheid-leger, die later zijn diensten verleende aan verschillende bedrijven (zoals de Beers en Texaco) als beveiligingsbedrijf en daarnaast legers trainde in Afrika, ongeacht de ideologie van deze legers (Keen, 2005).

In de periode met de democratisch gekozen Kabbah aan de macht, van begin 1996 tot halverwege 1997, werd een verdrag gesloten met Nigeria om het in 1994 opgestelde defensiepact weer van kracht bij te zetten. De Nigeriaanse troepen werden onder andere ingezet bij de vredeshandhaving in Sierra Leone. Verder werd er in deze periode geprobeerd om tot een vredesovereenkomst te komen met het RUF (DACO, 2004). De vredesbesprekingen verliepen voorspoedig tot er op 25 mei 1997 een nieuwe coup wordt gepleegd.

In de periode voor de tweede coup verslechterde de samenwerking binnen het leger tussen de CDF en het regeringsleger. Dit kwam doordat de CDF, volgens de oud-regeringssoldaten, werden bevoordeeld door de regering ten opzichte van het nationale leger. Daarnaast moest het nationale leger in 1997 sterk inkrimpen, als gevolg van het vredesakkoord van Abidjan. Dit zou tot vele ontslagen leiden binnen het nationale leger.

Deze beide factoren, en de angst voor berechting van criminele daden onder het democratische bewind, leidde tot een opstand in het nationale leger die in 1997 uitmondde in een coup door een onderdeel van het leger, de Armed Forces Revolutionary Council (AFRC) (Keen, 2005). Er werden enkele honderden gevangenen vrijgelaten tijdens de coup, waaronder de toekomstige leider van de AFRC, majoor Johnny Paul Koroma.

Drie dagen na de coup sloot het RUF-leger zich aan bij dit AFRC-leger en werden in één dag de diamantgebieden weer ingenomen door het gecombineerde AFRC/RUF-leger (DACO, 2004). Vanaf 1 juni 1997 opereerde dit gecombineerde leger onder de naam 'People's Army'. Op deze dag riep Koroma zichzelf uit tot leider van Sierra Leone, met Sankoh, de leider van het RUF, als vice-president (DACO, 2004).

De coup duurde voort tot februari 1998, toen de ECOMOG-troepen uit Nigeria de legerleiding neersloegen in Freetown. Voorafgaand aan deze overname werden op 18 januari de diamantgebieden weer overgenomen door de Civil Defence Forces, in samenwerking met Nigeriaanse troepen.

In maart van dit jaar werd president Kabbah weer geïnstalleerd als president. In zijn nieuwe kabinet was een vertegenwoordiging van het RUF betrokken, om toekomstige vredesonderhandelingen te versoepelen. Daarnaast werd de leider van de taskforce van de ECOMOG aangesteld als baas van binnenlandse veiligheid in het land.

In navolging hierop werden de Civil Defence Forces en de verschillende bataljons van het regeringsleger onder toezicht van de ECOMOG gesteld. Er werd daarbij een begin gemaakt met de ontwapening van de verschillende legers die in het land actief waren. In juli keerde de door de Nigeriaanse troepen opgepakte oud-leider van het RUF, Foday Sankoh, terug naar Sierra Leone in afwachting van zijn proces (DACO, 2004).

De 'People's Army' was echter nog niet volledig uitgeschakeld door soldaten van de ECOMOG. In januari 1999 kwamen de troepen weer tot aan Freetown. Het RUF eiste vervolgens van de regering acht plaatsen in het kabinet en volledige amnestie van de leden van het RUF-leger, in de vredesovereenkomsten die hierop volgden in mei 1999. Dit verdrag werd door beide partijen ondertekend op 7 juli 1999 in Lomé, Togo, ondanks protest tegen de eisen van het RUF bij verschillende ministeries.

Op 1 november 1999 werd, in navolging van het vredesakkoord, het nieuwe kabinet gevormd, met 3 ministers en 4 onderministers die de AFRC en het RUF vertegenwoordigen (DACO, 2004).

Vanaf de ondertekening van dit vredesakkoord werd de inmenging van de VN in het conflict groter. Onder de naam UNAMSIL (United Nations Mission in Sierra Leone) werd 'getracht het land te ontdoen van de verschillende legers, en de ontwapening op gang te brengen'. In april stonden negen van de twaalf districten in het achterland onder bewind van deze VN-operatie. Het Kono-district, waar de grootste groep van het RUF-leger bivakkeerde, stond niet onder VN-bewind (DACO, 2004). De ontwapening van de troepen viel stil rond april 2000.

In de periode die hierop volgt, werden veel soldaten van de VN gegijzeld door het RUF-leger (Keen, 2005). In mei 2000 waren ongeveer 700 gegijzelde VN-medewerkers in handen van het RUF-leger. Veel van hen werden echter vrij snel weer vrijgelaten. Daarnaast hadden de West Side Boys 11 Britse soldaten gegijzeld.

In mei 2001 werd weer begonnen met de ontwapening van de troepen uit Sierra Leone, die tot januari 2002 duurde. Deze actie leidde tot de volledige ontwapening van de verschillende legers in Sierra Leone. Hiermee werd de officiële vrede in Sierra Leone bezegeld (DACO, 2004).

3.3 motieven RUF in de oorlog

In hoeverre het RUF vanuit een politiek of een economisch perspectief opereerde was onduidelijk. Aan de ene kant had de groep bepaalde gelijkheidsidealen. Aan de andere kant was het moment waarop de groep begon te opereren, net voor de mogelijke instelling van een meer-partijstelsel in 1991, voor sommigen het bewijs dat het RUF een autoritair, militair regime wilde instellen. Dit zou in contrast staan met de zaken die ze volgens hun idealen wilden verwezenlijken, namelijk meer macht naar de inwoners. De politieke idealen van de groep waren echter niet consistent, en sommige soldaten wisten niet voor welk doel ze vochten (Keen, 2005).

Het geweld tegen en de uitbuiting van de inwoners van de gebieden waar het RUF voornamelijk opereerde, was tevens een mogelijk bewijs dat niet alle leden binnen het RUF de burgers van Sierra Leone vertegenwoordigden (Keen, 2005).

Binnen het RUF waren tevens mensen die slechts vanuit economisch gewin aan de groep verbonden waren. Om aan inkomsten uit de diamant te komen, werden tijdens de burgeroorlog mensen vanuit het hele land verplicht in de diamantmijnen in het Kono- en Kailahun-district te werken, zonder daar loon voor te ontvangen.

Veel leden van het RUF hadden echter geen politieke (zoals Sankoh) of economische (zoals de diamantdelvers) beweegredenen. Het grootste gedeelte van het geweld dat in de oorlog door soldaten van het RUF is gebruikt, is te verklaren doordat de ‘werkloze jongere’ soldaten vernederd werden door de werkende bevolking, en hierdoor gefrustreerd waren geraakt. In de poging de rollen om te draaien werd vervolgens gebruik gemaakt van extreem geweld, tegen de bevolking die in eerste instantie de werkloze jeugd vernederde. Één van de methoden die hiervoor werd gebruikt door deze soldaten was het amputeren van ledematen, waardoor de geamputeerde hulpeloos werd. Daarnaast zochten deze jongeren tevens naar erkenning en respect, mede afgedwongen door het geweer.

Appendix 4. Beeldgeving van de oorlog in Sierra Leone als oorlog in Afrika (gedetailleerde verantwoording)

4.1 Verschillende 'talen van oorlog'

Door Myers et al. (1996) zijn verschillende soorten 'talen' onderscheiden om oorlogen in verschillende gebieden te kenmerken. Deze verschillende woordgroepen zijn de uitkomst van een vergelijking tussen de representatie van de burgeroorlog in het meer 'westerse' Bosnië en de 'other' Rwanda. Een van de conclusies van het onderzoek is dat in de representatie van Bosnië meer gebruik gemaakt wordt van de 'taal van burgeroorlog', en dat in het nieuws over de oorlog in Rwanda de 'taal van barbaarsheid' vaker wordt gebruikt. Vervolgens is er in het onderzoek van Myers et al. tevens een onderscheid gemaakt in het gebruik van 'de taal van etniciteit' tegenover de 'taal van stammen'. Het conflict in Bosnië werd hierbij meer gekenmerkt als een etnisch conflict, terwijl het conflict in Rwanda meer werd gerepresenteerd als een stammenconflict (Myers et al., 1996).

In deze paragraaf wordt gekeken in hoeverre er gebruik wordt gemaakt van deze 'talen' van oorlog in de berichtgeving over het conflict in Sierra Leone. Omdat de oorlog in Sierra Leone geen etnische achtergrond had, en het ook niet als zodanig is gerepresenteerd in het nieuws, zal de 'taal' van etniciteit of stammen, zoals beschreven in Myers et al, niet geanalyseerd worden in relatie tot Sierra Leone. In de diepere analyse van de nieuwstekst, beschreven in paragraaf 4.4, zal de mogelijke implicatie van etniciteit in het conflict wel meegenomen worden.

In het eerste deel van de paragraaf wordt geanalyseerd in hoeverre de berichtgeving over Sierra Leone gebruik maakt van 'taal van burgeroorlog', en voor welke groepen deze wordt gebruikt.

Hetzelfde zal aan de hand van de 'taal van barbaarsheid' gebeuren in de hierop volgende sub-paragraaf. Hierbij wordt uiteindelijk gekeken of de representatie van de oorlog in Sierra Leone meer vergelijkingen toont met de 'talen' die in verband met een 'Afrikaanse' oorlog worden gebruikt, in tegenstelling tot de talen die een 'westerse' burgeroorlog kenschetsen.

4.2. Taal van burgeroorlog (language of civil war)

De taal die volgens Myers et al. vooral wordt gebruikt om de burgeroorlog in Bosnië te kenschetsen is de ‘taal van burgeroorlog’. Binnen deze ‘taal’ wordt gebruik gemaakt van twee elementen die een bepaald idee weergeven over de mate van civilisatie in een oorlog. Enerzijds gaat het hierbij om het gebruik van woorden als 'commandanten' of 'leiders' bij het beeld geven van groepen in het nieuws. Dit staat in tegenstelling tot bijvoorbeeld 'bendes', een term die hoort bij de ‘taal van barbaarsheid’. Het andere element waar deze ‘taal’ uit bestaat, is het weergeven van ‘strategieën en tactieken’ in het nieuws. Uit dergelijke woorden blijkt een bepaalde vorm van beschaving, doordat er met deze woorden wordt geïmpliceerd dat er in ‘westerse’ burgeroorlogen gebruik wordt gemaakt van vooraf geplande en gecalculerde oorlogsvoering (Myers et al. 1996, pg. 29).

4.2.1. Leiders & commandanten

In de representatie van Sierra Leone kwamen de woorden 'leider' en 'commandant' naar voren uit de berichten, evenals andere termen die een hiërarchische militaire structuur aanduiden. Zoals in tabel 1 te lezen is, worden leiders en commandanten vaker in verband gebracht met de ‘westerse’ legers die binnen de oorlog vechten dan met Sierraleonese groepen. Onder de ‘westerse legers worden het VN-leger en het Britse leger verstaan. Van de groepen uit Sierra Leone worden leiders en commandanten in absolute zin het meest gerelateerd aan het RUF en de regering van Sierra Leone.

Het RUF wordt in de tekst echter juist verbeeld als een groep zonder duidelijke leider. Ondanks dat er in de tekst wordt gesproken over het feit dat het RUF commandanten heeft, evenals een (rebellens)leider Sankoh, worden de leiders van het RUF bijna alleen genoemd in relatie tot het feit dat ze gevangen zijn genomen (bijv. ANP 2000 07 2). Ditzelfde beeld van leiders in gevangenschap wordt tevens gebruikt bij oud-leider Strasser (ANP 2000 11 3) en bij de West Side Boys (o.a. ANP 2000 09 7).

Enerzijds wordt met het beeld van de ‘leiders in de gevangenis’ in het nieuws aangegeven dat de groep crimineel is. Deze criminalisering van bijvoorbeeld het RUF draagt vervolgens mogelijk weer bij aan de ‘rechtvaardiging’ voor westerse legers om in oorlog te vechten tegen het RUF (Lazar & Lazar, 2004). Dit beeld, in relatie tot criminalisering van groepen, wordt verder beschreven in paragraaf 6.3.1.

Anderzijds worden het RUF, de West Side Boys en de mogelijke legers die nog onder invloed staan van Strasser weergegeven als groepen zonder leiders. Door alleen te vermelden dat de leider gevangen is genomen, en vervolgens niet te verwijzen naar mogelijke nieuwe leiders, wordt het beeld gegeven dat de groep geen leider heeft op het moment dat het nieuws wordt gebracht. Alleen binnen de representatie van het RUF wordt gewezen op het feit dat ze op zoek zijn naar een nieuwe leider (ANP 2000 07 2). Er wordt echter in de latere berichtgeving niet vermeld wie deze leider vervolgens is geworden. Deze beelden van leiderloosheid passen in de theorie van Myers et al (1996).

Door de afwezigheid van leiders in de verslaggeving over Afrika wordt geïmpliceerd dat er minder samenhang en calculatie is in de acties die ondernomen worden door in dit geval het RUF, de West Side boys en het leger van Strasser.

Daarnaast wordt er in de berichtgeving over de West Side Boys getwijfeld aan het feit dat de leider van deze groep, F. Kalley, een 'echte' militaire leider is. Dit werd gedaan door zijn rang binnen de West Side boys van brigade-generaal in een bericht tussen haakjes te plaatsen (ANP 2000 09 5). De militaire structuur van de West Side Boys wordt hiermee in twijfel getrokken.

Bij de representatie van de regering van Sierra Leone worden ook beelden gegeven van leiders. In tabel 1 is te zien dat er in de berichtgeving relatief even vaak aan leiders van de regering wordt gerefereerd als aan leiders van de VN. De leiders van verschillende regerings-departementen van Sierra Leone komen echter vooral voor in het nieuws als bron bij een bepaalde beleidsverandering ten aanzien van de oorlog.

Bij de VN wordt bij beleidsveranderingen vaker gebruik gemaakt van 'woordvoerders' die dit nieuws brengen. Deze woordvoerder is geen leider van de VN, maar heeft in het nieuws wel dezelfde rol als de leiders van Sierra Leone en Groot-Brittannië. Hierdoor treedt er een vertekening op in het beeld dat geschetst is in tabel 1 ten aanzien van het aantal keren dat er aan een VN-leider wordt gerefereerd.

Het aantal keer dat er naar een leider van de VN verwezen wordt zal waarschijnlijk hoger zijn, als de leiders van de VN dezelfde rol zouden vervullen in het nieuws als de leiders van Sierra Leone en andere overheden.

4.2.2. Militaire eenheden

Naast de leiders is tevens gekeken of de militaire tak van de groepen wordt beeldgegeven als een militaire eenheid. Er is hierbij gekeken of groepen werden gekenmerkt in het nieuws door middel van termen die duiden op militaire eenheden binnen de groepen. Termen die de militaire eenheden aanduiden, zijn bijvoorbeeld het leger, militairen, milities, troepen, soldaten, offensief en een-macht (bijv. vredesmacht).

In tabel 1 is te zien dat dergelijke termen vooral worden gebruikt voor de ‘westerse’ legers in het conflict, evenals voor het regeringsleger van Sierra Leone. In de beeldvorming over het Sierraleoonse leger wordt vervolgens echter geïmpliceerd dat het leger geen homogeen geheel is en geen landelijk gestructureerde hiërarchie heeft. Dit wordt onder andere verbeeld doordat het regeringsleger uit een samenraapsel van verschillende kleinere legertjes bestaat (ANP 2000 06 17). Bij de westerse legers wordt aan de andere kant een beeld geschetst van een samenhangend leger, met een duidelijke structuur van leiderschap.

Het beeld van frictie binnen het nationale leger van Sierra Leone wordt versterkt door verschillende beelden van het privéleger van J. Koroma (ANP 2000 06 11) en van de West Side boys. Ze worden gezien als een groep oud-soldaten van het leger die zich tegen de regering heeft gekeerd (ANP 2000 08 9). Dit staat in contrast met het Britse leger en het VN-leger, die hun strategieën van hoger hand krijgen opgelegd door president Blair⁴⁷ (ANP 2000 09 5), of waarbij een landelijke generaal de missie leidt (ANP 2000 09 7; 2000 07 2).

In relatieve zin wordt het ‘westerse’ leger van Groot-Brittannië in het nieuws het meest gerelateerd aan een militaire structuur. Zoals in tabel 1 te lezen is, wordt er in 67% van de alinea's waarin de groep voorkomt, naar militaire eenheden of naar de legerleiders van het land of organisatie verwezen. Verder valt uit de tabel te concluderen dat de VN en de regering van Sierra Leone, inclusief het regeringsleger ongeveer evenveel, resp. in 36% en 33,5% van de alinea's, worden gerelateerd aan termen die refereren aan leiders of militaire eenheden binnen de oorlog.

⁴⁷ Tony Blair: president Groot-Brittannië van 1997 tot 2007.

Tabel 1. Taal van burgeroorlog: militaire structuur

Soort groep	Naam groep	Aantal alinea's waarin groep voorkomt	Leiders – commandanten	Militaire eenheden	Totaal militaire structuur	Percentage alinea's gerelateerd aan militaire structuur
Sierra Leone	West Side Boys	16	3	3	8	37,5%
	Regering Sierra Leone ²	113	14	27	38	33,6%
	Strasser	7	2	2	2	28,6%
	RUF	104	11	3	14	13,5%
	Rebellen ³	62	6	-	2	3,2%
	SLPA J Koroma	3	2	1	3	⁴
	milities ³	3	-	3	3	⁴
	Privelegertjes ³	1	-	1	1	⁴
Troepen ³	1	-	1	1	⁴	
Westers	Groot-Brittannië	91	21	50	61	67,0%
	VN	193	29	47	69	35,8%
	Nederland	25	5	2	6	24,0%
	VS	27	5	1	5	18,5%
	Rusland	4	1	3	3	⁴
Bron: ANP 06-2000 / 06-2002						
¹ leger/troepen/militie/militairen/soldaten/offensief/...-macht						
² regering en regeringsleger samengevoegd						
³ onbenoemde groep						
⁴ Komt in minder dan vijf alinea's voor. Is niet in verdere analyse meegenomen						

Bij de tegenstanders van westerse legers en het regeringsleger worden de voorgenoemde termen voor militaire eenheid bijna niet genoemd, en wordt gebruik gemaakt van termen die meer passen in een soort 'taal van rebellie' om legereenheden aan te duiden. Hier worden groepsnamen als 'rebellen' en 'opstandelingen' onder verstaan. In tabel 2 zijn de groepen opgesomd die aan de verschillende termen van rebellie worden gerelateerd. Bij de onbenoemde groepen rebellen en opstandelingen is de naam voor de groep zelf een term gerelateerd aan rebellie. In vergelijking met tabel 1 valt op dat de groep 'rebellen' daarnaast in zijn geheel niet wordt gerelateerd aan termen die een westerse militaire eenheid doen vermoeden. In geen enkele alinea is er bij de groep 'rebellen' sprake van een leger of een andere term, die wel wordt gebruikt om een militaire eenheid van een meer westers leger te benoemen.

Zowel het RUF als de West Side Boys worden veel minder aan de termen gerelateerd die worden gebruikt voor westerse militaire eenheden. Bij beide groepen wordt tevens vaker gebruik gemaakt van termen van rebellie. In het geval van het RUF wordt er in drie alinea's gebruik gemaakt van de 'westerse' terminologie voor een militaire eenheid, terwijl in 62 alinea's wordt verwezen naar groepstermen als rebellen.

Bij de West Side Boys wordt eveneens drie keer verwezen naar 'westerse' termen voor militaire eenheid, terwijl er in dertien van de zestien alinea's wordt verwezen naar termen van rebellie. Er is dus een verschil te zien in de legeraanduiding tussen het RUF en de West Side Boys enerzijds, en het Britse leger, de VN en in zekere mate de regering van Sierra Leone anderzijds.

Tabel 2. Taal van rebellie in militaire structuur				
Soort groep	Naam van groep	Totaal aantal alinea's	Totaal termen rebellie	Percentage van totaal
Sierra Leone	Rebellen ¹	62	62	100,0%
	West Side Boys	16	13	81,3%
	RUF	104	62	59,6%
	Inwoners Sierra Leone	18	1	5,6%
	milities ¹	3	1	2
	opstandelingen ¹	1	1	2
Bron: ANP 06-2000 / 06-2002				
¹ onbenoemde groep				
² Komt in minder dan vijf alinea's voor. Is niet in verdere analyse meegenomen				

Doordat dit verschil echter voorkomt tussen de strijders die in de oorlog gezien worden als tegenstanders van westerse groepen, is er waarschijnlijk meer sprake van een effect van de ‘rechtvaardiging’ van de oorlog voor de westerse lezers, dan van mogelijke post-koloniale beeldvorming die op alle groepen in het land wordt geprojecteerd.

De beelden van rebellie dragen in het nieuws vooral bij aan het weergeven van de ‘tegenstanders’ in het conflict als ‘andere, tegenovergestelde’ groepen van de westerse legers (Lazar & Lazar, 2004). De beelden van rebellie dragen tevens bij aan de ‘rechtvaardiging’ van westerse inmenging tegen deze groepen. Dit komt doordat met dergelijke termen een bepaalde ideologie wordt geïmpliceerd. Door de tegenstanders wel aan een ideologie te verbinden wordt het beeld gegeven dat de rebellen worden gedreven door politieke macht. De ‘westerse’ legers worden echter vooral verbonden aan niet-ideologische termen, waardoor het in het nieuws lijkt dat de westerse groepen worden gedreven door universele waarden als vrede (Lazar & Lazar, 2004).

4.2.3 Tactieken en strategieën

Het derde onderdeel van de ‘taal van burgeroorlog’ bestaat uit het weergeven van de verschillende strategieën en tactieken die de strijdende groepen volgens het nieuws hebben gebruikt. Hierbij dient vermeld te worden dat de termen zelf in de nieuwstekst weinig voorkwamen.

Het woord ‘strategisch’ kwam in het nieuws twee keer voor, in relatie tot een groep uit Sierra Leone. De term ‘tactisch’ werd helemaal niet gebruikt in de tekst. Om deze reden is er in de nieuwstekst gekeken of er acties van de verschillende groepen in het nieuws voorkomen, die mogelijk van te voren bedacht zijn, en daarmee een vorm van strategie impliceren.

De ene keer werd de term ‘strategisch’ in verband gebracht met Strasser, die ‘documenten bij zich droeg met daarop *strategisch* gelegen plaatsen’ toen hij werd opgepakt (ANP 2000 11 3). De andere keer werd dit woord verbonden met het regeringsleger, dat de ‘strategisch belangrijk gelegen stad Lunsar opnieuw [had] ingenomen’ (ANP 2000 06 11). Strasser werd gevangen genomen voordat hij gebruik kon maken van zijn ‘documenten met strategisch gelegen plaatsen’. De strategie die Strasser voor ogen had kon hij niet meer uitvoeren. In het andere artikel, dat bericht over de herovering van Lunsar, valt op dat de strategie die gebruikt is door het regeringsleger mogelijk niet toereikend was.

In het nieuwsbericht waarin wordt vermeld dat de strategische stad Lunsar door het regeringsleger is heroverd, wordt in de tweede alinea gemeld dat:

“Eind vorige maand hadden regeringstroepen Lunsar ook al even in handen. Ze waren echter gedwongen zich na twee dagen terug te trekken omdat ze bijna door hun munitie heen waren. Na nieuwe gevechten slaagden ze erin de stad opnieuw te veroveren”, aldus een legerwoordvoerder (ANP 2000 06 11).

Deze tekst impliceert dat er de vorige keer een strategische fout is begaan. Door te vermelden dat het regeringsleger 'door de munitie heen was', wordt er gesuggereerd dat ook deze keer het regeringsleger een fout kan hebben gemaakt, waardoor ze de stad weer zouden verliezen. Zowel Strasser als het regeringsleger van Sierra Leone waren blijkbaar wel in staat een bepaalde strategie te bedenken, maar niet capabel genoeg om de strategie volledig tot uitvoering te brengen.

Er is vervolgens gekeken naar de doelen die de legers voor ogen hadden met een militaire of een diplomatieke strategie. Met een militaire strategie wordt een strategie bedoeld, waarop een militaire actie volgt. Een voorbeeld hiervan is het voornemen om een gebied in te nemen. Als er echter alleen vermeld staat dat bepaalde groepen met elkaar in gevecht zijn, zonder dat er verwezen wordt naar een specifieke actie, dan wordt deze actie niet als een militaire strategie gezien.

Een diplomatieke strategie is een strategie om een bepaald doel te bereiken, zonder dat hierbij gevochten wordt en waarbij de nadruk ligt op diplomatieke acties. Voorbeelden hiervan zijn de vredesbesprekingen tussen verschillende strijdende groepen in de oorlog, maar ook het opstellen van eisen door de West Side Boys in ruil voor de vrijlating van gijzelaars (ANP 2000 09 1).

Tevens is er geanalyseerd of er een verschil te zien is in de einddoelen die de groepen met hun acties voor ogen hadden. In tabel 3 is te zien dat binnen deze acties bij sommige groepen militaire strategieën vaker worden geïmpliceerd, terwijl bij anderen de meer diplomatieke strategieën de overhand hebben.

Tabel 3. Taal van burgeroorlog: strategieën en tactieken

Soort groep	Naam groep	Aantal alinea's waarin groep voorkomt	Militaire strategieën en tactieken	Diplomatieke strategieën en tactieken	Vermeldingen militaire strategieën / tactieken ⁴	Vermeldingen diplomatieke strategieën / tactieken ⁴
Sierra Leone	West Side boys	16	8	4	50%	25%
	Regering Sierra Leone ²	113	17	44	15%	39%
	Strasser	7	3	-	43%	0%
	RUF	104	56	24	54%	23%
	Rebellen ¹	65	33	9	51%	14%
	strijders ¹	7	2	1	29%	14%
	Politie	2	2	-	3	3
	groepen ¹	4	1	-	3	3
	overvallers ¹	2	1	-	3	3
Westers	Groot-Brittannië	91	36	14	40%	15%
	VN	193	49	46	25%	24%
	VS	27	2	9	7%	33%
	Rusland	4	2	-	3	3

Bron: ANP 06-2000 / 06-2002

¹ onbenoemde groep² Inclusief regeringsleger³ Komt in minder dan vijf alinea's voor. Is niet in verdere analyse meegenomen⁴ Percentage van het totaal aantal alinea's waarin de groep staat vermeldt

Er is echter geen zichtbaar verschil tussen de westerse groepen in de oorlog en de groepen uit Sierra Leone. Sommige groepen, zoals het RUF, de 'naamloze' rebellen en de West Side Boys, maar ook Groot-Brittannië worden in het nieuws meer gerelateerd aan militaire strategieën. De regering van Sierra Leone en de VS worden daarentegen weer meer aan diplomatieke strategieën verbonden. De VN wordt in het nieuws als enige groep aan beide soorten strategieën ongeveer even vaak gerelateerd.

De manier waarop de geïmpliceerde tactieken in het nieuws beschreven staan, verschilt per groep. Bij de gijzelingen door de West Side Boys wordt bijvoorbeeld geïmpliceerd dat er geen strategie aan de ontvoering van de Britten vooraf ging. De ontvoering wordt in de eerste plaats afgedaan als een incidentele fout van de Britten. Volgens het nieuws was 'de commandant van de Britse patrouille afgeweken van de geplande route en [had hij] een omweg via gevaarlijk gebied gemaakt' (ANP 2000 09 11). Doordat de West Side Boys niet van te voren konden weten dat de Britse commandant een fout zou maken, moest het dus wel een spontane actie zijn geweest. Er ging schijnbaar geen van te voren bedachte strategie aan de ontvoeringen vooraf.

In tabel 4 is gekeken in hoeverre het niet laten zien van de doelen die een groep met de geïmpliceerde strategieën voor ogen heeft, ook wordt weergegeven bij andere legers uit Sierra Leone, in vergelijking met de twee belangrijkste 'westerse' legers. Zoals in de tabel te zien is, refereert het nieuws bij de westerse groepen vaker aan een einddoel voor een geïmpliceerde strategie dan bij de Sierraleoonse groepen.

<i>Tabel 4. Doelen van de acties weergegeven in het nieuws, per groep</i>					
Soort groep	Naam van groep	Diplomatiek doel van strategie	vermeldingen diplomatieke strategieën ¹	Militaire doel van strategie	vermeldingen militaire strategieën ¹
Sierra Leone	Regering Sierra Leone	16	36%	6	35%
	RUF	2	8%	15	27%
	Rebellen	2	22%	11	33%
Westers	Groot-Brittannië	8	57%	26	72%
	VN	31	67%	35	71%
Bron: ANP 06-2000 / 06-2002					
¹ Percentage van het totaal aantal alinea's waarin de groep staat vermeldt					

Er is tevens een verschil te zien tussen de soort doelen van het RUF-leger, de onbenoemde rebellen en de West Side Boys enerzijds, en het leger van Groot-Brittannië, Sierra Leone en de VN anderzijds. Bij de westerse groepen wordt gebruik gemaakt van beelden als ‘vrede’ en ‘het herstellen van de veiligheid’. De tegenstanders van de westerse inmenging worden niet weergegeven in combinatie met deze beelden. Hierdoor wordt het beeld geschetst dat de ‘andere’ groepen deze waarden niet nastreven (Lazar & Lazar, 2004).

Het VN-leger en het regeringsleger van Sierra Leone worden vooral verbeeld als legers die vrede nastreven als einddoel van het conflict. Bij het leger van de VN wordt voornamelijk het beeld gegeven van een strijdmacht die door middel van ontwapening ervoor moet zorgen dat de gesloten vredesovereenkomst van Lomé wordt uitgevoerd door het regeringsleger van Sierra Leone en het RUF (o.a. ANP 2000 06 2; 2002 01 3).

Bij het regeringsleger wordt tevens vooral als doel van de acties gegeven dat ze vrede willen in het land. Daarbinnen overheerst echter het beeld dat deze groep zelf niet in staat is de vrede te bewaren (ANP 2000 06 2), en daarvoor gedeeltelijk afhankelijk is van de hulp van westerse legers die in de oorlog vechten. Een voorbeeld hiervan is de training van Sierraleonense soldaten door Britse militairen (o.a. ANP 2000 06 17; 2000 09 5). Er wordt, door dit feit in het nieuws te melden, het beeld gegeven dat het leger van Sierra Leone blijkbaar niet in staat is een eigen leger op te leiden, en daarmee zelf de vrede te bewaren.

Daarnaast wordt met hetzelfde bericht weergegeven dat het Britse leger in het land is om veiligheid te creëren door het leger van Sierra Leone op te leiden. Een ander doel van de Britse militairen in het conflict is het bevrijden van de eigen troepen, gegijzeld door de West Side Boys. Binnen de representatie van deze gijzeling ligt de focus vooral op de bevrijdingsactie door een ‘elite-eenheid parachutisten’ die de gegijzelde Britse soldaten moesten bevrijden (o.a. ANP 2000 09 2; 2000 09 5). Er wordt in het nieuws bijna niet ingezoomd op de door de West Side Boys gegijzelde soldaten. Met dit beeld wordt vervolgens weergegeven dat Sierra Leone blijkbaar niet veilig is, en dat Groot-Brittannië zelf moet zorgen voor de veiligheid van de eigen soldaten, door het gebrek aan regeringsleger in Sierra Leone zelf.

De beelden van vrede en veiligheid worden niet aan het RUF, de West Side Boys en de rebellen verbonden. Er wordt bij het RUF en bij de onbenoemde rebellen wel gesproken over het feit dat ze het vredesakkoord hebben getekend. Dit wordt in de tekst echter direct verbonden aan het beeld dat ze zich er niet aan hielden (ANP 2000 08 3). Daarnaast wordt weergegeven dat het RUF slechts meewerkte met het vredesoverleg, omdat ze daarmee

konden profiteren van de diamantmijnen waarover ze als gevolg van het vredesakkoord de macht hadden gekregen (ANP 2000 09 5).

Er wordt bij deze groepen daarnaast gebruik gemaakt van de stereotype uit het postkolonialisme, dat geweld de normale manier voor de ‘ander’ is om politieke onenigheid op te lossen (Saïd, 1978, pg. 49). Dit beeld wordt zowel bij het RUF, als bij de rebellen en de West Side Boys gebruikt.

Bij politieke onenigheid wordt volgens het nieuws door deze groepen vrijwel direct overgegaan tot gijzeling. Zo werden als gevolg van onenigheid over het vredesakkoord ‘meer dan 500 VN-medewerkers ontvoerd’ door het RUF. Hier wordt in totaal veertien keer naar verwezen in de nieuwstekst (o.a. ANP 2000 07 2). Bij de rebellen wordt ditzelfde beeld van gijzeling als gevolg van onenigheid over het vredesakkoord tien keer in het nieuws vermeld. Bij de West Side Boys was het uiteindelijke doel van de gijzeling van Britse soldaten volgens het nieuwsbericht dat of de Britse regering of de Sierraleoonse regering hun eisen inwilligde. De eisen van de West Side Boys zijn voedsel, medicijnen en de vrijlating van één van hun leiders (ANP 2000 08 10) en daarnaast een wijziging in het vredesakkoord (ANP 2000 09 1).

In het ANP-nieuws wordt verder het beeld gegeven dat het RUF niet meer mee wil werken aan de ontwapening, uit protest tegen aanvallen van het regeringsleger (ANP 2001 07 2). Dit past in het stereotype van ‘strijd als oplossing voor politieke onenigheid’, doordat hiermee wordt geïmpliceerd dat het RUF bewapend wil blijven. Met dit beeld wordt verder geïmpliceerd dat het RUF in een vergeldingsactie tegen het regeringsleger deze wapens kan gebruiken (ANP 2001 04 3).

4.3 Taal van barbaarsheid (*language of savagery*)

Gebruik van deze ‘taal van barbaarsheid’ zou, in combinatie met het gebruik van onder andere tribale verbeeldingen en categorisering, kunnen leiden tot de productie van de gedachte van primitievere ‘anderen’ in de nieuwsberichtgeving over Sierra Leone. Woorden die gebruikt worden om deze barbaarsheid in het conflict te verbeelden, zijn ‘bloedig’, ‘bendes’, ‘terreur’ en ‘orgie’⁴⁸ (Myers et al., 1996, pg. 28).

⁴⁸ ‘Orgie’ werd van deze termen niet in de nieuwstekst gebruikt, en is daarom verder ook niet in de tekst geanalyseerd.

<i>Tabel 5. taal van barbaarsheid naar groep, thema</i>		
Term	Groep/thema	Aantal alinea's waarin groep/thema in verband wordt gebracht met term
Bloedig	Burgeroorlog	10
	Diamanten	5
	RUF	4
	Regering Sierra Leone	2
	rebellenleiders	1
Bendes	RUF	10
	Bendes (ongenoemd)	4
Terreur	Diamanten	3
	RUF	5
	Bendes (ongenoemd)	3
	Gewapende groepen	1
Aanvullingen		
Wreed	Burgeroorlog	5
	Tribunaal	1
	RUF	6
	Bendes	1
Gruwelijk	Burgeroorlog	4
	Tribunaal	4
	RUF	1
	Strasser	1
	Groepen	1
	Bendes	1
Bron: ANP 06-2000 / 06-2002		

4.3.1. Bloedig

De eerste term uit de 'taal van barbaarsheid', die is geanalyseerd in deze paragraaf, is de term 'bloedig'. In totaal wordt de term 'bloedig', en verwijzingen hiernaar, 16 keer genoemd in de berichtgeving. Enerzijds wordt deze term gebruikt in de situatieschets van de burgeroorlog. De term wordt gebruikt om aan te geven dat het een 'bloedige' burgeroorlog was (o.a. ANP 2000 07 3). In de oorlog werd vervolgens een 'bloedige' strijd gevoerd tussen de regering en het RUF (ANP 2000 07 13).

In een toneelstuk met artiesten uit Sierra Leone wordt er hierop aansluitend ‘afgevraagd wat er gaat gebeuren met het land als de 'bloedbaden' ophouden’ (ANP 2001 08 1). Daarnaast wordt het einde van de burgeroorlog gezien als het einde aan ‘tien jaar lang bloedvergieten’ (ANP 2002 05 3). Binnen het proces dat tot vrede leidde, heeft ‘de regering [...] zich positief uitgelaten over de inzet van de rebellen om het 'bloedige' conflict te beëindigen’(ANP 2000 11 2).

Met het kenmerken van de oorlog als ‘bloedig’, wordt de term verbonden met alle groepen die in de oorlog vechten. In plaats van de term specifiek aan een bepaalde groep te verbinden, wordt de term bloedig indirect verbonden met zowel het RUF-leger, als het regeringsleger en andere legers die oorspronkelijk een rol speelden in de burgeroorlog, zoals het leger van Strasser en de SLPA. De term ‘bloedig’ wordt daarnaast in vier alinea's direct in verband gebracht met acties van het RUF-leger, al dan niet in relatie tot de gevechten met het regeringsleger van Sierra Leone (ANP 2000 07 13).

Anderzijds wordt de term gebruikt in verband met de diamanten die door de rebellen in de burgeroorlog gewonnen zijn. Er wordt in totaal vijf keer naar ‘bloeddiamanten’ verwezen. De term ‘bloeddiamanten’ wordt in het nieuws echter alleen in verband gebracht met de buitenlandse handelaren die al dan niet handelden in diamanten uit Sierra Leone (ANP 2002 05 6), en niet met Sierraleoonse groepen als het RUF. In andere nieuwsartikelen wordt echter wel duidelijk gemaakt dat het vooral het RUF was die in diamanten uit Sierra Leone handelde (ANP 2000 07 3).

4.3.2 Bendes en terreur

Daar waar de term 'bloedig' vooral gebruikt werd in verband met de situatie in de burgeroorlog, werden de andere termen binnen de ‘taal van barbaarsheid’ van Myers et al. meer gebruikt in relatie met de groepen die een rol speelden binnen het conflict.

De term ‘bendes’, de Nederlandse vertaling van het oorspronkelijke ‘gangs’, kwam in de nieuwsberichten veertien keer voor in relatie tot een groep uit Sierra Leone. Hiervan werd de term in tien gevallen aan het RUF gekoppeld, en in vier gevallen werd de term aan een niet in de nieuwstekst genoemde ‘bende’ gelinieerd. Aan bepaalde eigenschappen van de onbenoemde bendes, zoals dat ze diamanten delven en daar wapens van kopen (o.a. ANP 2001 01 2), valt echter op te maken dat in de berichtgeving naar groepen binnen het RUF wordt verwezen.

Opvallend in de tekst is dat ‘bendes’ meer worden gerelateerd aan de term ‘terreur’ dan andere groepsnamen als rebellen of legers. In totaal werd de term ‘bendes’ zeven keer in relatie gebracht met terreur. In drie gevallen werd hierbinnen gerefereerd aan het RUF, zoals ‘RUF-bendes terroriseren Sierra Leone’ (ANP 2000 10 3; ANP 2000 11 2). In de overige vier alinea's werd de term verbonden aan onbenoemde ‘bendes’. In totaal werd het RUF-leger in 5 alinea's verbonden met de term ‘terreur’, en werd de term tevens een keer verbonden met onbenoemde gewapende groepen.

Het RUF verhandelt volgens het nieuws verder diamanten met al-Qaeda in ruil voor wapens (ANP 2002 05 6). Al-Qaeda, het bekendste ‘terreurnetwerk’ in de wereld, is in onze tijd enigszins synoniem komen te staan voor ‘terreur’. Met een verband tussen Al-Qaeda en het RUF wordt geïmpliceerd dat het RUF onderdeel uitmaakt van een terreurorganisatie.

4.3.3. Aanvulling op taal van barbaarsheid

Naast de elementen van de ‘taal van barbaarsheid’, zoals beschreven in Myers et al., zijn er tevens andere termen die verwijzen naar morele degradatie bij de acties van de verschillende legers in de burgeroorlog van Sierra Leone. Er is gekeken naar de termen ‘wreed’, ‘gruwelijk’, ‘brut’, ‘gewetenloos’, ‘genadeloos’, ‘beestachtig’ en ‘onbeschaafd’, en vervoegingen van deze termen (naar Lazar & Lazar, 2004) om te kijken in hoeverre morele degradatie bij de groepen in oorlog wordt geïmpliceerd. Van deze termen kwamen ‘gruwelijk’ en ‘wreed’ wel voor in de ANP-berichten en de andere termen niet.

De termen ‘wreed’ en ‘gruwelijk’ worden, evenals de term ‘bloedig’, voornamelijk in relatie met gebeurtenissen gebruikt, en niet gerelateerd aan groepen. In het nieuws werden de termen vooral gebruikt als kenmerken van de burgeroorlog, om daarmee de algemene situatie te schetsen. Gevolg hiervan is dat, net als bij het kenmerken van de burgeroorlog als ‘bloedig’, op deze manier de termen indirect aan alle groepen worden verbonden die in burgeroorlog met elkaar zijn.

Met de termen ‘wreed’ en ‘gruwelijk’ wordt aangegeven op welke manier het RUF, en sommige andere groepen, immoreel te werk gingen in hun acties (o.a. ANP 2000 06 21). Een voorbeeld van een andere groep die tevens ‘gruweldaden’ heeft begaan, was het regeringsleger in de tijd dat Strasser de leider van Sierra Leone was (ANP 2000 09 12).

De termen worden verder gebruikt om aan te geven waarvoor zowel Sankoh als andere oorlogsmisdadigers bestraft zouden moeten worden in het VN-tribunaal. Deze verdachten staan terecht bij het VN-tribunaal van Sierra Leone voor de 'wreedheden' en 'gruweldaden' die begaan zijn in de burgeroorlog (o.a. ANP 2000 10 2; ANP 2000 08 11). Er wordt hierbij niet vermeld om welke 'wreedheden' en 'gruweldaden' het vervolgens gaat, terwijl deze mogelijk de beeldvorming rond het proces bij de lezer van het bericht mogelijk zouden kunnen beïnvloeden. Er is daarentegen gekozen om de verdachten alleen beeld te geven als mensen die onbeschaafde acties op hun geweten hebben.

4.4 Gebruik van tribale beelden over Rwanda in representatie Sierra Leone

4.4.1. Inleiding

Naast de verschillende 'talen van oorlog' wordt in de berichtgeving over Sierra Leone ook gebruik gemaakt van beelden die volgens Myers et al. aan tribale verbeeldingen verbonden kunnen worden. Deze beelden zijn geanalyseerd, aangezien er wel mogelijke verwijzingen naar stammenverbanden geïmpliceerd kunnen zijn in het nieuws. Hiermee wordt de beeldvorming rond Sierra Leone als oude kolonie bevestigd door het herhalen van koloniale beelden uit het verleden, die volgens het nieuws nog steeds een rol spelen in de hedendaagse samenleving. Er zijn volgens Myers et al. grofweg twee onderdelen van tribale beeldvormingen te onderscheiden die in het nieuws worden gebruikt. Dit zijn de tribale categorisering van verschillende groepen uit het land in Afrika en de implicatie van primitievere wapens die door de verschillende strijdende groepen gebruikt worden.

4.4.2. Tribale categorisering

In het artikel van Myers et al. gaat het, bij de representatie van tribale beelden, in de eerste plaats om de tribale tweedeling die volgens het nieuws ten grondslag ligt aan het conflict in Rwanda. Hierbij wordt het conflict gezien als een conflict tussen de 'Hutu-stam' en de 'Tutsi-stam'. In de berichtgeving worden aan beide groepen vervolgens tegenovergestelde fysieke eigenschappen verbonden. Een voorbeeld hiervan is dat het volk van de ene stam 'lang' zou zijn, en van het andere volk 'kort' (Myers et al., 1996, pg. 34-35).

Zoals in de inleiding van de vorige paragraaf en in hoofdstuk 3 te lezen is, werd de burgeroorlog in Sierra Leone niet als een stammenconflict gezien. In de berichtgeving van het ANP werd verder ook niet verwezen naar mogelijke eigenschappen waarin de ene groep van een andere te onderscheiden was op basis van fysieke eigenschappen.

Het zou echter wel kunnen zijn dat beelden die bij stammen horen, aan de groepen in Sierra Leone worden verbonden. Om te analyseren of er bij de representatie van groepen mogelijk gebruik wordt gemaakt van tribale beelden, is gekeken naar de eigenschappen die aan stammen verbonden zijn. Hiervoor is gebruik gemaakt van de classificatie van traditionele samenlevingen door Service (1971), bewerkt voor de archeologie (Renfrew & Bahn, 2000, pg. 175).

Deze classificatie is gekozen, omdat hierbinnen een beeld wordt gegeven van verschillende soorten samenlevingsvormen in het verleden en welke kenmerken deze samenlevingsvormen hebben. Er wordt vervolgens in deze scriptie geanalyseerd hoe bij het beeld geven van hedendaagse groepen uit Sierra Leone in het nieuws gebruik wordt gemaakt van dezelfde kenmerken. Een van de kenmerken van tribale samenlevingen (segmentary societies) is, dat ze bestaan uit relatief kleine groepen landbouwers, van hoogstens een paar duizend inwoners per dorp. Religieuze uitingen in deze stammen zijn gebaseerd op rituelen, die op basis van een seizoenskalender worden uitgevoerd (Renfrew & Bahn, 2000).

In het nieuws wordt naar deze kenmerken verwezen in de representatie van de naar Guinee gevluchte Sierra Leoners in Guinee willen blijven. Dit zou, volgens het nieuws, geen probleem moeten zijn, omdat ‘de Sierra Leoners en Guineeërs [...] aan weerszijde van de grens hetzelfde dialect, dezelfde gewoonten en dezelfde landbouwmethoden [hebben]’(ANP 2001 05 1). In dit bericht wordt getoond dat de mensen die in het grensgebied leven blijkbaar de natie niet als samenlevingsvorm zien, maar dat ze een soort van staatsvorm hebben op een kleinschaliger niveau.

Daarnaast wordt, door te wijzen in het artikel op de landbouwmethoden, geïmpliceerd dat de samenlevingsvorm in het grensgebied op een ruraal niveau bevindt. Door vervolgens te vermelden dat in het grensgebied dezelfde landbouwmethoden worden gebruikt, wordt tevens het beeld gegeven dat deze bewoners van het grensgebied blijkbaar andere landbouwmethoden hebben dan in andere gebieden, mogelijk op een ‘traditioneler’ niveau dan in westerse gebieden. Door de voertaal te omschrijven als een dialect, wordt ook verwezen naar een lokaler niveau waarop de mensen in het grensgebied samenleven.

Verder wordt er in dit nieuwsartikel verwezen naar het feit dat de mensen in het gebied dezelfde gewoontes hebben. Het wordt vervolgens niet duidelijk wat er met deze gewoontes bedoeld wordt. Mogelijk worden met de gewoontes religieuze gebruiken bedoeld, waardoor het beeld dat de mensen in stammenverband leven, wordt bevestigd. Er wordt in de beschrijving van de bewoners van het grensgebied wel duidelijk gemaakt dat het bij de gewoontes blijkbaar om andere gewoontes gaat dan in andere gebieden in Sierra Leone en Guinee. Dit is gedaan door te melden dat de mensen in dit gebied dezelfde gewoontes hebben, waarbinnen wordt geïmpliceerd dat er bewoners van andere gebieden andere gewoontes hebben.

Ondanks dat bij de beeldvorming rond de groep grensbewoners gebruik wordt gemaakt van kenmerken die horen bij een bepaald stammenverband, wordt er echter nergens in de nieuwstekst gesproken over andere 'stammen' in Sierra Leone, die mogelijk met elkaar in conflict waren. Door de andere groepen niet in de berichtgeving te laten zien, wordt de burgeroorlog in Sierra Leone niet als oorlog tussen verschillende stammen gerepresenteerd in het nieuws.

Vervolgens is gekeken of er groepen zijn die aan dezelfde structuur als stammen worden verbonden. In de classificatie van verschillende samenlevingsvormen is een verschil onderscheiden in de sociale organisatie van verschillende samenlevingsverbanden. De sociale organisatie van een tribale samenleving wordt daarbij gekenmerkt als een gesegmenteerde maatschappij. Er bestaat daarbij een overkoepelende tribale verbintenis tussen de groepen, maar de verschillende groepen vallen elkaar tevens aan en beroven elkaar van goederen (Renfrew & Bahn, 2000).

Door het regeringsleger te representeren als een 'samenraapsel van rivaliserende legertjes' (ANP 2000 06 17) wordt geïmpliceerd dat deze groep op een zelfde manier is georganiseerd als de stammen. Het landelijke leger van Sierra Leone is hierbinnen de overkoepelende groepsvorm, die de verschillende kleine legers met elkaar verbindt. Door vervolgens te wijzen op het feit dat het leger bestaat uit verschillende rivaliserende legertjes, wordt verbeeldt dat het regeringsleger bestaat uit kleinere, gesegmenteerde groepen, die naast de tegenstanders van het regeringsleger ook onderling met elkaar in gevecht zijn.

In het nieuws wordt daarnaast gerefereerd aan het feit dat de legers geleid worden door individuele 'war-lords'. Ondanks dat er bij deze personen worden gerefereerd aan het gebruik van moderne wapens, wordt er met het beeld van war-lords tevens het beeld herhaalt dat de legers in een 'andere', primitievere tijd leven dan het westen.

Met deze verwijzing wordt een beeld gegeven uit de middeleeuwen, geprojecteerd op de hedendaagse groepen in andere gebieden (Ignatieff, 1994, in Morley, 1996). Dit beeld van ‘war-lords’ in het conflict wordt gecreëerd door alleen te verwijzen naar de leider van een groep, zonder daarbinnen te verwijzen naar andere personen in de machtsstructuur. Bij het RUF wordt bijvoorbeeld alleen F. Sankoh bij naam genoemd in zijn functie als leider van het RUF, en bij de West Side Boys wordt F. Kalley alleen als persoon genoemd. Op deze manier wordt het beeld geschetst dat deze legers door een absolute leider worden bestuurd. Bij het regeringsleger van Sierra Leone worden deze beelden van ‘war-lords’ in mindere mate ook weergegeven. Bij het regeringsleger wordt echter geen absolute leider van het leger vermeld in het nieuws. De legertjes binnen het nationale leger worden echter gezien als privé-legertjes. Dit geeft het beeld, dat de legers in handen zijn van een bepaalde persoon of groep.

Wie deze verschillende leiders zijn, wordt niet in het nieuws vermeld. Er wordt in de berichtgeving naar één leider van een dergelijk privéleger gerefereerd in de ANP-berichtgeving, militieleider J. Koroma (o.a. ANP 2000 06 11).

In het nieuws wordt dus aan twee verschillende soorten beelden gerefereerd, die verband houden met beelden uit het verleden. In de eerste plaats wordt in het nieuws een geëvolueerde vorm van stamverband geïmpliceerd, waarbij de dorpskrijgers in de moderne tijd zijn vervangen door kleine legers binnen het nationale leger. Vervolgens worden de leiders in de oorlog tevens gezien als een soort van ‘war-lords’ uit de middeleeuwen, die als enige leider verantwoordelijk zijn voor de acties van de rivaliserende legers.

4.4.3 Primitieve wapens

Het weergeven van het gebruik van primitievere wapens is het tweede onderdeel van de tribale verbeeldingen, dat in het beeld geven van de burgeroorlog in Rwanda gebruikt wordt (Myers et al, 1996). Voorbeelden van deze ‘primitievere’ wapens zijn pijl en boog, machetes, knuppels en hakbijlen. Deze wapens werden in het nieuws weergegeven, terwijl in het conflict in Rwanda meer gebruik werd gemaakt van semi-automatische geweren. Deze moderne wapens werden echter minder weergegeven in het nieuws in vergelijking met ‘primitievere’ wapens (Myers et al., 1996. pg. 35-36).

In de nieuwstekst over Sierra Leone werd ook verwezen naar de wapens die gebruikt werden door strijdende groepen. In tabel 6 is te zien of er bij de verschillende groepen in het nieuws verwezen is naar het feit dat ze gewapend zijn, en zo ja, aan welk soort wapen de groepen zijn gerelateerd. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen primitieve wapens, zoals hierboven beschreven, en moderne wapens, zoals oorlogsschepen en helikopters, maar ook verwijzingen naar schietwapens.

Uit de tabel is op te maken, dat in de representatie van de verschillende groepen relatief weinig wordt verwezen naar het type wapens dat wordt gebruikt door het RUF en onbenoemde groepen uit Sierra Leone en de VN. Bij deze groepen wordt vooral gemeld dat ze bewapend zijn, zonder verder in te gaan op welke wapens daarmee worden bedoeld. Bij het leger van Groot-Brittannië en de regeringslegers van Sierra Leone wordt daar tegenover in alle berichten waarin wapengebruik vermeld staat, tevens geïmpliceerd dat de groepen gebruik maken van moderne wapens. Bij het Britse leger wordt gerefereerd aan het gebruik van groter oorlogsmaterieel, als oorlogsschepen (ANP 2000 09 7) en parachutisten, waarmee het gebruik van vliegtuigen wordt geïmpliceerd. Bij de VN (ANP 2000 07 8) en Rusland (ANP 2000 07 4) werd daarnaast naar gevechtshelikopters verwezen, die de groepen gebruikten in de oorlog.

In de representatie van het regeringsleger wordt tevens verwezen naar het gebruik van vliegtuigen, door te vermelden dat deze groep luchtaanvallen hadden gepleegd (ANP 2001 04 3). Er wordt verder in het nieuws het beeld gegeven dat de VN en het regeringsleger gebruik maakte van schietwapens, door te wijzen op het feit dat ze munitie gebruiken in de oorlogsvoering (o.a. ANP 2000 06 11)⁴⁹. Beelden van munitie worden tevens gebruikt bij de onbenoemde rebellen, die voor de ontwapening in bezit waren van granaten (ANP 2002 01 3).

Bij het RUF en de bendes wordt tot slot ook in het nieuws verwezen naar het gebruik van moderne wapens. Er wordt bij deze groepen echter niet vermeld om wat voor wapens het hierbij gaat, maar er wordt daarentegen alleen gemeld dat ze moderne wapens hebben aangeschaft (o.a. ANP 2000 10 3).

⁴⁹ Ondanks dat bij het regeringsleger in het nieuws wordt verwezen naar het ontbreken van munitie, en bij de VN tevens wordt gesproken van een gebrek aan 'vuursteun', wordt er in dit gebrek aan munitie nog wel verwezen naar het feit dat vuurwapens gebruikt worden door de groepen.

Tabel 6. Verwijzingen naar bewapening in ANP-berichtgevingen, per groep

Soort groep	Naam groep	Primitieve wapens	Moderne wapens	Alleen vermeld dat groepen bewapend zijn	Totaal gerefereerd naar wapens	Ontwapening van groep
Sierra Leone	Rebellen	1	1	10	12	4
	RUF	-	2	9	11	6
	Regeringsleger	-	4	-	4	2
	Bendes	-	1	2	3	-
	Groeperingen	-	-	1	2	-
	<i>conflicten</i>	-	-	1	1	-
	Kindsoldaten	1	-	-	1	-
	Tegenstanders Britten in bevrijdingsactie ¹	1	-	-	1	-
	Mannen	-	-	1	1	-
	Guerilla-strijders	-	-	1	1	-
	Strijdende partijen	-	-	1	1	3
	Strijders	-	-	-	-	2
Westers	VN	-	3	6	9	-
	Groot-Brittannië	-	8	-	8	-
	Rusland	-	1	-	1	-
Onbekend	Geen groepsnaam aan verbonden	-	2	3	5	-
Bron: ANP 06-2000 / 06-2002						
¹ Hierbinnen wordt gerefereerd naar de bevrijdingsactie tegen de West Side Boys, groep wordt echter niet bij naam genoemd						

Verder is in tabel 6 te zien dat er in het nieuws weinig verwezen wordt naar primitieve wapens. In één van deze gevallen wordt een snijwapen gebruikt als pressiemiddel, om de kindsoldaten te dwingen voor de rebellen te vechten (ANP 2000 12 1). Dit is echter de enige keer dat primitief wapengebruik wordt verbonden met de onbenoemde rebellen, zonder dat bij de acties een mogelijke andere groep wordt geïmpliceerd. In de andere artikelen waarin naar primitieve wapens wordt verwezen wordt het vervolgens verbonden aan groepen, die met achtergrondkennis van het conflict uit het nieuws aan het RUF en de West Side Boys gerelateerd kunnen worden.

In één van de berichten waarin een primitief wapen beschreven staat, wordt de oorlog in Sierra Leone gebruikt als een voorbeeld om oorlogen in andere gebieden te kenmerken. De beschrijving van de oorlog wordt gedaan door een Britse oorlogsspecialist, die het Nederlandse leger moet adviseren over oorlogsvoering in gebieden waar een ander klimaat heerst. De gevechtsvoering in de oorlog wordt als volgt beschreven:

[De oorlogsspecialist] wijst erop dat bij de bevrijdingsoperatie onlangs in Sierra Leone de troepen eigenlijk verrast waren dat ze een ouderwets vuurgevecht van veertig minuten moesten leveren. „We voeren tegenwoordig 'surgical warfare': liever een stiletto dan een hakmes. In die zin moeten de Nederlandse troepen als het ware in het verleden denken". (ANP 2000 10 1)

Ondanks dat in het artikel niet verwezen wordt naar het leger waarmee de Britse troepen in gevecht waren, wordt in het citaat hoogstwaarschijnlijk gerefereerd aan de bevrijdingsactie van gegijzelde Britse militairen door de West Side Boys (o.a. ANP 2000 09 5). In de eerste plaats wordt het gebruik van 'hakmessen' in het bericht gerelateerd aan de tegenstander in de bevrijdingsactie, de West Side Boys. Dit gebruik van primitieve wapens staat volgens het citaat in tegenstelling tot de 'surgical warfare' en het gebruik van 'stiletto's', dat door westerse legers⁵⁰ als normaal wordt beschouwd. Vervolgens wordt er in het citaat tevens gewezen op de 'ouderwetse' manier waarop de groep vecht. Hierdoor wordt het beeld dat de groep op een manier opereert die in het westen in het verleden werd gebruikt, en wordt het beeld bevestigd dat de West Side Boys in hun gevechtsvoering nog niet ontwikkeld zijn tot het niveau van de westerse legers.

⁵⁰ Westerse legers wordt in de tekst geïmpliceerd, door te wijzen op het wij-gevoel van het Nederlandse en het Britse leger ('We voeren tegenwoordig surgical warfare'), tegenover de Afrikaanse tegenstander.

Er wordt verder nog twee keer verwezen naar primitief wapengebruik. Deze wapens werden gebruikt door kindsoldaten, die met kapmessen tekeer gingen (ANP 2000 10 2). Ondanks dat in dit bericht niet direct wordt verwezen naar het RUF is dit, naast de onbenoemde rebellen, de enige groep die in de rest van de berichtgeving wordt verbonden aan kindsoldaten (o.a. ANP 2002 01 4; ANP 2002 05 2). Het primitieve wapengebruik wordt daarbij op dezelfde indirecte manier verbonden aan het RUF-leger, als werd gedaan bij de West Side Boys.

4.4.4 Gebruik van primitieve wapens

Naast het noemen van primitievere wapens in de oorlog, maken verwijzingen naar het gebruik van dit soort wapens tevens onderdeel uit van deze tribale verbeeldingen (Myers et al. 1996, pg. 35-36). De verschillende termen die in verband met primitief wapengebruik in relatie tot Rwanda voorkomen in Myers et al, zijn in de linkerkolom van tabel 7 opgesomd. Het beeld dat in de representatie van Sierra Leone in relatie tot het gebruik van primitieve wapens het meeste naar voren kwam, was het 'afhakken' van ledematen van inwoners van Sierra Leone door RUF-rebellen (o.a. ANP 2000 08 3). Dit beeld werd tussen juni 2000 en juni 2002 zeven maal in het ANP-nieuws verteld, verspreid over de gehele periode. Deze beelden van primitiviteit worden, gekeken naar de gehele berichtgeving tussen 2000 en 2002, vervolgens met enige regelmaat herhaald, waarbij steeds van exact dezelfde 'primitieve' beelden gebruik wordt gemaakt in het kenschetsen van het RUF.

<i>Tabel 7. Verschillende termen te relateren aan het gebruik van tribale wapens</i>	
Term	Voorkomen in relatie tot groepen in Sierra Leone
(Af)hakken	7
(Af)slachten; slachting; slachter	2
Willekeurig (in relatie tot doden/ verwonden)	2
Chaotisch (in relatie tot doden/ verwonden)	1
Zwerven; dwalen	1
Krampachtig (in relatie tot doden/ verwonden)	0
Plunderen	0
Razen	0
Woedend; razend	0
Bron: bewerking van Myers et al. 1996; ANP 06-2000 / 06-2002	

Verder is opvallend dat in de ANP-berichtgeving de verschillende termen die het gebruik van primitieve wapens doen vermoeden, alleen worden gebruikt in de representatie van acties van de groepen die in de berichtgeving als ‘tegenstanders’ van de VN, het Britse leger en het Sierraleoonse leger worden gezien.

Naast de verschillende termen zelf zijn sommige termen in het nieuws wederom geïmpliceerd, zonder dat de term zelf in de tekst staat. In de nieuwstekst over Sierra Leone werden de termen ‘plunderen’, ‘willekeurig’ en ‘zwerfen’ geïmpliceerd. Doordat de termen niet direct genoemd zijn in de berichtgeving, zijn ze niet meegenomen in de tabel. De manier waarop de termen echter in de tekst worden verbeeld, is beschreven in het vervolg van deze paragraaf.

Plunderen werd in verband met in het nieuws op drie manieren in verband gebracht met de rebellen en het RUF-leger. In de eerste plaats wordt dit verbeeld door te verwijzen naar RUF-opstandelingen die de dorpen aanvielen, en verdrijven de mensen die hier wonen (ANP 2001 03 4). Vervolgens wordt de leider van het RUF, Sankoh, beschuldigd van roof (ANP 2002 03 1) in de rechtzaak tegen hem voor het tribunaal van Sierra Leone.

Daarnaast zou het delven van diamant door het RUF, om de opbrengst voor eigen doeleinden te gebruiken, ook als een vorm van plundering van mogelijke staatsinkomsten gezien kunnen worden. Een voorbeeld van hoe deze vorm van plundering in het nieuws staat weergegeven, is:

Sierra Leone wordt al jaren geterroriseerd door bendes die diamant winnen en met de opbrengst modern wapentuig kopen. De VN hielden tot dusver met de blauwhelmen een klein deel van het land vrij van terreur. De volkerenorganisatie wil de handel van de bendes stoppen en een gecontroleerde, legale export van diamant door de regering mogelijk maken. (ANP 2000 11 2)

In dit stuk tekst wordt verwoord dat Sierra Leone blijkbaar geterroriseerd wordt, doordat de bendes diamanten winnen, en hier illegaal wapens van kopen. De grondstof van het land wordt geplunderd, zonder dat de regering hier inkomsten uithaalt, en dit moet in de toekomst veranderen volgens de VN.

De 'willekeur' waarmee de RUF-rebellen te werk gaan, wordt beeld gegeven in het nieuws doordat ze vele (duizenden) mensen vermoordden of verminkten, zonder dat ze daar schijnbaar een persoonlijke reden voor hadden, anders dan schrik aanjagen (o.a. ANP 2000 08 3). Door alleen weer te geven dat er vele mensen vermoord en verminkt werden, zonder een mogelijke reden te geven waarop de selectie van de slachtoffers is gebaseerd, wordt er willekeurigheid in de moorden weergegeven. Dezelfde willekeurigheid wordt verder verbeeldt in het volgende tekstfragment:

De regering van Sierra Leone daarentegen wil dat iedereen die gruweldaden heeft gepleegd, moet terechtstaan, ongeacht de leeftijd. Veel slachtoffers zouden de met kapmessen tekeergaande dronken kindsoldaten niet meer als kinderen hebben beschouwd (ANP 2000 10 2).

Het feit dat de kindsoldaten van het RUF 'tekeer gaan' met wapens, om mensen te verminken, laat een bepaalde willekeur in deze actie van de kindsoldaten zien. Uit het feit dat de kindsoldaten dronken, of in een ander artikel onder invloed van drugs zijn (ANP 2000 12 1), blijkt dat ze zichzelf niet onder controle hadden. Het beeld van de willekeur in de acties van de kindsoldaten wordt hiermee versterkt. Doordat de kindsoldaten onder invloed staan, kunnen ze niet meer rationeel denken, en slaan ze aan het moorden.

In sommige artikelen wordt het rondzwerven van kinderen door het grensgebied beschreven (ANP 2000 06 19). Het gaat hierbij om kinderen die zonder familie rondwalen in het grensgebied (ANP 2001 02 8). Het 'dwalen' zou volgens Myers et al. (1996) de associatie kunnen opwekken met het gebruik van primitieve wapens, doordat hiermee wordt gerefereerd aan de jacht op voedsel en een nomadische levensstijl. Er wordt echter nergens beschreven hoe en of deze kinderen wel aan voedsel kunnen komen, maar het beeld wordt meer gebruikt om de hulpeloosheid van kinderen in het conflict aan te geven. De implicatie dat de kinderen gebruik maken van primitieve wapens wordt dan ook niet in het nieuws verbeeld. Het is dus niet zo dat alle termen in tabel 7 altijd het gebruik van primitieve wapens impliceren.

Appendix 5. Verantwoording stereotypen per groep.

5.1 Inleiding

In dit tweede deel van de analyse wordt onderzocht in hoeverre er sprake is van het weergeven van de stereotype situatie van Afrika in de berichtgeving over Sierra Leone. Dit is gedaan door te kijken of de strijdende groepen vooral worden gekenschetst in het nieuws door gebruik te maken van de aannames van Brookes (1995) over deze groepen.

Door in het nieuws alleen te refereren aan stereotypen, wordt de specifieke situatie van Sierra Leone in het nieuws in zekere zin ‘ontplaatst’. Het beeld over de verschillende groepen in Sierra Leone die wij in het nieuws zien, bestaat in dat geval alleen uit stereotypen die in onze beeldvorming voor elke groep op het Afrikaanse continent kunnen gelden. De specifieke omstandigheden en achtergronden van het conflict komen vervolgens niet in de berichtgeving voor, of worden zo omgevormd en geselecteerd dat vooral de stereotypen in het nieuws naar voren komen.

In het onderzoek van Brookes (1995) zijn de stereotypen gegeneraliseerd naar de classificatie ‘Afrikanen’. Op deze manier worden de verschillende groepen in de analyse als een groep gezien, waarvoor dezelfde beelden worden gebruikt. In dit hoofdstuk zal wel bekeken worden aan welke legers de stereotypen worden gerelateerd. Tenslotte heeft niet elke groep dezelfde rol in het conflict in Sierra Leone.

Er is daarbij, net als in hoofdstuk 5, een mogelijk verschil te zien in het gebruik van beelden tussen de groepen die als tegenstander worden gezien van de ‘westerse inmenging’ en de andere groepen in de burgeroorlog. Er zou bijvoorbeeld sprake kunnen zijn van criminalisering van deze tegenstanders, door negatieve aannames te verbinden aan deze groepen, mogelijk om daarmee de inmenging te rechtvaardigen.

Er wordt in de analyse van de stereotypen vervolgens een scheiding gemaakt tussen artikelen uit de tijd van de oorlog⁵¹ en uit de periode erna⁵² in dit hoofdstuk. Dit is gedaan om te laten zien hoe negatieve beelden, zoals het berichten over het aantal vermoorde en verminkte mensen, mogelijk wel worden herhaald in de periode van vrede, en positieve berichten zoals de democratisering in het land niet.

⁵¹ Van juni 2000 tot december 2001.

⁵² Van januari 2002 tot juni 2003.

Door alleen de negatieve beelden te verhalen, zelfs in vreedstijd, wordt het mogelijk duidelijker dat er alleen gebruik wordt gemaakt van de herhaling van stereotypen in het nieuws, terwijl andere nieuwsberichten niet ‘nieuwswaardig’ genoeg gevonden worden om te vermelden.

Naast dat er gekeken is hoe vaak de verschillende stereotypen voor de verschillende groepen zijn gebruikt, is aansluitend hierop geanalyseerd in hoeverre groepen aan het tegengestelde van de stereotypen worden verbonden. Uit deze tegengestelden zou namelijk kunnen blijken dat een van de groepen juist niet wordt gecriminaliseerd, doordat de stereotypen bij deze groep worden tegengesproken.

In paragraaf 5.2 en 5.3 wordt geanalyseerd hoe vaak de verschillende strijdende partijen aan de stereotypen van Brookes (1995) worden verbonden in het nieuws, en op welke manier dit gebeurt. In paragraaf 5.2 zullen de stereotypen worden geanalyseerd die procentueel gezien vaker in de oorlogsperiode zijn verbonden aan groepen. In paragraaf 5.3 zullen de stereotypen worden behandeld die vaker in de periode van vrede werden gebruikt. In tabel 8 is te zien welke stereotypen in paragraaf 5.2 en 5.3 worden behandeld.

Tabel 8. Gebruik stereotypen in periode van oorlog en periode van vrede (%)			
Paragraaf	Stereotypen	Percentage Sierra Leone oorlog	Percentage Sierra Leone vrede
5.2.	Afrikanen vechten met elkaar	18,26%	16,79%
	Afrikanen vernietigen hun eigen landen	12,17%	9,92%
	Afrikanen kunnen niet geloofd of vertrouwd worden	8,41%	3,05%
	Afrikaanse regeringen zijn hongerig naar macht	4,64%	1,53%
5.3.	Afrikanen zijn corrupt of crimineel	21,16%	35,88%
	Afrikanen zijn agressief	13,91%	24,43%
	Afrikanen hebben geen respect voor de mensenrechten	9,86%	21,37%
	Afrikaanse regeringen zijn antidemocratisch en onderdrukkend	10,43%	11,45%
	Afrikanen kunnen geen vrede maken	5,22%	10,69%
	Afrikanen doden elkaar	1,16%	4,58%
Bron: ANP 06-2000 / 06-2003			

De volgorde waarin de stereotypen in deze twee paragrafen worden behandeld, is ontstaan op basis van hoog naar laag percentage van het totale aantal alinea's waarin een stereotype voorkomt in de tekst. In de periode van oorlog is hierbij gekeken naar de volgorde in de periode van oorlog, en in de periode van vrede naar de volgorde van percentages in deze periode. In paragraaf 5.4 zal geanalyseerd worden in hoeverre er in het nieuws wordt verwezen naar het omgekeerde van de stereotypen bij de groepen die in paragraaf 5.2 en 5.3 zijn onderzocht.

De stereotypen dat de strijdende groepen 'bijgelovig zijn' en 'dat ze ruzie met elkaar maken' komen niet in de berichtgeving voor. Deze stereotypen zullen daarom in de verdere analyse buiten beschouwing blijven.

5.2 Analyse stereotypen die meer voorkomen in periode van oorlog

Volgens Brookes (1995) worden strijdende partijen uit Afrika in een oorlog in Afrika door gebruik van bepaalde stereotypen weergegeven. Dat binnen het conflict in Sierra Leone de legers die als tegenstander worden gezien van de westerse inmenging op een andere manier worden gerepresenteerd is al te lezen in het vorige hoofdstuk.

De verschillende stereotypen die in deze paragraaf zijn geanalyseerd, zijn in tabel 8 naast elkaar gelegd. In de gehele tabel zijn de stereotypen te zien die volgens Brookes (1995) worden verbonden met de strijdende en politieke groepen die een rol spelen in een oorlog op het Afrikaanse continent.

Van de stereotypen die vaker voorkwamen in de periode van oorlog dan in de periode van vrede, wordt het stereotype dat 'Afrikaanse groepen met elkaar vechten' het vaakst genoemd. Om deze reden zal dit stereotype als eerste worden geanalyseerd. Vervolgens zal in paragraaf 5.2.2 het stereotype dat 'Afrikanen hun eigen landen vernietigen' aan bod komen, gevolgd door het stereotype dat 'Afrikanen niet te vertrouwen zijn' in paragraaf 5.2.3. Tot slot zal in paragraaf 5.2.4 het stereotype dat 'Afrikanen hongerig naar macht zijn' behandeld worden.

5.2.1 Stereotype 1: Groepen vechten met elkaar

Het eerste stereotype in de verslaggeving over Sierra Leone dat in deze scriptie is bekeken, is het stereotype dat Afrikanen met elkaar vechten. In de eerste plaats valt over dit stereotype op te merken dat het zoals in tabel 8 te lezen is, erg vaak voorkomt in de tekst.

Daar er echter bijna geen ander nieuws uit Sierra Leone afkomstig is dan nieuws over de burgeroorlog, is het conflict wel een van de beeldbepalers om de groepen uit Sierra Leone te kenschetsen. Het stereotype van vechtende groepen Sierra Leoners wordt met het alleen vermelden van oorlogsnieuws telkens herhaald, zonder dat er nieuws tegenover staat dat een ander beeld kan geven over de inwoners van dit land.

In de analyse van de onderwerpen werd het beeld dat de Afrikanen met elkaar vechten vooral gebruikt om de burgeroorlog te kenschetsen. Naast dat het woord 'burgeroorlog' in zichzelf al impliceert dat het hierbij om een gevecht gaat tussen verschillende groepen binnen de landsgrenzen van Sierra Leone, wordt de burgeroorlog tevens gekenmerkt als een strijd tussen regering en rebellen (o.a. ANP 2000 07 10). De burgeroorlog wordt daarnaast tevens gekenmerkt door 'gevechten' in het land (o.a. ANP 2000 06 11). Bij de strijd tussen regering en de rebellen zou het vredesverdrag van Lomé een einde moeten maken aan het 'conflict' (ANP 2000 06 6).

In tabel 9 is getoond hoe vaak de verschillende Afrikaanse en 'Westerse' legers in het nieuws worden gezien als legers die in de oorlog in gevecht met elkaar zijn. Bij de bevindingen die zijn samengevoegd in deze tabel is te zien dat er vaker wordt gerefereerd aan gevechten tussen groepen uit Sierra Leone of Afrika, dan aan gevechten tussen Sierraleoonse legers en westerse legers. In totaal wordt er in de periode van oorlog 40 maal gerefereerd aan gevechten tussen Sierra Leoners of aan gevechten tussen Sierraleoonse legers en groepen in de naburige landen Guinee en Liberia. Daar tegenover worden de gevechten tussen Sierraleoonse en 'westerse' legers zeven keer in het nieuws weergegeven.

In de periode van vrede wordt in totaal 10 keer verwezen naar gevechten tussen Sierraleoonse groepen enerzijds en andere Sierraleoonse of Afrikaanse groepen anderzijds. Daarvan werd in drie alinea's verwoord dat het om gevechten in het verleden ging. Daar tegenover wordt geen enkele keer aan gevechten tussen Sierraleoonse en Westerse legers gerefereerd, ook niet aan de gevechten die in de voorgaande periode hebben plaatsgevonden.

<i>Tabel 9. Groepen in gevecht met elkaar</i>			
Soort groepen	Groepen in gevecht met elkaar	Vermeldingen oorlog	Vermeldingen vrede
Groepen binnen Sierra Leone	RUF – regering	12	1
	RUF – leger	10	1
	Rebellen – leger	5	-
	Rebellen – regering	2	1
	Verschillende strijdende rebellengroepen	2	-
	Facties van het voormalige leger	1	-
	Rebellen – regeringsgetrouwe milities	1	-
	Verscheidene privelegertjes (onderdeel leger)	1	-
	Aanhangers Kabbah – Aanhangers RUF	-	1
Groepen uit Sierra Leone met andere Afrikaanse groepen	Rebellen – Guinees leger	3	-
	RUF – Guinees leger	1	-
	Sierra Leone – Liberia – Guinee	-	4
	Bockarie en troepen (RUF) – Leger Liberia	-	1
	Sierraleoonse rebellen – Liberiaanse rebellen	-	1
	Totaal Sierraleoonse groepen in gevecht met andere Sierraleoonse / Afrikaanse groepen ¹ :	40	10
Groepen uit Sierra Leone met 'Westerse groepen'	RUF – VN-vredesmacht	5	-
	RUF – Britten	2	-
	Rebellen – VN-vredesmacht	1	-
	Rebellen – Britten	1	-
	Totaal Sierraleoonse groepen in gevecht met 'westerse groepen'	7	0
Groepen uit Sierra Leone in gevecht met onbekend	Kindsoldaten – onbekend	8	-
	RUF – onbekend	4	3
	Rebellen – onbekend	3	7
	Strasser – onbekend	1	-
	Totaal Sierraleoonse groepen in gevecht met onbekende groepen ¹	16	10
Overig	Onbekend	6	2
Bron: ANP 06-2000 / 06-2003			
¹ . Gecorrigeerd naar aantal alinea's, in sommige alinea's worden meer groepen met elkaar in verband gebracht.			

In de tabel is vervolgens te zien dat er in totaal 24 keer gesproken wordt over de gevechten tussen de regering(sleger) van Sierra Leone en het RUF. Daarnaast wordt er acht keer in het nieuws verwezen naar gevechten tussen het regeringsleger en rebellen, waarbij uit de context in de artikelen op te maken is dat het hier om militairen van het RUF-leger gaat.

Door de regering ook als een van de vechtende partijen te zien in de kenschetsing van het conflict, wordt het beeld dat politieke conflicten worden opgelost door middel van gevechten wederom in het nieuws verbeeld. Hiermee wordt het beeld dat in paragraaf 5.2.1 van deze scriptie geschetst wordt, wederom naar voren gebracht.

Daarnaast worden de groepen uit Sierra Leone die in de oorlog een rol spelen vaker in verband gebracht met het eigenlijke vechten in de oorlog dan de ‘westerse legers’. Hierdoor lijkt het of het regeringsleger vaker gebruik maakt van vechten als methode in de oorlogsvoering dan de westerse legers waarmee het regeringsleger samenwerkt.

In de tekst uit de periode van vrede wordt verder gerefereerd aan het onderlinge conflict tussen Liberia, Guinee en Sierra Leone (ANP 2002 02 5). Het stereotype van vechtende Afrikanen wordt met dit beeld ook gebruikt om conflicten te representeren die over de landsgrenzen reiken.

Buitenlandse inmenging wordt daarnaast met dit beeld gerechtvaardigd, doordat dit als nodig wordt gezien om tot een diplomatieke oplossing te komen. In het geval van het conflict tussen de verschillende landen was de inmenging van de Marokkaanse koning nodig. In het geval van de burgeroorlog zelf komt dit naar voren door de VN vooral te zien als een groep die als missie heeft vrede te maken, door de vechtende groepen te ontwapenen (zie paragraaf 5.2.1).

In tabel 10 is vervolgens uiteengezet hoe vaak elke groep in de periode van oorlog en van vrede aan vechten is verbonden. Hierbij is te zien dat het RUF-leger in absolute zin het vaakst aan vechten verbonden wordt in de periode van oorlog. Procentueel gezien worden het regeringsleger, de onbenoemde rebellen en kindsoldaten vaker gerelateerd aan vechten. De rebellen worden in de periode van vrede in negen alinea’s weergegeven als een vechtende groep. Daarnaast worden het RUF en de regering elk in zes alinea’s gezien als een vechtende groep. Verder wordt in beide perioden een onbenoemde groep tevens vaak gezien als vechtende groep.

Dat het absolute aantal alinea’s voor het RUF hoger is dan bijvoorbeeld het regeringsleger of de regering komt onder andere doordat er wordt bericht over andere gevechten die het RUF voert met bijvoorbeeld het Guineese of het Liberiaanse leger of de westerse legers.

Daarnaast worden deze groepen tevens in sommige berichten geprojecteerd als enige vechtende groep, met een onbekende tegenstander. Daarbij is te zien dat relatief gezien het RUF en voornamelijk de onbenoemde rebellen, in de periode van vrede, vaker worden gerelateerd aan gevechten met een groep die niet in het bericht genoemd wordt.

Het beeld van een groep die vecht tegen een onbekende andere groep kan tot gevolg hebben dat de groepen meer in verbinding worden gebracht met vechten dan andere groepen in de oorlog. Daarnaast kan het niet laten zien van de tegenstander van de groepen meewerken in de perceptie over de groepen als legers die zonder vooropgestelde strategie werken. Hiermee versterkt het niet laten zien van de tegenstander het beeld, geschetst in paragraaf 5.2.2.

<i>Tabel 10. Afrikanen vechten met elkaar</i>					
Soort groep	Naam van groep	Vermeldingen (oorlog)	Percentage ¹ (oorlog)	Vermeldingen (vrede)	Percentage ¹ (vrede)
Groepen uit Sierra Leone	RUF	29	27,88%	6	21,43%
	Regeringsleger	18	58,06%	1	²
	Rebellen	18	32,14%	9	42,86%
	Regering Sierra Leone	14	21,88%	6	15,00%
	Kindsoldaten	8	36,36%	-	-
	Strasser	1	²	-	-
	Aanhangers Kabbah	-	-	1	²
	Aanhangers RUF	-	-	1	²
Groepen uit de rest van Afrika	Liberia	-	-	5	10,87%
	Guinee	4	11,76%	4	²
Groepen uit rest van de wereld	Groot-Brittannië	3	3,57%	-	-
	VN	6	3,02%	-	-
Onbekend		22	62,86%	12	30,00%
Bron: ANP 06-2000 / 06-2002					
1. Percentage van het totaal aantal alinea's waarin de betreffende groep voorkomt					
2. Totale aantal alinea's van de groep is onder de tien, niet berekend in procenten					

Van de westerse groepen wordt de VN vaker in verband gebracht met gevechten met Sierraleoonse legers dan het Britse leger. In de berichtgeving over de gevechten met de VN wordt vervolgens vermeld dat het VN-leger 'bestaat uit Indiase, Nigeriaanse en Guinese soldaten' (ANP 2000 08 9).

Tot slot worden de kindsoldaten ook als een vechtende groep gezien. De kindsoldaten worden daarnaast in dezelfde alinea's als een onderdeel van een groep beschreven. Daarbij wordt tevens vermeld dat de kindsoldaten door die legers worden verplicht te vechten. Hierdoor worden de kindsoldaten minder 'gecriminaliseerd' dan de groepen die hun verplichten voor ze te vechten, door te laten zien dat de kindsoldaten de gepleegde daden onder dwang pleegden.

De kindsoldaten worden vervolgens in de periode van oorlog niet direct aan een tegenstander gerelateerd, maar weergegeven als vechtend tegen een onbekende groep. Dit beeld zorgt ervoor dat de kindsoldaten niet direct aan een groep en hun standpunten en acties verbonden worden. Daarnaast zou dit beeld tevens de beeldvorming over alle legers uit Sierra Leone kunnen beïnvloeden, doordat kindsoldaten onderdeel uit zouden kunnen maken van al deze legers.

5.2.2 Stereotype 2: Afrikanen vernietigen hun eigen landen

Het tweede stereotype van Brookes dat vooral in de oorlog aan groepen uit Sierra Leone werd verbonden, is dat 'Afrikanen hun eigen landen vernietigen'. In de analyse is in de eerste plaats gekeken of er groepen zijn die Sierra Leone vernietigen of vernielen volgens het nieuws. Daarnaast is gekeken of er groepen zijn die de grondstoffen van het land, als diamanten, gebruiken voor eigen doeleinden. Dit maakt tevens onderdeel uit van het vernietigen van Sierra Leone, omdat de grondstoffen als enige substantiële inkomsten van de overheid worden gezien in de berichtgeving (ANP 2002 02 5).

Er is in de analyse niet alleen gekeken of Sierraleoonse groepen hun eigen land vernietigden, maar ook of andere overheden en groepen in West-Afrika worden gerelateerd aan vernielingen in Sierra Leone. Er is in de nieuwstekst slechts één keer verwezen naar het feit dat Sierra Leone door oorlog verwoest is. In dit artikel wordt vernietiging zelf niet direct aan een groep verbonden. Er wordt echter wel geïmpliceerd dat de vernietiging het gevolg is van de oorlog tussen het regeringsleger en het RUF (ANP 2001 03 4), die met hun gevechten verantwoordelijk zijn voor de vernietiging in Sierra Leone.

Er wordt wel geïmpliceerd dat het RUF, de rebellen en Liberia het land vernietigen door de handel in wapens die wordt bekostigd met gewonnen diamanten en doordat het RUF en de rebellen met andere groepen in gevecht zijn, zoals beschreven in paragraaf 5.2.1. Er wordt in de betreffende alinea's echter niet direct het label aan verbonden dat de groepen met deze acties het land vernietigen.

In tabel 11 is te zien hoe vaak de groepen in het nieuws worden verbonden met deze beelden. Er is te zien dat in de periode van oorlog voornamelijk het RUF en de rebellen worden gezien als de groepen die hun eigen land vernietigen. Het RUF wordt in 20 alinea's gezien als een groep die gebruik maakt van de diamant voor hun eigen gebruik, namelijk voor het gevecht (o.a. ANP 2000 06 13; 2001 03 1), of als inkomen (o.a. ANP 2000 07 2).

Tabel 11. Afrikanen vernietigen hun eigen landen					
Soort groep	Naam van groep	Vermeldingen (oorlog)	Percentage¹ (oorlog)	Vermeldingen (vrede)	Percentage¹ (vrede)
Groepen uit Sierra Leone	RUF	22	21,15%	-	-
	Rebellen	12	21,43%	11	52,38%
	Regeringsleger	2	6,45%	-	-
	Regering Sierra Leone	2	3,13%	-	-
	Bendes	2	²	-	-
	Gewapende groeperingen	-	-	1	²
Groepen uit de rest van Afrika	Liberia	15	20,55%	-	-
	Burkina Faso	2	²	-	-
	Guinee	1	2,94%	-	⁻²
Groepen uit de rest van de wereld	Al- Qaeda	4	²	-	-
	Libanese clan	-	-	1	²
Onbekend		5	14,29%	1	2,50%
Bron: ANP 06-2000 / 06-2003					
1. Percentage van het totaal aantal alinea's waarin de betreffende groep voorkomt					
2. Totale aantal alinea's van de groep is onder de tien, niet berekend in procenten					

Daarnaast wordt het RUF in een alinea gezien als een groep die, samen met de regering, ervoor zorgde dat Sierra Leone 'door oorlog geteisterd' was (ANP 2000 11 2). Bij de onbenoemde rebellen en bendes en de regering van Liberia is eenzelfde soort beeld te zien in de berichtgeving tijdens de oorlog. Deze groep wordt in alle resp. 12, 2 en 15 nieuwsberichten verbonden aan diamantsmokkel voor eigen doeleinden.

In het geval van de rebellen en de bendes gaat het hierbij om vernielingen tijdens de voortzetting van de oorlog (o.a. ANP 2001 03 1) en bij Liberia om winstbejag van de president Charles Taylor (o.a. ANP 2000 12 3). Bij de beeldvorming van Liberia wordt echter niet verwezen naar het feit dat ze het land Sierra Leone vernielen door hun rol in de diamantsmokkel. Dit wordt slechts geïmpliceerd door de steun die ze gaven aan de rebellen.

In de berichtgeving in vreedestijd is te zien dat de onbenoemde rebellen worden gezien als groepen die hun eigen land vernietigen. Hierbij wordt net als in de periode van oorlog het beeld gegeven dat door de diamantsmokkel de oorlog bleef voortduren (ANP 2002 02 3; 2003 06 1).

5.2.3 Stereotype 3: Afrikanen kunnen niet geloofd of vertrouwd worden

Het derde stereotype dat meer aan groepen wordt gerelateerd in oorlogstijd dan in vreedestijd, is dat ‘groepen uit Sierra Leone of omliggende landen niet te vertrouwen zijn of niet geloofd kunnen worden’. Binnen de analyse is in de eerste plaats gekeken of er groepen zijn die zich volgens de berichtgeving niet houden aan afspraken die ze zelf met een andere partij in de oorlog hebben gesloten.

Vervolgens is gekeken in hoeverre de verschillende groepen worden verbonden met termen als beloven en (toe)zeggen. Dit is meegenomen in de analyse omdat deze termen aangeven dat een groep in het nieuws zegt iets te gaan doen, maar dit betekent nog niet dat een groep iets ook daadwerkelijk doet. Als vervolgens alleen bij ‘andere’ groepen de beloftes worden getoond, terwijl bij westerse groepen niet de beloftes maar de dingen die ze gaan doen worden weergegeven, wordt de geloofwaardigheid van deze ‘andere’ groepen in twijfel getrokken (Brookes, 1996, pg. 483). Tot slot is het in twijfel trekken in het nieuws van een bewering door een van de groepen tevens meegenomen in de analyse. In tabel 12 is te zien hoe vaak de verschillende groepen in het nieuws met het stereotype verbonden worden.

Uit de tabel valt op te maken dat in zowel de periode van oorlog als vrede het stereotype vooral verbonden wordt met het RUF enerzijds en Liberia anderzijds. Bij het RUF wordt dit vooral gedaan door te vermelden dat de groep zich niet aan de vredesovereenkomst tussen dit leger en het regeringsleger heeft gehouden (o.a. ANP 2000 06 6; 2000 07 3). In de oorlog wordt hier dertien keer naar verwezen, en in de periode van vrede vier maal.

Het regeringsleger en de regering worden tijdens de oorlog in vijf alinea's beschreven als groepen die zich niet aan een vredesovereenkomst hebben gehouden (o.a. ANP 2001 04 3). In de periode van vrede wordt hier eenmaal naar verwezen (ANP 2002 02 1).

Verder worden zowel de rebellen als het leger van Guinee en de strijdende partijen⁵³ eenmaal weergegeven als groepen die zich niet aan een vredesakkoord hielden in de periode toen de oorlog nog aan de gang was.

<i>Tabel 12. Afrikanen kunnen niet geloofd of vertrouwd worden</i>					
Soort groep	Naam van groep	Vermeldingen (oorlog)	Percentage ¹ (oorlog)	Vermeldingen (vrede)	Percentage ¹ (vrede)
Groepen uit Sierra Leone	RUF	19	18,27%	4	14,29%
	Regering Sierra Leone	6	9,38%	1	2,50%
	Regeringsleger	4	12,90%	-	-
	Rebellen	3	5,36%	-	-
	Vluchtelingen	1	1,30%	-	-
	Strasser	1	²	1	²
Groepen uit de rest van Afrika	Liberia	15	20,55%	4	8,70%
	Guinee	6	17,65%	-	-
	Burkina Faso	1	2,94%	-	²
Groepen rest van de wereld	VN	2	1,01%	1	2,27%
Onbekend		2	5,71%	-	-
Bron: ANP 06-2000 / 06-2003					
1. Percentage van het totaal aantal alinea's waarin de betreffende groep voorkomt					
2. Totale aantal alinea's van de groep is onder de tien, niet berekend in procenten					

Vervolgens is gekeken hoe vaak een groep iets belooft of (toe)zegt in het nieuws. Er staat in de nieuwstekst tijdens de oorlog in vier alinea's vermeld dat het RUF iets heeft beloofd of toezegt. De regering van Liberia zegt verder in oorlogstijd vijf keer iets toe aan onder andere de VN. Er wordt ook een toezegging door de regering van Liberia gemeld in de periode na de oorlog. Verder worden de regering van Sierra Leone (drie keer), de onbenoemde rebellen (twee keer) en de Guineese regering (een keer) in de periode van oorlog in het nieuws weergegeven als een groep die iets belooft of toezegt.

⁵³

Waarmee zowel het RUF als de regering wordt bedoeld.

De geloofwaardigheid van de regering van Liberia wordt in de periode van oorlog vooral in twijfel getrokken door te refereren aan het overtreden van het wapen- en diamantembargo met Sierra Leone. Er wordt in de nieuwstekst tien keer verwezen naar het overtreden van dit embargo door de regering of leden van de regering (o.a. ANP 2001 01 1; 2001 02 5). Naast Liberia wordt de regering van Burkina Faso tevens een maal beschuldigd van het overtreden van dit embargo (ANP 2000 12 3). In de periode van vrede wordt Liberia drie keer weergegeven als een groep die niet te geloven is. Dit is in de nieuwstekst verwoord door een bewering van Liberia in twijfel te trekken (o.a. ANP 2003 05 1).

5.2.4 Stereotype 4: Afrikaanse groepen zijn hongerig naar macht

Het laatste stereotype dat procentueel meer in de periode van oorlog wordt gebruikt dan in de periode van vrede is dat 'Afrikaanse groepen hongerig zijn naar macht'. In de eerste plaats zijn hierbinnen de beelden meegenomen van legers en politieke groepen die een gebied willen veroveren van een andere in de burgeroorlog betrokken groep. Een tweede beeld dat binnen dit stereotype valt is dat van een in de oorlog vechtende groep die door een andere regering in de regio West-Afrika geholpen wordt. In tabel 13 is te zien dat ten opzichte van andere stereotypen het beeld dat Afrikanen hongerig zijn naar macht relatief weinig in het nieuws voorkomt.

Daarbij is in de resultaten in tabel 13 te zien dat het stereotype zowel in de oorlogsperiode als in de periode van vrede wordt gerelateerd aan de regering van Liberia. In de berichtgeving wordt ten aanzien van het stereotype verwezen naar de steun die het RUF of onbenoemde rebellen van de regering van Liberia of president Taylor kregen, al dan niet in ruil voor diamanten (o.a. ANP 2000 10 4; 2001 02 5; 2002 05 2; 2003 06 3). De regeringen van Burkina Faso en van Sierra Leone worden in een van deze artikelen tevens gerelateerd aan steun die ze vermoedelijk geven aan rebellen (ANP 2000 10 4).

Daarnaast is gekeken of er groepen zijn die worden weergegeven als een groep die een gebied van een andere groep wil veroveren of heeft veroverd. Het RUF-leger wordt in de berichtgeving tijdens de oorlog zes keer aan dit beeld verbonden (o.a. ANP 2000 06 24; 2001 05 1). Verder is het regeringsleger in vijf alinea's verbeeld als een groep die een gebied van een andere groep wil overnemen in de oorlog (o.a. ANP 2000 06 11) en worden de rebellen in vier alinea's aan dit beeld gerelateerd (o.a. ANP 2000 06 1).

Tabel 13. Afrikanen zijn hongerig naar macht					
Soort groep	Naam van groep	Vermeldingen (oorlog)	Percentage¹ (oorlog)	Vermeldingen (vrede)	Percentage¹ (vrede)
Groepen uit Sierra Leone	RUF	6	5,77%	-	-
	Regeringsleger	5	16,13%	-	-
	Rebellen	4	7,14%	-	-
	Regering Sierra Leone	2	3,13%	1	2,50%
	Strasser	1	²	-	-
	Bendes	1	²	1	²
Groepen uit de rest van Afrika	Liberia	9	12,33%	17	36,17%
	Bendes Liberia	1	²	-	-
	Burkina Faso	1	²	-	-
	Guinee	-	-	1	²
Groepen rest van de wereld	VN	2	1,01%	-	-
Onbekend		-	-	1	2,50%

Bron: ANP 06-2000 / 06-2003

1. Percentage van het totaal aantal alinea's waarin de betreffende groep voorkomt

2. Totale aantal alinea's van de groep is onder de tien, niet berekend in procenten

Tot slot worden de VN en de regering van Sierra Leone allebei twee keer in het nieuws gezien als een groep die een gebied van een andere groep heeft veroverd. Daarbij is de regering een keer aan het stereotype verbonden in de periode van oorlog (ANP 2001 02 7), en een keer in de periode van vrede (ANP 2002 02 5).

5.3 Analyse stereotypen die meer voorkomen in periode van vrede

In deze paragraaf staan tevens de stereotypen centraal die volgens Brookes (1995) aan de strijdende partijen of politieke groepen in Sierra Leone worden verbonden. Daarbinnen zijn in deze paragraaf de stereotypen geanalyseerd, die procentueel gezien meer aan groepen werden verbonden in de periode van vrede dan in de periode van oorlog binnen de geselecteerde nieuwsberichten. In deze paragraaf zal net als in de vorige paragraaf gekeken worden op welke manier de stereotype beelden in het nieuws voorkomen en of er bepaalde groepen zijn die meer aan de stereotypen worden verbonden dan andere.

In tabel 8 van deze bijlage is te zien welke stereotypen procentueel gezien meer in periode van vrede dan in de periode van oorlog worden gebruikt. Van deze stereotypen wordt het meest verwezen naar het beeld dat ‘Afrikanen corrupt of crimineel zijn’. In de periode van vrede wordt in 35,9% van het aantal alinea’s waarin een groep in Sierra Leone wordt weergegeven verwezen naar dit stereotype en in 21,2% van de alinea’s in de periode van oorlog. Dit stereotype zal in het eerste deel van deze paragraaf worden beschreven.

Vervolgens worden tevens de stereotypen dat Afrikanen ‘agressief zijn’, ‘geen respect hebben voor mensenrechten hebben’, ‘antidemocratisch en onderdrukkend zijn’, ‘geen vrede kunnen maken’ en ‘elkaar doden’ tevens meer gebruikt om in de periode van vrede een groep te kenmerken dan in de periode van oorlog. Deze stereotypen zullen ook geanalyseerd worden.

5.3.1 Stereotype 5: Sierraleoonse groepen zijn corrupt (of crimineel)

In het eerste deel van deze paragraaf staat de vraag centraal welke groepen als corrupt of crimineel werden gezien. Er is hierbij in de eerste plaats geanalyseerd of de groepen in verband werden gebracht met criminele activiteiten.

Tevens is er gekeken hoe vaak verschillende groepen worden gezien als een criminele groep, of een groep die misdaden pleegt en daarvan verdacht wordt. Hierbij is tevens gekeken naar de eventuele wapenhandel waarbij de groep betrokken is volgens het nieuws.

Daarnaast is gekeken of er in het nieuws wordt bericht over de gevangenschap van leiders of leden. Door te verbeelden dat een leider gevangen is genomen, wordt per slot van rekening tevens geïmpliceerd dat de leider waarschijnlijk terecht staat voor een criminele daad. Hiermee wordt de corrupte positie van een groep bevestigd in de berichtgeving.

In tabel 14 is te zien dat dit stereotype in de periode van oorlog vooral wordt gebruikt bij de beschrijving van het RUF, de West Side Boys en de onbenoemde rebellen. Verder is te zien dat de regering van Liberia, ten opzichte van de andere overheden in de regio, vaak wordt gerelateerd aan criminele delicten in het nieuws. Voor de periode van vrede is te zien dat wederom vooral het RUF, de onbenoemde rebellen en Liberia gezien worden als corrupte of criminele groep in het nieuws.

<i>Tabel 14. Afrikanen zijn corrupt of crimineel</i>					
Soort groep	Naam van groep	Vermeldingen (oorlog)	Percentage ¹ (oorlog)	Vermeldingen (vrede)	Percentage ¹ (vrede)
Groepen uit Sierra Leone	RUF	35	33,65%	17	60,71%
	Rebellen	14	25,00%	12	57,14%
	Regering Sierra Leone	1	1,56%	4	10,00%
	Bendes	2	²	2	²
	West Side Boys	4	20,00%	-	-
	Vluchtelingen	2	2,60%	-	-
	Strasser	6	²	-	-
	JP Koroma	-	-	1	²
	Gewapende groeperingen	-	-	1	²
Groepen uit de rest van Afrika	Liberia	29	39,73%	27	58,70%
	Hulpverleners	-	-	5	²
	Burkina Faso	3	²	-	-
	Bendes Liberia	1	²	-	-
Groepen uit de rest van de wereld	VN	-	-	2	4,55%
	Libanese clan	-	-	1	²
Onbekend		11	31,43%	15	37,50%
Bron: ANP 06-2000 / 06-2003					
1. Percentage van het totaal aantal alinea's waarin de betreffende groep voorkomt					
2. Totale aantal alinea's van de groep is onder de tien, niet berekend in procenten					

In de eerste plaats is gekeken of er groepen gekenmerkt worden als crimineel in het nieuws. Van alle groepen die in het nieuws voorkomen, is het RUF-leger de enige die 'crimineel' of 'misdadig' wordt genoemd (ANP 2000 07 2). Daarnaast wordt het RUF in de oorlogsperiode acht keer en in de vredesperiode vijf keer gerelateerd aan 'misdaden', zonder dat hierbij verwoord wordt om welke misdaden het daadwerkelijk gaat (o.a. ANP 2000 06 21). In de oorlogsperiode worden zowel ex-president Strasser, als kindsoldaten en onbenoemde bendes tevens aan het woord 'misdaad' gekoppeld, echter slechts één keer. In de periode van vrede worden de regering, de rebellen, legerleider J P Koroma en Liberia verder ook verbonden aan misdaden, zonder dat in de alinea wordt gesproken over welke misdaden het gaat. Daarbij is een verschil te zien tussen de regering en het regeringsleger⁵⁴

54

In de persoon van JP Koroma.

enerzijds, en het RUF, de rebellen en de regering van Liberia anderzijds. De regering van Sierra Leone en het regeringsleger worden namelijk alleen verdacht van misdaden, waarbij er in dezelfde alinea niet wordt gesproken over de criminele daden die deze groep heeft gepleegd. De rebellen, het RUF en Liberia worden in dezelfde alinea's wel verbonden aan de criminele feiten die ze volgens het nieuws hebben gepleegd.

Van de verschillende criminele acties zelf wordt in de periode van oorlog het meest gerefereerd aan de gijzelingen door het RUF, de West Side Boys en de onbenoemde rebellen. Bij het RUF wordt 26 keer verwezen naar de gijzelingen van VN-medewerkers, burgers van Sierra Leone en leden van Westerse hulporganisaties in de periode van oorlog. De West Side Boys worden in elf alinea's verbonden aan de gijzelingen van Britse soldaten. De onbenoemde rebellen⁵⁵ worden tien keer in relatie gebracht met gijzelingen.

Andere criminele daden die in het nieuws weergegeven worden, zijn aan verschillende groepen gekoppeld. Hierbinnen ligt echter tevens de nadruk op de criminele daden die gepleegd zijn door de groepen die als tegenstander worden gezien. Zo wordt het RUF tevens in zowel de periode van oorlog als vrede gerelateerd aan moord, mishandeling en het aanvallen van dorpen.

Acties in de periode van oorlog van andere groepen die als tegenstander worden gezien in het nieuws zijn de overvallen op VN-ers door onbenoemde rebellen en mishandeling van de bevolking door de troepen van Strasser, waar hij verantwoordelijk voor wordt gehouden. De regering van Liberia wordt in het nieuws tijdens de oorlog verweten dat er journalisten zijn mishandeld, die volgens het nieuws zijn opgesloten wegens spionage.

In de periode van vrede wordt Liberia verweten dat het al-Qaeda en Hezbollah helpt. De regering van Liberia wordt verder, evenals de rebellen, in het nieuws verdacht van moord.

In de oorlogsperiode worden kindsoldaten tevens in verband gebracht met criminele delicten. Ze worden verantwoordelijk gehouden voor moord, mishandeling, verkrachting en gijzeling van burgers. Ondanks dat deze groep niet direct als tegenstander wordt gezien, wordt tevens in het nieuws verwoord dat deze kindsoldaten voor het RUF vechten. Door echter te benadrukken dat de kindsoldaten de daden niet vrijwillig plegen, worden de kindsoldaten in het nieuws vrijgepleit voor de delicten.

Tot slot wordt een groot gedeelte van de andere criminele delicten in de periode van oorlog niet direct aan een groep verbonden, maar slechts gemeld in de kenschetsing van de oorlog.

⁵⁵ Waarmee zowel de West Side boys als het RUF aangeduid worden in het nieuws.

In het nieuws wordt aan moord, mishandeling, verkrachting, overvallen en gijzeling gerefereerd, zonder dat hierbij naar een groep wordt verwezen die deze delicten pleegt.

In de periode van vrede wordt bij de onbekende groep vooral van het beeld gebruik gemaakt dat er criminele feiten zijn gepleegd, zonder dat erbij vermeld wordt om welke criminele feiten het gaat. Dit beeld over de onbekende groep wordt in elf alinea's gebruikt.

Daarnaast worden, zowel in de periode van oorlog als vrede, gewapende mannen of groepen verantwoordelijk gehouden voor verkrachting, overvallen en marteling van burgers. Deze groepen zijn tevens te kenmerken als onbekend, omdat er niet naar een bepaalde groep wordt verwezen of alleen maar geïmpliceerd wordt dat ze tot de groepen in de oorlog behoren⁵⁶.

Het feit dat het RUF en sommige regeringsfunctionarissen van Liberia, waaronder de toenmalige president Taylor, volgens de berichtgeving diamanten smokkelden en deze voor wapens verhandelden, kwam ook relatief vaak in het nieuws voor.

In totaal wordt het RUF in 21 alinea's gerelateerd aan wapenhandel door betaling met gesmokkelde diamanten. Daarnaast werd diamantsmokkel in elf alinea's aan rebellen verbonden en in twee aan bendes.

Het RUF is de enige groep afkomstig uit Sierra Leone die in de periode van oorlog bij naam aan de diamantsmokkel wordt gerelateerd. In de tekst wordt er bij zowel de onbenoemde bendes als de rebellen waarschijnlijk ook gerefereerd aan het RUF, als er in de tekst wordt gesproken over de wapenhandel van deze groepen met gesmokkelde diamanten. Als hiervan uitgegaan wordt, is het RUF in totaal in 34 tekstalinea's gerelateerd aan diamantsmokkel en wapenhandel.

De regering van Liberia wordt vervolgens in 25 alinea's gekenschetst als een regering die profiteert van deze diamantsmokkel. In de berichtgeving wordt de president van Liberia, Charles Taylor, vooral herhaaldelijk gezien als de persoon die de winst uit de handel in diamanten voor wapens 'in eigen zak steekt' (o.a. ANP 2000 08 1; 2001 01 2).

In de periode van vrede wordt het beeld van wapenhandel niet direct aan het RUF gerelateerd. Het beeld van wapenhandel wordt vooral gebruikt bij de rebellen, in tien alinea's, en bij gewapende groepen, in één alinea. Verder wordt dit beeld in elf alinea's verbonden aan de regering van Liberia of de toenmalige president van Liberia, Charles Taylor.

⁵⁶

In tegenstelling tot onbenoemde rebellen, waarmee in het nieuws wordt geïmpliceerd dat ze tot de groepen behoren, die tegen de regering zijn gekeerd.

Het beeld van leiders in de gevangenis wordt bij het RUF, de West Side Boys en bij de representatie van Strasser gebruikt. Bij het RUF wordt in de periode van oorlog elf maal verwezen naar het feit dat Sankoh, de leider van het RUF volgens het nieuws, gevangen is genomen. In de periode van vrede wordt dit beeld in vijf alinea's weergegeven.

Bij de West Side Boys wordt vier keer verwezen naar de gevangenschap van Kalley, de man die in het nieuws wordt gezien als de leider van de West Side Boys. Daarnaast wordt ook vier keer bericht dat oud-president Strasser vastzit in het nieuws uit de periode van oorlog. Tot slot wordt in de periode van vrede een keer gerefereerd naar het feit dat een lid van de regering van Sierra Leone in de gevangenis zit.

5.3.2 Stereotype 6: Groepen zijn gewelddadig

Het tweede stereotype in relatie tot de strijdende groepen dat procentueel gezien meer aan groepen werd verbonden in de periode van vrede, is of de groepen in het nieuws werden gezien als gewelddadig. Hierbij is enerzijds in de berichtgeving over Sierra Leone bekeken of de legers als gewelddadig of als oorzaak van het geweld in het conflict werden gezien. Vervolgens is tevens bekeken in hoeverre de groepen werden gezien als gewapende groepen, daar in de verbinding met wapens in het nieuws wordt geïmpliceerd dat de groep geweld gebruikt in zijn acties tegen vijanden of de burgerbevolking. In tabel 15 is te zien hoe vaak gewelddadige acties en wapengebruik door de verschillende groepen mensen in het nieuws worden weergegeven.

In de tabel is te zien dat het RUF in aantal alinea's het meest wordt gerelateerd aan gewelddadigheid in de berichtgeving tijdens de oorlog. Daarbinnen wordt het RUF in 18 van de in totaal 19 alinea's gezien als de oorzaak van geweld in het land. Dit wordt weergegeven door te wijzen op het feit dat het RUF-leger de voornaamste pleger was van gewelddaden en wreedheden in de burgeroorlog. Dit beeld wordt 8 keer direct in het nieuws weergegeven (o.a. ANP 2000 06 21; 2000 08 3).

Verder wordt het RUF gezien als een van de rebellengroepen die verantwoordelijk zijn voor de gewelddadige situatie in de grensregio van Sierra Leone met Guinee en Liberia (ANP 2001 02 5) en als de groep die terreur pleegt in de oorlog (ANP 2000 07 2). Er wordt vervolgens drie maal verwezen naar de gevechten tussen het RUF en de regering. Het RUF wordt hierbinnen gezien als de groep die, na het sluiten van een vredesakkoord, doorgaat met het strijden tegen de regering (ANP 2000 06 2; 2001 05 2).

Naast dat hiermee de agressieve houding van het RUF wordt verbeeld, wordt het RUF met dit beeld tevens gezien als een groep die zich niet aan gesloten overeenkomsten houdt, en niet vertrouwd kan worden (zie paragraaf 5.2.3).

<i>Tabel 15. Afrikanen zijn gewelddadig of agressief</i>					
Soort groep	Naam van groep	Vermeldingen (oorlog)	Percentage ¹ (oorlog)	Vermeldingen (vrede)	Percentage ¹ (vrede)
Groepen uit Sierra Leone	Rebellen	4	7,14%	17	80,95%
	RUF	19	18,27%	9	32,14%
	Regeringsleger	-	-	2	²
	Regering Sierra Leone	1	1,56%	2	5,00%
	Vluchtelingen	2	2,60%	1	7,69%
	Gewapende groeperingen	3	²	1	²
	Bendes	3	²	1	²
	Strasser	3	²	-	-
	Kindsoldaten	2	9,09%	-	-
	Bewoners	1	2,44%	-	-
Groepen uit de rest van Afrika	Liberia	-	-	6	13,04%
	Guinee	2	5,88%	-	-
Onbekend		13	37,14%	3	7,50%
Bron: ANP 06-2000 / 06-2003					
1. Percentage van het totaal aantal alinea's waarin de betreffende groep voorkomt					
2. Totale aantal alinea's van de groep is onder de tien, niet berekend in procenten					

De onbenoemde rebellen en Strasser worden in de berichtgeving tijdens de burgeroorlog ook weergegeven als groepen die verantwoordelijk zijn voor de gewelddadigheden in het land. De rebellen worden, net als het RUF, twee keer gezien als groepen door hun gevechten verantwoordelijk zijn voor de situatie in de grensregio van Sierra Leone met Liberia en Guinee (ANP 2000 09 4; 2000 09 5). Ze zorgen er volgens het nieuws verder voor dat 'de vluchtelingen uit Sierra Leone moeten vluchten uit het vluchtelingenkamp in Guinee voor de gewelddadigheden in het gebied' (ANP 2001 03 2).

Strasser wordt in een artikel beschreven als de oorzaak van geweld in het land. Dit wordt beeldgegeven door het regime van Strasser te kenschetsen als oorzaak voor chaos in het land. Vervolgens werd in het artikel gevisualiseerd op welke manier soldaten, onder leiding van het regime van Strasser, geweld gebruikten tegen de bevolking (ANP 2000 09 12).

De regering en het leger worden in de oorlog tevens als oorzaak van het geweld gekenschetst, echter in mindere mate dan het RUF. De regering wordt één maal gezien als mogelijke oorzaak van geweld, doordat de schending van de mensenrechten na het vredesakkoord in het nieuws niet direct aan het RUF of de regering werd toegedicht. Het regeringsleger werd daarnaast drie keer gezien als een groep die de oorzaak van het geweld in Sierra Leone was. In twee gevallen werd dit gedaan, door te refereren naar de ontstane situatie door de gevechten tussen het RUF en het leger (ANP 2000 06 1; 2001 05 2). In één alinea wordt het regeringsleger, door onderlinge gevechten met het RUF, tevens gezien als de oorzaak van geweld (ANP 2000 06 11).

De kindsoldaten die in de burgeroorlog betrokken zijn, worden tweemaal binnen één artikel weergegeven als plegers van geweld. Bij de weergave van deze kindsoldaten wordt echter duidelijk gemaakt dat ze door bepaalde legers gedwongen worden om te vechten, en dat volgens Unicef de mensen die de kindsoldaten hebben geronseld de mensen zijn die verantwoordelijkheid dragen voor de acties van de kindsoldaten (ANP 2000 10 2).

Verder worden de vluchtelingen uit Sierra Leone in Guinee twee keer gezien als een groep die agressiviteit gebruikt. Als reactie daarop gebruiken Guineese burgers en veiligheidstroepen geweld tegen deze voor Guinee 'buitenlandse vluchtelingen'. De Guineeërs worden echter in de berichtgeving hierover gezien als onwetend, omdat het volgens het nieuws eigenlijk de rebellen waren die agressie gebruikten, en niet de vluchtelingen (ANP 2000 09 10). Tevens wordt met dit beeld het gedrag van de vluchtelingen genuanceerd, omdat uit dit beeld blijkt dat deze groep helemaal geen agressie gebruikt.

In de periode van vrede wordt het RUF in zes alinea's gezien als de groep die de oorzaak is van het geweld in het land. De onbenoemde rebellen worden in deze periode echter twaalf keer als groep gezien die de oorzaak is van het geweld in Sierra Leone. De regering van Liberia wordt verder in zes alinea's gezien als de groep die het geweld in Sierra Leone veroorzaakt heeft in de berichtgeving tijdens de vrede.

In één van de alinea's waarin de rebellen worden gezien als de veroorzaker van het geweld, wordt ook de regering genoemd als groep die verantwoordelijk is voor het geweld in Sierra Leone (ANP 2003 04 2). In de andere alinea's wordt echter alleen naar het RUF, de rebellen of de regering en president van Liberia verwezen als oorzaak voor de agressie.

Daarnaast worden de rebellen in vier alinea's gezien als een agressieve groep in de periode van vrede (o.a. ANP 2003 06 3; 2003 06 6). Dit beeld wordt tevens in één alinea verbonden met de vluchtelingen uit Sierra Leone die in Nederland verblijven (ANP 2003 05 6).

In tabel 15 is verder te zien dat in de oorlogsperiode in twaalf alinea's de agressiviteit en gewelddadigheid aan geen van de specifieke groepen wordt verbonden. De tekenen van agressief gedrag, zoals het afhakken van ledematen, het mishandelen van kinderen of simpelweg het geweld in Sierra Leone worden wel in de tekst genoemd, echter niet specifiek aan een groep toegekend.

Degenen die het conflict enigszins gevolgd hebben in het nieuws, relateren het agressieve gedrag waarschijnlijk aan de strijdende groepen in de oorlog. Als een dergelijk beeld echter wordt gelezen zonder dat de groepen in de oorlog bij de lezer bekend zijn, zou de ontvanger van het bericht kunnen denken dat alle mensen in Sierra Leone de mogelijke dader zijn van gewelddaden. Op deze manier ontstaat er een negatief beeld over alle inwoners van Sierra Leone, die op een of andere manier bij de oorlog zijn betrokken.

Vervolgens is er binnen dit stereotype tevens gekeken naar of een groep in het nieuws weergegeven wordt als een gewapende groep. Het RUF-leger wordt in de periode van oorlog in 6 alinea's gerelateerd aan het gebruik van wapens, die al dan niet tegen de regering worden gebruikt (o.a. ANP 2000 07 10). Er is hierbij in sommige gevallen sprake van het versterken van het beeld van gewelddadigheid van het RUF, door juist te verwijzen naar het wapengebruik.

Verder worden in de periode van oorlog bendes in drie alinea's gezien als de oorzaak van het geweld, doordat ze evenals het RUF met diamantsmokkel wapens aanschaffen, die vervolgens worden gebruikt in de oorlog, om de gewelddadigheid voor te zetten.

Omdat zowel de rebellen als de bendes aan dezelfde acties worden verbonden als de acties van het RUF, is het aannemelijk dat met deze groepen wordt gerefereerd aan het RUF. Dit zou betekenen dat deze groep meer als de tabel doet vermoeden aan agressief gedrag wordt verbonden. Daarnaast wordt er in drie alinea's verwezen naar gewapende groepen. In de naam van deze groepen wordt al verwezen naar het feit dat ze gewapend zijn. Naar welke groepen hierbij wordt verwezen, is onbekend.

In de periode van vrede wordt vooral de groep onbenoemde rebellen gerelateerd aan het feit dat ze gewapend zijn. Er wordt in totaal in 12 alinea's naar het feit dat de rebellen gewapend zijn verwezen. Daarnaast wordt drie keer verwezen naar het feit dat het RUF een gewapende groep is, en wordt er twee keer verwezen naar een gewapende groep strijders. Tot slot worden de regering, het regeringsleger, gewapende groeperingen en bendes allen een keer weergegeven in het nieuws als een gewapende groep in de vredesperiode.

5.3.3 Stereotype 7: Afrikaanse groepen zijn anti-democratisch en onderdrukkend

In deze paragraaf is gekeken of er in het nieuws over Sierra Leone gesproken wordt over het feit dat bepaalde groepen anti-democratisch of onderdrukkend zijn tegenover de bevolking. Enerzijds is er hierbinnen gekeken of er groepen zijn, die een bepaald gebied in handen hebben, en daarmee een gebied als eigendom van een groep beschouwen, zonder dat ze de gekozen leiders zijn van die regio. Vervolgens is er tevens gekeken of groepen gebruik maken van methoden om de bevolking te onderdrukken, zoals marteling van de bevolking.

Hierbij is wederom gekeken of de bovengenoemde beelden vooral gebruikt worden bij de kenschetsing van de groepen die in het nieuws als de tegenstander worden gezien, tegenover de groepen die als medestander gezien worden. In tabel 16 staat per groep beschreven hoe vaak ze aan het stereotype verbonden worden in de onderzochte nieuwstekst in de periode van oorlog en vrede, en welk percentage van de artikelen de groep aan het stereotype wordt verbonden. In de tabel is te lezen dat in zowel de berichtgeving tijdens als na de oorlog wederom vooral het RUF en de rebellen aan het stereotype verbonden worden.

Binnen de representatie van het RUF wordt tien maal verwezen naar het feit dat ze een bepaald gebied in handen hebben, of een gebied onder controle hebben in de periode van oorlog. Bij de berichten over de onbenoemde rebellen wordt dit beeld nog eens zes maal gegeven. Tevens wordt er bij het regeringsleger in twee alinea's verwezen naar het in handen hebben van een bepaald gebied. In de periode van vrede wordt éénmaal verwezen naar het ondemocratisch in handen hebben van een gebied, door de onbenoemde rebellen.

Tabel 16. Afrikanen zijn antidemocratisch en onderdrukkend					
Soort groep	Naam van groep	Vermeldingen (oorlog)	Percentage¹ (oorlog)	Vermeldingen (vrede)	Percentage¹ (vrede)
Groepen uit Sierra Leone	Rebellen	8	14,29%	9	42,86%
	RUF	13	12,50%	4	14,29%
	JP Koroma	-	-	2	²
	Regering Sierra Leone	1	1,56%	1	2,50%
	Strasser	5	²	-	-
	Regeringsleger	3	9,68%	-	-
	Bendes	1	²	-	-
	Gewapende groeperingen	1	²	-	-
Groepen uit rest van Afrika	Liberia	-	-	2	4,35%
	Guinee	2	5,88%	-	-
Onbekend		6	17,14%	-	-
Bron: ANP 06-2000 / 06-2003					
1. Percentage van het totaal aantal alinea's waarin de betreffende groep voorkomt					
2. Totale aantal alinea's van de groep is onder de tien, niet berekend in procenten					

Het verschil in hoe de regering wordt weergegeven in de periode van oorlog, ten opzichte van de rebellen en het RUF, zit hem in het feit dat er bij het regeringsleger alleen wordt gesproken over het in handen hebben van een gebied, als dit in het nieuws recentelijk is veroverd door het RUF-leger (ANP 2000 06 1; 2000 06 11).

In de alinea's waarin wordt gesproken over het in handen hebben van regio's door het RUF wordt daartegenover verhaald over het feit dat dit leger de gebieden alleen in handen heeft om de grondstoffen te exploiteren om de oorlogsmiddelen te betalen (o.a. ANP 2000 06 24; 2000 07 7; 2000 08 1).

In andere alinea's wordt hierop volgend gemeld dat de VN-troepen moeten helpen om de diamantregio's die in handen zijn van het RUF, weer in handen te krijgen van de regering (ANP 2000 06 3; 2000 07 2). Hiermee wordt dus geïmpliceerd dat het volgens de VN verkeerd is dat gebieden in Sierra Leone in handen zijn van het RUF.

Verder wordt in het nieuws de diamanthandel van het RUF-leger als hoofdreden aangevoerd door de VN-veiligheidsraad voor het aanhoudende geweld in Sierra Leone. Door een certificeringssysteem voor de diamanten en het heroveren van de gebieden op de rebellen wordt gesteld dat er een einde kan worden gebracht aan de oorlog (ANP 2000 07 3; 2000 07 7; 2001 04 3).

Er wordt dus in het nieuws bij het RUF geïmpliceerd dat ze de gebieden alleen in handen hebben om hun oorlogsdaden door te zetten, en niet om de mensen in het gebied democratisch te regeren, zoals de regering dat wel wil. Hiermee wordt geïmpliceerd dat de bevolking per definitie beter af is onder de regering dan onder leiding van het RUF, en worden acties van de regering tegen het RUF gerechtvaardigd, in belang van 'de bevolking'. Bij de berichtgeving over de onbenoemde rebellen wordt tevens gebruik gemaakt van het beeld dat ze de gebieden alleen in handen hebben, om met de grondstoffen de oorlogsvoering te bekostigen. Verder wordt de naam van een 'rebellengroep' tevens niet genoemd zodra de regering of het regeringsleger van Sierra Leone (ANP 2001 02 7) of Guinee (ANP 2001 02 2) een gebied wil veroveren van één van hun tegenstanders.

In één alinea wordt gesproken over de wettig gekozen regering die tegenover de rebellen wordt gezet in het conflict (ANP 2000 06 6). Hiermee wordt in deze alinea geïmpliceerd dat de rebellen, die een gebied in handen hebben, niet democratisch gekozen zijn.

Tevens wordt hiermee vermeld dat de regering wel gekozen is, en dus niet anti-democratisch. Het beeld dat bepaalde groepen zoals de regering, maar ook het RUF, meedoen aan de verkiezingen in 2002 nuanceert het stereotype beeld eveneens doordat de groepen, in tegenstelling tot wat er in het stereotype wordt beweerd, wel democratisch gekozen worden tijdens de verkiezingen.

Het stereotype wordt verder naar voren gebracht, door in het nieuws te laten zien dat een groep de bevolking onderdrukt, of verplicht om aan acties deel te nemen die door een groep worden geïnitieerd. Het anti-democratische gehalte van het bewind van Sierra Leone onder Strasser wordt vervolgens in het nieuws bevestigd, door hem te noemen als ex-dictator (2000 11 3).

Daar tegenover wordt Strasser in een alinea president genoemd, waarmee wordt geïmpliceerd dat hij wel wettig gekozen is. In de periode van vrede worden Koroma en de toenmalige leider van Liberia Charles Taylor in de berichtgeving weergegeven als niet democratisch gekozen leiders.

Er wordt bij de onbenoemde rebellen, het regeringsleger en bij onbekende groepen⁵⁷ tevens respectievelijk twee, één en vier maal gesproken over het feit dat ze mensen of kinderen dwingen om mee te vechten in de oorlog. Verder wordt er in het nieuws gesproken over criminele acties die worden uitgevoerd door groepen tegen de bevolking, mogelijk om hiermee de bevolking te onderdrukken. Het RUF gebruikt bijvoorbeeld verminking en moord om de bevolking schrik aan te jagen (ANP 2000 08 3). Het leger onder het bewind van Strasser wordt tevens aan criminaliteit tegen de bevolking verbonden (ANP 2000 11 3), evenals onbekende bendes (ANP 2001 01 2).

In de periode van vrede komt het beeld vaker in het nieuws voor, dat groepen bepaalde middelen als marteling gebruiken om de bevolking te onderdrukken. Het beeld dat de bevolking gemarteld wordt of dat ledematen afgehakt worden door de onbenoemde rebellen is in die periode in acht alinea's weergegeven. Verder worden het RUF in vier alinea's gekenschetst als een groep die gebruik maakt van deze onderdrukkingmethoden. In één alinea wordt niet direct gezegd welke groep gebruik maakt van deze onderdrukkingmethoden, en zouden zowel de rebellen als de overheid gezien kunnen worden als een groep die de bevolking verminkt.

5.3.4 Stereotype 8: groepen hebben geen respect voor rechten mens

Het achtste stereotype dat door Brookes (1995) is beschreven, is dat 'Afrikanen in het nieuws worden weergegeven als groepen mensen die geen respect hebben voor mensenrechten'. Binnen de analyse in deze paragraaf zijn hierop aanhakend alle beelden opgenomen die de legers en bewoners van Sierra Leone weergeven als groepen die zich niet aan mensenrechten houden of die in de berichtgeving beschuldigd worden van oorlogsmisdaden en/of misdaden tegen de mensheid. Daarnaast is tevens gekeken of er groepen zijn die volgens het nieuws kindsoldaten rekruteren. Tot slot zijn tevens de beelden meegenomen dat groepen een strafhof tegenwerken. In tabel 17 zijn de resultaten in de nieuwstekst opgesomd.

In de tabel is te zien dat het stereotype het meest wordt verbonden aan enerzijds het RUF en Sankoh, de leider van het RUF, en aan Liberia anderzijds. In de periode van oorlog wordt het RUF dertien keer aan het stereotype verbonden.

⁵⁷ Inclusief gewapende groepen.

Tabel 17. Afrikanen hebben geen respect voor mensenrechten					
Soort groep	Naam van groep	Vermeldingen (oorlog)	Percentage¹ (oorlog)	Vermeldingen (vrede)	Percentage¹ (vrede)
Groepen uit Sierra Leone	RUF	13	12,50%	9	32,14%
	Rebellen	5	8,93%	7	33,33%
	Regering Sierra Leone	5	7,81%	6	15,00%
	Bendes	-	-	1	²
	Gewapende groeperingen	1	²	-	-
	Strasser	1	²	-	-
Groepen uit de rest van Afrika	Liberia	17	23,29%	9	19,57%
	Guinee	2	5,88%	-	-
	Ghana	-	-	1	²
Groepen uit rest van de wereld	VS	-	-	1	²
Onbekend		12	34,29%	8	20,00%
Bron: ANP 06-2000 / 06-2003					
1. Percentage van het totaal aantal alinea's waarin de betreffende groep voorkomt					
2. Totale aantal alinea's van de groep is onder de tien, niet berekend in procenten					

Daarnaast wordt in de berichtgeving na de oorlog negen keer verwezen naar het feit dat het RUF geen respect had voor de mensenrechten. De regering van Liberia wordt in de berichtgeving tijdens de oorlog in 17 alinea's gezien als een groep die zich niet aan mensenrechten hield, en in 9 alinea's in de periode na de oorlog.

In zes alinea's in de periode van oorlog werd in de berichtgeving over het RUF aangegeven dat Sankoh terecht moet worden voor de misdaden waarvoor hij verantwoordelijk was volgens zowel de regering van Sierra Leone (ANP 2000 06 21) als volgens de VN (ANP 2000 06 21) en de VS (ANP 2000 07 13). In een alinea wordt weergegeven dat Sankoh terecht staat voor misdaden tegen de mensheid (ANP 2000 07 13).

Verder wordt er in het nieuws tijdens de oorlog verwezen naar het feit dat volgens de VN de belangrijkste commandanten van het RUF terecht moeten worden wegens misdaden tegen de menselijkheid (ANP 2000 06 21), en dat daarnaast veel oorlogsmisdaden gepleegd worden door het RUF (ANP 2000 08 3).

Het RUF-leger wordt daarnaast in drie alinea's gezien als één van de groepen die mogelijk verantwoordelijk waren voor mensenrechtenschendingen. Hierbij wordt in twee alinea's verwezen naar mensenrechtenschendingen van het RUF zelf, en in één alinea werd verwezen naar schendingen die na het vredesakkoord gepleegd werden door het RUF en de regering van Sierra Leone (ANP 2000 06 15).

Het feit dat de regering van Liberia geen respect heeft voor mensenrechten, wordt in de berichtgeving weergegeven door te verwijzen naar de dubieuze opsluiting van journalisten door deze regering. In alle 17 alinea's waarin Liberia is verbonden aan het stereotype wordt verwezen naar de rechtsgang van deze journalisten in Liberia.

In de periode van vrede worden het RUF en Liberia tevens voornamelijk aan het direct schenden van mensenrechten verbonden. Het RUF wordt in deze periode in acht alinea's gezien als een groep die zich schuldig maakt aan misdaden tegen de mensheid (o.a. ANP 2002 05 2; 2003 04 3). De regering van Liberia wordt hier ook van beschuldigd, doordat ze de groepen hielpen die in de burgeroorlog de mensenrechten schonden (o.a. ANP 2003 06 1; 2003 06 9). Naast deze groepen wordt de regering van Sierra Leone tevens in drie alinea's verbonden aan het stereotype, doordat een minister verdacht wordt van het schenden van mensenrechten door het tribunaal van Sierra Leone (o.a. ANP 2003 03 2).

Er is in deze paragraaf tevens gekeken of er groepen zijn die kindsoldaten in dienst hebben. In de periode van oorlog werd dit beeld in vijf alinea's verbonden aan de groep rebellen. Verder werd de regering van Sierra Leone in 2 alinea's weergegeven als een groep die kindsoldaten in dienst neemt, en het RUF werd ook één keer verbonden aan dit beeld.

Verder werd de regering in een nieuwsartikel (ANP 2000 10 2) gezien als mogelijke schender van mensenrechten, doordat ze geen respect had voor de rechten van kindsoldaten. In een artikel tijdens de oorlog wordt bericht over de mensen die berecht zouden moeten worden in het VN-tribunaal van Sierra Leone. In dit artikel wordt gemeld dat kindsoldaten vanaf 15 jaar volgens de regering van Sierra Leone tevens berecht moeten kunnen worden. Dit stuitte op protest van UNICEF, die vond dat deze groep niet tot de hoofdverdachten behoorde (ANP 2000 10 2).

Door in het artikel nadrukkelijk te verwijzen naar het feit dat UNICEF zich inzet voor de rechten van kinderen, en aan te geven dat de veroordeling niet door UNICEF wordt gesteund, wordt mogelijk een verwijzing gemaakt naar het feit dat het tribunaal dat opgesteld is door de regering en de VN in strijd handelt met de rechten van kinderen.

Door de regering vervolgens te zien als de groep die voor berechting van de kinderen pleit, wordt tevens weergegeven dat de regering in eerste instantie geen respect heeft voor de rechten van het kind zoals die volgens UNICEF, en daarmee de VN, gelden.

In de berichtgeving na de burgeroorlog wordt ook verwezen naar het gebruik van kindsoldaten door de rebellen en in het regeringsleger en het RUF-leger. In de periode na december 2001 werden de rebellen in zes alinea's gerelateerd aan kindsoldaten die in het rebellenleger zaten. Verder worden het RUF-leger en het regeringsleger beide in drie alinea's gerelateerd aan het gebruik van kindsoldaten.

5.3.5 Stereotype 9: Afrikanen kunnen niet onderhandelen of vrede maken

Het negende stereotype ten aanzien van groepen uit Afrika dat is geanalyseerd aan de hand van de nieuwstekst is dat 'Afrikanen geen vrede zouden kunnen maken of niet kunnen onderhandelen'. Naast dat er is gekeken of de groepen vrede kunnen maken met elkaar, is tevens gekeken of de groepen dit zelfstandig hebben gedaan, of dat ze hier hulp bij nodig hadden van een derde, mogelijk westerse partij. Hieruit kan namelijk worden begrepen dat de groepen onderling zelf geen vrede kunnen maken, maar hiervoor afhankelijk zijn van een andere partij.

Uit het beeld van ontwapening van verschillende legers door een derde groep blijkt tevens dat de groepen zelf gesloten vrede niet kunnen behouden, waarmee tevens wordt aangegeven dat de groepen zelf geen vrede kunnen creëren in Sierra Leone.

Het tweede onderdeel waaruit dit stereotype bestaat is of Afrikanen al dan niet kunnen overleggen met elkaar. Hierbij zijn tevens de beelden meegenomen in de analyse dat groepen op een 'verkeerde' manier onderhandelen, door bijvoorbeeld dingen te eisen van andere groepen. In tabel 18 is opgesomd in hoeveel alinea's een groep aan het stereotype is verbonden in de nieuwstekst.

Tabel 18 laat zien dat in de periode van oorlog het stereotype aan vier Sierraleonse groepen is verbonden. Dit zijn de regering van Sierra Leone, het RUF, de West Side Boys en 'rebellen'. Bij de berichtgeving over het RUF en de regering van Sierra Leone wordt het feit dat deze groepen geen vrede kunnen maken in vier alinea's beschreven. In deze alinea's wordt verteld dat de oorlog bleef voortduren ondanks het vredesakkoord dat het RUF en de regering van Sierra Leone sloten (ANP 2000 06 15; 2001 05 2).

Tabel 18. Afrikanen kunnen geen vrede maken of overleggen					
Soort groep	Naam van groep	Vermeldingen (oorlog)	Percentage¹ (oorlog)	Vermeldingen (vrede)	Percentage¹ (vrede)
Groepen uit Sierra Leone	Regering Sierra Leone	6	9,38%	6	15,00%
	RUF	7	6,73%	5	17,86%
	Regeringsleger	-	-	4	²
	Rebellen	3	5,36%	3	14,29%
	West Side Boys	5	25,00%	-	-
Groepen uit de rest van Afrika	Liberia	-	-	4	8,70%
	Guinee	-	-	3	²
Groepen uit de rest van de wereld	VS	1	4,35%	-	-
	VN	1	0,50%	-	-
	Groot-Brittannië	1	1,19%	-	-
Onbekend		1	2,86%	3	7,50%
Bron: ANP 06-2000 / 06-2003					
1. Percentage van het totaal aantal alinea's waarin de betreffende groep voorkomt					
2. Totale aantal alinea's van de groep is onder de tien, niet berekend in procenten					

In de berichtgeving na de oorlog wordt in één artikel verwezen naar de voortdurende conflicten tussen Sierra Leone, Liberia en Guinee (ANP 2002 02 5). Verder wordt in het nieuws gezegd dat rebellen uit zowel Sierra Leone als Liberia geen vrede kunnen maken (ANP 2003 04 3).

Daarnaast is in het nieuws gerefereerd aan het feit dat de regering en het RUF onderling geen vrede kunnen maken of handhaven, maar hiervoor hulp van buitenaf voor nodig hebben. In totaal wordt hier vijf maal naar verwezen.

In twee alinea's wordt gesteld dat de regering en het RUF hulp nodig hebben van de VN in het maken van vrede (ANP 2000 07 2; 2001 03 4). Verder wordt in twee alinea's verwezen naar het feit dat het vredesakkoord tussen regering en RUF onder invloed van de VS vormgegeven is (ANP 2000 08 1; 2000 10 3). Vervolgens is in één alinea verwezen naar de hulp die de regering van Sierra Leone ontvangt van het Guineese leger (ANP 2001 04 3).

In één van de verwijzingen van de regering naar het stereotype wordt vermeld dat de regering door de Amerikanen is geprest tot een deal met het RUF. Deze overeenkomst had uiteindelijk meer voordelen voor het RUF dan voor de regering (ANP 2000 08 1). In deze alinea wordt geïmpliceerd dat de regering onder druk stond van Amerika, en daardoor niet zelfstandig kon onderhandelen. Er wordt daarmee verbeeld dat het RUF wel goed kon onderhandelen, terwijl de regering van Sierra Leone door inmenging van de Amerikanen niet in staat was om een goede onderhandelingspositie af te dwingen.

In de berichten die zijn uitgebracht na de oorlog wordt in totaal twaalf keer weergegeven dat een groep uit Sierra Leone of de rest van Afrika niet in staat was om zelf vrede te creëren in Sierra Leone, maar daar hulp bij nodig had van buitenaf. De regering wordt in vijf alinea's door middel van dit beeld weergegeven, waarbij ze in drie gevallen hulp kreeg van de VN (o.a. ANP 2002 05 2). In twee alinea's werd verwezen naar de hulp die Sierra Leone, Guinee en Liberia kregen van de Marokkaanse koning om te zorgen dat er vrede kwam tussen de landen (ANP 2002 02 5).

Het RUF wordt in 5 alinea's gezien als een groep die zelf geen vrede kan maken met de regering of het regeringsleger, en daar de hulp van de VN voor nodig had (o.a. ANP 2002 01 3). Ditzelfde beeld wordt in vier alinea's aan het regeringsleger verbonden en in twee alinea's aan de 'rebellens'.

In tabel 18 is verder te zien dat het stereotype in de periode van oorlog procentueel gezien vooral aan de West Side Boys wordt verbonden. Deze groep wordt in het nieuws vooral verbeeld als een groep die niet kan onderhandelen. Enerzijds wordt deze groep in drie alinea's verbonden met het feit dat ze iets van een andere groep eisen (o.a. ANP 2000 08 10). Vervolgens wordt er bij de West Side Boys tevens verwezen naar het vastlopen van de onderhandelingen met de Britten waaruit blijkt dat deze groep niet voldoende kon onderhandelen (ANP 2000 09 5; 2000 09 7).

De 'rebellens' worden in drie alinea's gezien als een groep die gebruik maakt van de verkeerde onderhandelingsmethoden. Dit wordt net als bij de West Side Boys verwoord door te laten zien dat de groep dingen 'eist' van de andere groep waarmee ze in onderhandeling is (o.a. ANP 2000 08 9). In alle drie de alinea's wordt hierbij verwezen naar de gijzelingsactie van Britse soldaten door de West Side Boys. In totaal wordt er dus in acht alinea's geïmpliceerd dat de West Side Boys op een slechte manier onderhandelen.

Daarnaast worden het RUF, de regering van Groot-Brittannië en de VN ook een keer verbeeld als een groep die iets eist van een andere groep in een onderhandeling. In de periode van vrede wordt geen van de groepen gezien als een groep die niet kan onderhandelen of gebruik maakt van de verkeerde onderhandelings-technieken.

5.3.6 Stereotype 10: Groepen doden elkaar

In dit laatste deel van deze paragraaf zal het stereotype dat Afrikanen elkaar doden behandeld worden. Hierbij is enerzijds gekeken of er wordt bericht over het feit dat Afrikaanse, en daarmee ook Sierraleonse groepen elkaar vermoorden. Daarnaast is er gekeken of er in het nieuws wordt bericht over Afrikaanse en westerse groepen in Sierra Leone, die worden weergegeven alsof ze elkaar vermoorden. In tabel 19 is te zien dat dit stereotype in de beide onderzochte perioden ten opzichte van de andere stereotypen weinig voorkomt.

<i>Tabel 19. Afrikanen doden elkaar</i>					
Soort groep	Naam van groep	Vermeldingen (oorlog)	Percentage ¹ (oorlog)	Vermeldingen (vrede)	Percentage ¹ (vrede)
Groepen uit Sierra Leone	RUF	3	2,88%	4	14,29%
	Rebellen	-	-	1	4,76%
	Regering Sierra Leone	-	-	2	5,00%
Groepen uit de rest van Afrika	Liberia	-	-	8	17,39%
Groepen uit de rest van de wereld	VN	1	0,50%	-	-
	Groot-Brittannië	2	2,38%	-	-
Onbekend		1	2,86%	1	2,50%
Bron: ANP 06-2000 / 06-2003					
1. Percentage van het totaal aantal alinea's waarin de betreffende groep voorkomt					
2. Totale aantal alinea's van de groep is onder de tien, niet berekend in procenten					

Het beeld dat Sierraleonse groepen elkaar vermoorden komt in de periode tijdens de oorlog niet voor. Wel wordt er verwezen naar legers die andere groepen uit de bevolking vermoorden. Zo wordt in twee alinea's verwezen naar het vermoorden van de bevolking door het RUF (ANP 2000 07 2; 2000 08 3). In één alinea wordt verder verwezen naar de moord op kinderen door een onbekende groep (ANP 2000 12 1).

Verder wordt er in het nieuws in twee alinea's gerefereerd aan gevechten tussen rebellen en Groot-Brittannië, waarbij de Britten rebellen vermoordden (ANP 2000 09 5; 2000 09 7). In één alinea wordt weergegeven dat mensen van de VN door een onbekende groep werden vermoord, waarbij in eerste instantie werd gedacht dat het om soldaten van het RUF ging die de VN-soldaten vermoordden (ANP 2000 07 1).

In de berichtgeving na de oorlog wordt het beeld dat Sierraleonse en Afrikaanse groepen elkaar vermoorden wel gebruikt. Het RUF en troepen van de regering van Liberia worden in één alinea gezien als vechtende groepen waarbij doden zijn gevallen (ANP 2003 05 1). Verder worden 'rebellen' en de regering van Sierra Leone in één alinea gezien als groepen die elkaar vermoordden (ANP 2003 04 2).

Het RUF, Liberia en een onbekende groep werden tevens in verband gebracht met de moord op andere mensen. Zo werd het RUF in 3 alinea's verdacht van moord, zonder dat daarbij vermeld werd hoeveel mensen zijn vermoord. De regering van Liberia wordt in zes alinea's verdacht van moord, waarbij in twee alinea's de moord naar voren komt op JP Koroma door 'handlangers van president Taylor' (o.a. ANP 2003 06 6) en in drie andere de moord op S. Bockarie van het RUF door het regeringsleger van Liberia (o.a. ANP 2003 05 3). Liberia wordt verder in twee alinea's verdacht van moord op een onbekende groep.

Daarnaast wordt het maken van slachtoffers door de westerse legers tevens verbloemd ten opzichte van de slachtoffers gemaakt door het RUF. Dit zal worden geïllustreerd aan de hand van de volgende twee voorbeelden:

'Zaterdag maakte de VN bekend dat zeker elf aanvallers zijn gedood bij een confrontatie' (ANP 2000 07 1)

'Zij [het RUF] brachten verscheidene VN-militairen om het leven' (ANP 2000 06 9)

De slachtoffers van de VN en het Britse leger worden in het nieuws verbloemd, door niet te verwijzen naar de actieve rol van de groep in het doden van mensen, maar de moorden van de westerse groepen in verleden tijd te zien. Hierdoor wordt de actie van de westerse groepen genuanceerd ten opzichte van het RUF, die wel in een actief moordend perspectief worden geplaatst.

5.4 Analyse van stereotypen: tegengestelden van stereotypen in het nieuws.

Naast dat er in dit hoofdstuk gekeken is naar hoe vaak de stereotypen worden weergegeven in het nieuws per groep, is het tevens van belang om te kijken hoe vaak het omgekeerde van de stereotypen in de tekst wordt weergegeven. Dit onderdeel is geanalyseerd omdat door deze tegengestelden te verbinden aan één van de groepen, het beeld in het nieuws wordt genuanceerd over deze groepen. Door de tegenstelling van het stereotype in de tekst te verbeelden wordt het stereotype zelf echter nog wel weergegeven in de berichtgeving. Er wordt alleen bij verteld dat het stereotype niet klopt voor de groep waaraan het omgekeerde wordt verbonden. Bij de andere groepen wordt het stereotype echter niet ontkend, en daarmee dus in zekere zin bevestigd.

In tabel 20 is te zien dat niet van alle stereotypen het omgekeerde in de tekst voorkomt. Van vier stereotypen wordt het omgekeerde weergegeven in beide perioden, en bij drie stereotypen wordt alleen in de periode van oorlog het omgekeerde van een stereotype weergegeven.

Stereotype	Oorlog Percentage¹	Vrede Percentage¹	Totaal
<i>'Afrikanen kunnen geen vrede maken'</i>	11,59%	7,63%	50
<i>'Afrikanen hebben geen respect voor mensenrechten'</i>	2,03%	29,01%	45
<i>'Afrikaanse regeringen en leiders zijn anti-democratisch en onderdrukkend'</i>	2,90%	9,16%	22
<i>'Afrikanen zijn corrupt of crimineel'</i>	0,58%	2,29%	5
<i>'Afrikanen vechten met elkaar'</i>	1,16%	-	4
<i>'Afrikanen zijn agressief'</i>	0,29%	-	2
<i>'Afrikanen vernietigen hun eigen landen'</i>	0,29%	-	2
<i>'Afrikanen kunnen niet geloofd worden, en zijn niet te vertrouwen'</i>	-	-	2
<i>'Afrikanen zijn hongerig naar macht'</i>	-	-	2
<i>'Afrikanen doden elkaar'</i>	-	-	2

Bron: ANP 06-2000 / 06-2003

¹ Percentage van het totaal aantal alinea's waarin één van de groepen in het nieuws voorkomt

² Tegengestelde wordt een keer of minder genoemd in totale berichtgeving, daarom niet meegenomen in verdere analyse

In paragraaf 5.5.1 zullen de tegengestelden van het stereotype dat ‘Afrikanen geen vrede kunnen maken worden behandeld. Paragraaf 5.5.2 zal vervolgens gewijd worden aan het beeld dat Afrikanen wel respect hebben voor de mensenrechten. Het beeld dat Afrikaanse leiders niet anti-democratisch en onderdrukkend zijn zal behandeld worden in paragraaf 5.4.4, samen met het beeld dat Afrikanen niet corrupt of crimineel zijn. Verder zullen de andere tegengestelden van stereotypen ook in deze paragraaf behandeld worden.

5.4.1 Tegengestelde van ‘Afrikanen kunnen geen vrede maken of overleggen’

In de analyse van de tegengestelden van stereotypen is geanalyseerd of het omgekeerde van de beelden die onder het stereotype vallen ook in het nieuws voorkomen, en aan welke groepen deze tegengestelden vervolgens worden verbonden. Bij het beeld dat ‘Afrikanen geen vrede kunnen maken of overleggen’ is dus geanalyseerd of het beeld in het nieuws wordt weergegeven dat groepen wel vrede kunnen maken. Verder is gekeken of de groepen die vrede sloten dit volgens het nieuws zelf deden, of dat de groepen uit Sierra Leone onderling ervoor zorgden dat ze ontwapenden. Tot slot is gekeken of werd verteld in het nieuws dat groepen wel konden overleggen. De resultaten zijn samengevat in tabel 21.

In eerste instantie valt in vergelijking met tabel 18 op dat het tegengestelde van het stereotype vaker wordt weergegeven dan het stereotype zelf in de periode van oorlog. In die periode wordt 26 keer het omgekeerde van het stereotype over de regering van Sierra Leone weergegeven in het nieuws. Hiervan wordt in 15 alinea’s verbeeld dat de regering wel vrede kan maken, door een vredesakkoord te sluiten (o.a. ANP 2000 06 21; 2001 05 2). Bij het RUF wordt het tegengestelde in 22 alinea’s weergegeven. Deze groep wordt ook in 15 alinea’s verbonden aan het feit dat ze vrede kunnen maken (o.a. ANP 2000 06 6; 2000 09 5). Dit beeld wordt echter voor het RUF anders gebruikt dan voor de regering van Sierra Leone in het nieuws.

Bij de weergave van de regering blijft het in de tekst bij de mededeling dat ze het vredesakkoord hebben gesloten, terwijl in acht alinea’s over het RUF-leger wordt gemeld dat het RUF zich niet aan het vredesbestand houdt (o.a. ANP 2000 07 13; 2001 07 2).

Tabel 21. omgekeerde van Afrikanen kunnen geen vrede maken of overleggen					
Soort groep	Naam van groep	Vermeldingen (oorlog)	Percentage¹ (oorlog)	Vermeldingen (vrede)	Percentage¹ (vrede)
Groepen uit Sierra Leone	Regering Sierra Leone	26	40,63%	7	17,50%
	RUF	22	21,15%	6	21,43%
	Regeringsleger	3	9,68%	1	²
	West Side Boys	3	15,00%	-	-
	Rebellen	1	1,79%	-	-
Groepen uit de rest van Afrika	Guinee	4	11,76%	3	²
	Liberia	3	4,11%	4	8,70%
	Ghana			1	²
Groepen uit de rest van de wereld	VN	13	6,53%	-	-
	Groot-Brittannië	6	7,14%	-	-
	Hulpverleners	1	7,14%	-	-
Onbekend		2	5,71%	-	-
Bron: ANP 06-2000 / 06-2003					
1. Percentage van het totaal aantal alinea's waarin de betreffende groep voorkomt					
2. Totale aantal alinea's van de groep is onder de tien, niet berekend in procenten					

Hieruit blijkt dat een groep, ondanks dat ze vrede kan sluiten, verder niet te vertrouwen is. Het beeld dat het RUF vrede heeft gesloten, wordt gebruikt om in de berichtgeving te laten zien dat het RUF 'niet vertrouwd kan worden'⁵⁸. Daarnaast worden het regeringsleger in twee alinea's en de VN drie keer gezien als een groep die vrede met een andere groep heeft gesloten tijdens de oorlog.

In de onderzoeksperiode na de oorlog wordt het RUF in alle zes de alinea's gezien als een groep die vrede heeft gesloten. Hierbij wordt in drie alinea's verwezen naar de vrede die gesloten is met de regering en in één alinea naar een bestand met het regeringsleger. In twee alinea's is het beeld van het sluiten van vrede alleen gebruikt om vervolgens te laten zien dat het RUF niet te vertrouwen is (ANP 2003 03 3; 2003 06 1).

De regering werd in totaal in vijf van de zeven alinea's gezien als een groep die vrede heeft gemaakt. In één alinea kwam vervolgens het vredesverdrag tussen de regering van Sierra Leone en die van Liberia en Guinee aan bod. Tot slot werd er in de periode van vrede tevens verwezen naar vredesbesprekingen tussen Ghana en Liberia in een alinea (ANP 2002 02 5).

⁵⁸ zie paragraaf 5.2.3 van deze appendix.

De regering van Sierra Leone wordt in de periode van oorlog verder in vijftien alinea's gezien als een groep die overleg pleegt met een andere groep die een rol speelt in de oorlog. Daarbij wordt in acht alinea's verwezen naar onderhandelingen met een westerse groep⁵⁹ (o.a. ANP 2000 06 5). Verder wordt in vier alinea's verwezen naar onderhandelingen tussen de regering van Sierra Leone en andere regeringen in de regio (o.a. ANP 2000 09 10). Tot slot wordt er in twee alinea's verwezen naar de onderhandelingen over een tot stand gekomen vredesakkoord tussen het RUF en de regering van Sierra Leone.

Binnen de weergave rond het RUF wordt in acht alinea's verwezen naar het feit dat deze groep kan onderhandelen. In vijf van deze alinea's gaat het om onderhandelingen met de VN, of met een afgevaardigde van de VN (o.a. ANP 2000 07 8). Naast de onderhandelingen met de regering wordt verder tevens verwezen in een alinea naar de vredesovereenkomst in 1999 gesloten tussen het RUF en de regering, met een Amerikaanse afgezant als bemiddelaar (ANP 2000 08 1). In dit bericht wordt het RUF wel gezien als een goede onderhandelaar, en de regering niet.

Van de groepen uit Sierra Leone worden de West Side Boys tevens beschreven als een groep die kan onderhandelen in het nieuws uit de periode van oorlog. In drie alinea's wordt beschreven dat de groep in onderhandeling is met een andere groep over de gegijzelde Britse soldaten (ANP 2000 08 10; 2000 08 12). Vervolgens worden de 'rebellens' en JP Koroma, een van de leiders van het regeringsleger, tevens in een alinea gezien als een groep die kan onderhandelen.

Van de groepen die niet uit Sierra Leone afkomstig zijn, werden vooral de VN en de Britse regering verbeeld als groepen die overleg pleegden met een groep uit Sierra Leone. In tien alinea's wordt verwezen naar overleg dat gepleegd is door de VN. De Britse regering werd in zes alinea's gezien als een groep die deelnam aan een overleg met een Sierraleonse groep.

Daarnaast werden de leiders uit de aangrenzende landen van Sierra Leone tevens in het nieuws weergegeven als groepen die overleg pleegden. In vier alinea's wordt gesproken over een overleg met Liberia, en in drie alinea's werd verwezen naar overleg gepleegd door de president van Guinee. In twee alinea's werd verder niet verwezen naar een groep die overleg pleegde, maar werd alleen vermeld dat er overleg is gepleegd

⁵⁹ In vier alinea's naar gesprekken met een afgevaardigde uit Groot-Brittannië en in vier naar onderhandelingen tussen een VN-departement en de regering van Sierra Leone.

In de periode van vrede werd in veel minder alinea's verwezen naar het feit dat er overleg is gepleegd, in vergelijking met de periode van oorlog. In twee alinea's wordt verwezen naar overleg dat gepleegd werd tussen de regering van Sierra Leone enerzijds, en de presidenten van Liberia en Guinee anderzijds.

5.4.2 Tegengestelde van 'Afrikanen hebben geen respect voor de mensenrechten'.

Het tweede stereotype waarvan ook de tegenstellingen uitgebreid zijn geanalyseerd, is het beeld dat 'Afrikanen geen respect hebben voor mensenrechten'. Uit de analyse van het stereotype bleek namelijk dat sommige groepen zich wel probeerden aan internationale mensenrechten te houden. Dit werd weergegeven door te verwijzen naar het feit dat een groep via een internationaal tribunaal mensen wilde berechten voor oorlogsdaden. Daarnaast laat het beeld dat een groep medeopsteller is van een tribunaal zien dat een groep hiermee de mensenrechten respecteert. Verder is er tevens gekeken of het tegengestelde wordt beweerd in het nieuws van de punten die in paragraaf 5.3.4 aan het stereotype is verbonden.

In tabel 22 is te zien hoe vaak er werd weergegeven dat een groep wel respect voor mensenrechten had. Hierbij is te zien dat het omgekeerde van dit stereotype vooral in de periode van vrede wordt weergegeven, in tegenstelling tot het stereotype dat in de vorige paragraaf is geanalyseerd.

<i>Tabel 22. Omgekeerde van ' Afrikanen hebben geen respect voor mensenrechten '</i>					
Soort groep	Naam van groep	Vermelding en (oorlog)	Percentage ¹ (oorlog)	Vermeldingen (vrede)	Percentage ¹ (vrede)
Groepen uit Sierra Leone	Regering Sierra Leone	5	7,81%	7	17,50%
	SCSL ²	1	³	23	71,88%
	Rechtelijke macht in Sierra Leone	1	³	5	³
Groepen uit de rest van de wereld	VN	10	5,03%	18	40,91%
	Internationaal Strafhof	-	-	1	³
Onbekend		-	-	3	7,50%

Bron: ANP 06-2000 / 06-2003

¹. Percentage van het totaal aantal alinea's waarin de betreffende groep voorkomt

² Special Court for Sierra Leone

³. Totale aantal alinea's van de groep is onder de tien, niet berekend in procenten

In de periode van oorlog werden de in de tabel beschreven groepen vooral in verband gebracht met het feit, dat ze oorlogsmisdaden wilden berechten via een gemengd tribunaal. In dit tribunaal genaamd Special Court of Sierra Leone (SCSL), zouden zowel het internationaal als het Sierra Leoons recht moeten gaan gelden (ANP 2000 06 21).

In alle vijf de alinea's waarin het tegenbeeld van dit stereotype wordt weergegeven bij de overheid van Sierra Leone, wordt dit beeld naar voren gebracht (o.a. ANP 2000 06 21). Het SCSL zelf en de rechtelijke macht van Sierra Leone worden in de periode van oorlog ook allebei in een alinea worden verbonden aan het beeld dat ze mensen via het tribunaal willen berechten.

De VN wordt in acht alinea's gezien als een groep die mensen via het tribunaal wilde berechten (o.a. ANP 2000 08 11). Vervolgens werd de VN, en in het bijzonder UNICEF, tevens gezien als een groep die geen kindsoldaten wilde berechten, en daarmee de rechten van kinderen willen beschermen.

In de periode van vrede wordt het beeld dat 'een groep via een tribunaal willen berechten' gebruikt bij de regering en de rechtelijke macht van Sierra Leone. De regering van Sierra Leone wordt in zes alinea's aan dit beeld verbonden (o.a. ANP 2002 03 1), en de rechtelijke macht in twee alinea's. Bij de westerse groepen wordt dit beeld verder in 13 alinea's verbonden aan de VN (o.a. ANP 2002 12 1) en in een alinea aan het internationaal strafhof. Van de verschillende groepen wordt het beeld van berechting vooral gebruikt bij de beeldvorming van het SCSL. In totaal wordt er in 22 alinea's verwezen naar het feit dat deze groep mensen wil berechten. Doordat het tribunaal is opgesteld door zowel de VN als de regering, is het bij deze groep niet helemaal duidelijk of het om een Sierra Leoons of een westers tribunaal gaat. Het is daarom misschien van belang om te kijken op welke manier het SCSL in het nieuws wordt geclassificeerd. Dit is gedaan, om met deze classificatie te analyseren of het tegengestelde vooral aan westerse of Sierraleonse groepen wordt verbonden in het nieuws.

In de alinea's waarin wordt beschreven dat het SCSL mensen wil berechten via het tribunaal, wordt het SCSL in zeven gevallen geclassificeerd als speciaal tribunaal (o.a. ANP 2003 05 1). Vervolgens wordt in vier alinea's de groep gezien als een VN-tribunaal (o.a. ANP 2003 06 9), en wordt in drie alinea's het SCSL zowel als een speciaal als een VN tribunaal gezien (o.a. ANP 2003 05 3).

Met de aanduiding van ‘speciaal tribunaal’ wordt in de berichtgeving niet direct gerefereerd aan de regering. Deze aanduiding kan echter wel refereren aan de rol die de regering heeft gehad in het opstellen van het SCSL, daar in een eerder bericht gesproken wordt over een speciaal tribunaal. Verder wordt in acht alinea’s geen van de groepen aan de kenschetsing van het SCSL verbonden.

Vervolgens is onderzocht of er groepen worden gezien als de samenstellers van het tribunaal. Hierbij valt op dat het opstellen van het tribunaal in 14 alinea’s aan de VN wordt verbonden (o.a. ANP 2002 01 1). Daar tegenover wordt de medeopsteller van het tribunaal, de regering van Sierra Leone, in vier alinea’s aan dit beeld verbonden (o.a. ANP 2002 12 1). Verder worden de rechtelijke macht van Sierra Leone in drie alinea’s gezien als een van de opstellers van het tribunaal, en het SCSL in twee alinea’s⁶⁰. In twee alinea’s wordt het opstellen van het tribunaal niet aan een bepaalde groep verbonden.

Tot slot wordt er in de periode van vrede in een alinea verwezen naar het feit dat de mensenrechtensituatie in Sierra Leone is verbeterd, zonder dat hierbij wordt verwezen naar een bepaalde groep die hiervoor gezorgd heeft (ANP 2002 09 1).

5.4.3 Tegengestelden van andere stereotypen

In deze paragraaf zullen de andere tegengestelden van stereotypen worden beschreven. Deze stereotypen zijn in een paragraaf samengevoegd, omdat er in relatief weinig alinea’s een tegenstelling van deze stereotypen wordt weergegeven. Desondanks zouden ze tevens een beeld kunnen geven van voor welke groepen wel tegenstellingen in het nieuws worden gebruikt.

Afrikanen zijn anti-democratisch en onderdrukkend

In tabel 23 zijn de resultaten samengevoegd voor de tegengestelden van het stereotype dat ‘Afrikanen anti-democratisch en onderdrukkend zijn’. In de tabel is te zien dat de tegengestelden voor de groepen uit Sierra Leone het meest worden verwoord in de tekst over de regering van Sierra Leone. In de periode van oorlog wordt in negen alinea’s verwezen naar het feit dat de regering democratisch is gekozen.

In de periode na de oorlog wordt hier in 11 alinea’s naar verwezen. Van de regeringen in West-Afrika wordt Liberia het vaakst als een democratische regering gezien. In beide perioden wordt deze regering twaalf keer aan een tegengestelde van het stereotype verbonden.

⁶⁰ In beide gevallen wordt de SCSL daarbij gezien als een ‘speciaal tribunaal’.

Tabel 23. Omgekeerde van ' Afrikanen zijn antidemocratisch en onderdrukkend'					
Soort groep	Naam van groep	Vermeldingen (oorlog)	Percentage¹ (oorlog)	Vermeldingen (vrede)	Percentage¹ (vrede)
Groepen uit Sierra Leone	Regering Sierra Leone	9	14,06%	11	27,50%
	RUF	-	-	2	7,14%
	Strasser	1	²	-	-
Groepen uit de rest van Afrika	Liberia	12	16,44%	12	26,09%
	Guinee	5	14,71%	2	²
	Burkina Faso	1	²	-	-
Bron: ANP 06-2000 / 06-2003					
¹ . Percentage van het totaal aantal alinea's waarin de betreffende groep voorkomt					
² . Totale aantal alinea's van de groep is onder de tien, niet berekend in procenten					

Het tegenovergestelde van 'Afrikanen zijn anti-democratisch en onderdrukkend' is in de eerste plaats verbeeld door de regeringsleider te verwoorden als de 'president'. In de periode van oorlog wordt in zeven alinea's beschreven dat de regering van Sierra Leone onder leiding staat van een president (o.a. ANP 2000 06 5; 2001 02 7). Verder wordt het presidentschap in één alinea gebruikt om Strasser te kenmerken in het nieuws (ANP 2000 09 12). In de periode na de oorlog wordt de term 'president' van de groepen uit Sierra Leone alleen bij de regering gebruikt. In die periode wordt het woord 'president' vier keer in de tekst over de regering verwoordt (o.a. ANP 2002 02 5; 2002 05 3).

Bij de groepen uit de rest van West-Afrika, wordt het woord tevens gebruikt bij de regeringen van Guinee en Liberia. Tijdens de oorlog wordt het woord president in 12 alinea's van de nieuwstekst gebruikt bij de regering van Liberia (o.a. ANP 2000 08 1; 2001 04 1), en in vijf alinea's voor de leider van Guinee (o.a. ANP 2000 09 5). Na de oorlog wordt in acht alinea's over Liberia het woord 'president' gebruikt, tegenover twee alinea's over de regering van Guinee.

Ten tweede wordt de tegenstelling in de berichtgeving weergegeven, door een regering te kenmerken als gekozen door het volk. In de periode van oorlog wordt dit beeld in het nieuws over Sierra Leone in twee alinea's gebruikt om de regering van Sierra Leone te kenschetsen (ANP 2000 06 6; 2000 07 2). De regering is in die periode de enige groep die als dusdanig wordt gekenmerkt.

In de periode van vrede wordt de regering van Sierra Leone in vier alinea's gezien als een groep die gekozen is door de bevolking (o.a. ANP 2002 05 3). Daarnaast wordt de leider van Liberia tevens in vier alinea's weergegeven als 'gekozen' (o.a. ANP 2003 06 2). Er wordt bij de leider van Liberia echter niet verbeeld door wie hij gekozen is, terwijl in de tekst over de regering duidelijk wordt verwezen naar het feit dat ze door de bevolking gekozen is.

Ten derde wordt de tegenstelling weergegeven, door een groep weer te geven als ze meedoen aan de parlementsverkiezingen. Dit beeld wordt in de periode na de oorlog in vijf alinea's weergegeven voor de regering van Sierra Leone (o.a. ANP 2002 05 1). Daarnaast wordt het RUF in twee alinea's weergegeven als groep die meedoet aan de verkiezingen (o.a. ANP 2002 05 1).

Afrikanen zijn corrupt of crimineel

De tegengestelden voor dit stereotype worden tevens vooral weergegeven bij de regering van Sierra Leone. Zo wordt deze groep tijdens de oorlog in één alinea en na de oorlog in drie alinea's weergegeven als een groep die volgens de VN niet crimineel is (ANP 2000 07 2; 2003 06 4). Verder wordt in een alinea de regering gezien als een groep die, samen met de regering van Guinee, de situatie in het grensgebied tussen beide landen wil verbeteren (ANP 2000 09 10).

In ditzelfde beeld wordt ook het tegengestelde van het beeld dat 'groepen hun eigen land vernietigen' verbeeld voor zowel de regering van Sierra Leone als Guinee. Ten aanzien van de tegenstellingen van dit stereotype, wordt tot slot in één alinea over de regering van Liberia getwijfeld aan het feit dat deze regering crimineel is door de EU (ANP 2000 06 13).

Afrikanen vechten met elkaar

In de tekst wordt verder tijdens de oorlog in vier alinea's verbeeld dat verschillende groepen niet meer met elkaar vechten. Er wordt hierbij in een alinea verteld dat het RUF en de regering van Sierra Leone niet meer vechten (ANP 2000 11 2). In een andere alinea van hetzelfde artikel wordt verteld dat het RUF en de VN gestopt zijn met vechten.

Tot slot wordt in twee alinea's verwoord dat de gevechten in de burgeroorlog gestopt zijn, zonder dat daarbij wordt weergegeven welke groepen niet meer met elkaar vechten (ANP 2001 06 2; 2001 10 1).

Afrikanen zijn agressief

Er wordt in een alinea verwezen naar het tegengestelde van dit stereotype. De ‘rebellen’ worden daarin gezien als een niet-agressieve groep, doordat ze volgens het nieuws geen geweld gebruikten tegen een gijzelnemer (ANP 2000 06 20).